

CONÈIXER EL MÓN DE LA DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL

Estudi sobre la concepció de la Discapacitat Intel·lectual

Autora: Núria Tatjé Pons

Tutora: Laura Rubio

Grau d'Educació Social

Facultat d'Educació

2014- 2015

RESUM

Aquesta investigació es basa en buscar quins estereotips té la societat del Bages entorn la discapacitat intel·lectual per després contrastar-ho amb la vivència personal de tres persones amb discapacitat intel·lectual. Per dur a terme la investigació ha estat necessari construir una base teòrica, on es defineix clarament el constructe de discapacitat intel·lectual, així com també el concepte d'estereotip.

Per realitzar-ho s'ha utilitzat una metodologia mixta. Per la part quantitativa, s'han analitzat 350 enquestes i per la banda qualitativa s'han analitzat tres entrevistes. Per realitzar l'estudi s'agafen com a base cinc dimensions del concepte qualitat de vida.

Com a conclusions principals, s'ha vist que en les àrees d'inclusió social i autodeterminació hi ha coincidència entre el que pensa la societat i la vivència de les tres persones, mentre que en les altres tres àrees, no.

ABSTRACT

This investigation focuses on searching the stereotypes around intellectual disability in Bages society to contrast them with the personal experience of three people with intellectual disabilities. To do it, first of all, it is necessary to build a theoretical frame where the main concepts are defined, concepts such as intellectual disability or stereotype.

After that, a mixed investigation methodology has been used; on one hand, the quantitative part, in which 350 surveys were made; on the other hand, the qualitative part, in which three personal interviews have been analysed. Finally, to analyse the investigation results, five dimensions of the concept quality of live have been considered.

The main conclusion is that, in general, there's agreement between the ideas of the general population and the three interviewed persons in the areas of social inclusion and self-determination, whereas there is a lack of coincidence on the vision of the other areas.

PARAULES CLAU

Discapacitat Intel·lectual – Qualitat de vida- Estereotip- Vivència subjectiva

SUMARI

Agraïments	Pàg. 5
1. Introducció i justificació	Pàg. 6
2. Finalitat i objectius.....	Pàg. 9
2.1. Finalitat del projecte.....	Pàg. 9
2.2. Objectius generals del projecte.....	Pàg. 9
2.2.1. Hipòtesi i interrogants.....	Pàg. 10
3. Marc teòric	Pàg. 12
3.1. Discapacitat intel·lectual.....	Pàg. 12
3.1.1. Concepció multidimensional del concepte	Pàg. 16
3.2. Qualitat de vida.....	Pàg. 17
3.2.1. Dimensions i indicadors.....	Pàg. 20
3.2.2. Qualitat de vida en discapacitat intel·lectual	Pàg. 23
3.3. Estereotips en discapacitat intel·lectual	Pàg. 23
4. Metodologia.....	Pàg. 28
4.1. Metodologia quantitativa	Pàg. 29
4.1.1. Mostra i mostreig.....	Pàg. 32
4.1.2. Tècnica de recollida d'informació	Pàg. 34
4.1.3. Anàlisi de la informació	Pàg. 36
4.2. Metodologia qualitativa.....	Pàg. 37
4.2.1. Mostra i mostreig.....	Pàg. 39
4.2.2. Tècnica de recollida d'informació	Pàg. 41
4.2.3. Anàlisi de la informació	Pàg. 44
5. Anàlisi de dades	Pàg. 45
5.1. Anàlisi de dades qualitativa	Pàg. 45
5.1.1. Dades bàsiques	Pàg. 45
5.1.2. Benestar material.....	Pàg. 46
5.1.3. Desenvolupament personal.....	Pàg. 48
5.1.4. Relacions interpersonals.....	Pàg. 50
5.1.5. Inclusió social.....	Pàg. 51
5.1.6. Autodeterminació.....	Pàg. 52

5.1.7. Observacions	Pàg. 54
5.2. Anàlisi de dades qualitativa.....	Pàg. 55
5.2.1. Desenvolupament personal.....	Pàg. 55
5.2.2. Benestar material.....	Pàg. 57
5.2.3. Relacions interpersonals.....	Pàg. 58
5.2.4. Inclusió social.....	Pàg. 59
5.2.5. Autodeterminació	Pàg. 60
6. Conclusions de la investigació.....	Pàg. 62
6.1. Desenvolupament personal	Pàg. 62
6.2. Benestar material	Pàg. 63
6.3. Relacions interpersonals.....	Pàg. 64
6.4. Inclusió social i autodeterminació	Pàg. 65
6.5. Conclusions generals	Pàg. 66
7. Conclusions del treball	Pàg. 68
8. Bibliografia	Pàg. 72
9. Autoavaluació.....	Pàg. 77
10. Annexos.....	Pàg. 80
10.1. Gràfic del cens de Manresa.....	Pàg. 80
10.2. Qüestionari	Pàg. 83
10.3. Guió orientatiu de l'entrevista	Pàg. 88
10.4. Recull d'observacions del qüestionari.....	Pàg. 90
10.5. Transcripció de les tres entrevistes.....	Pàg. 97
10.5.1. Entrevista 1.....	Pàg. 97
10.5.2. Entrevista 2.....	Pàg. 105
10.5.3. Entrevista 3.....	Pàg. 112

AGRAÏMENTS

Aconseguir que aquest treball hagi arribat a bon port ha estat, en part, gràcies a la col·laboració i ajuda de moltes persones.

Primer de tot, volia donar les gràcies a la Mireia, la meva tutora de pràctiques, ella ha estat l'experta en temes de discapacitat intel·lectual que m'ha assessorat en la realització del treball, ha estat qui ha validat els dos instruments utilitzats en la realització de la investigació i m'ha ajudat a trobar les persones a qui realitzar les entrevistes. Tot aquest suport ha estat realitzat de forma totalment voluntària. Juntament amb ella, m'agradaria agrair a tota l'associació d'AMPANS (Associació de Mares i Pares Amb Nens Subdotats) per haver-me facilitat tant la realització del treball, sense haver estat endinsada en aquesta fundació m'hagués estat impossible fer-lo.

Després, també volia donar gràcies a la Vanessa, que és qui m'ha assessorat sobre temes metodològics. A l'inici, anava molt perduda i tenia molts dubtes sobre com realitzar una investigació i ella ha estat qui m'ha ajudat a anar solucionant tots aquest dubtes, a més, va ser la professora d'investigació, i per tant, qui va plantar amb mi el neguit i les ganes de realitzar una recerca.

Vull donar les gràcies, també, a les tres persones que de forma totalment desinteressadament van voler contestar-me les entrevistes. També vull agrair a totes les 350 persones que van contestar el qüestionari. I especialment, a les persones que m'han ajudat a difondre'l, entre elles vull destacar: l'Albert, el meu germà; la Míriam, la Dolors i la Sonia, les meves companyes de feina; i la Judith; a aquesta última també li vull agrair la paciència que ha tingut a l'hora d'ajudar-me a corregir els errors ortogràfics del treball.

També vull agrair als meus amics, familiars i companyes del seminari, per haver-me donat suport en la realització del treball i haver aguantat els meus alts i baixos.

Finalment, no podia acabar sense expressar el meu agraïment a la Laura, la meva tutora del treball. Ella ha estat qui ha seguit en tot moment l'evolució del meu treball i ha hagut de suportar i "patir" tots els meus entrebancs, que haig de dir, que no han estat pocs. En tot moment m'ha fet costat i m'ha animat a seguir endavant en la realització d'aquest. Estic segura que sense el seu suport, aquest treball no hagués arribat a bon port.

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

La idea d'aquest treball final de grau sorgeix gràcies a la interacció de dues variables externes: la realització de les pràctiques de quart en el àmbit de la discapacitat intel·lectual i la realització de l'assignatura d'investigació socioeducativa.

A l'inici d'aquest curs no tenia gens clar quin Treball Final de Grau (TFG) realitzar, anava molt perduda, no sabia ni la temàtica ni el model de TFG que volia fer. En aquells temps no hi havia cap tema concret sobre el que volgués aprofundir.

Aquests moments d'incertesa van coincidir amb la introducció de les pràctiques en un àmbit que per mi era nou, ja que no havia treballat mai en l'àmbit de la discapacitat, ni tant sols havia realitzat mai cap treball en aquest camp. Al anar-me endinsant en les pràctiques vaig anar descobrint un nou àmbit en el que em sentia molt a gust, era un àmbit desconegut que diàriament despertava el meu interès i les meves ganes d'aprofundir-hi. Aquest interès, doncs, va coincidir amb l'època en la que havia d'escollir la temàtica definitiva del TFG, i per tant, d'aquí va sorgir la idea de realitzar el treball sobre discapacitat intel·lectual.

Un cop tenia clar l'àmbit, havia de decidir la modalitat del TFG, no sabia què fer, però la idea de realitzar un projecte no em motivava gens. Durant els quatre anys de carrera hem realitzat molts projectes, i em semblava que realitzar-ne un altre en el TFG seria tornar a fer el mateix, amb més profunditat i amb més rigor, això segur, però no deixaria de tenir la sensació d'estar fent el mateix. Volia aprofitar l'oportunitat del TFG per fer una cosa nova, alguna cosa diferent del que havia fet fins ara, i aquí és on entra en joc l'assignatura d'Investigació. No havia realitzat mai abans una investigació, i en el treball de l'assignatura, havíem de plantejar una recerca, però no realitzar-la, i em van entrar les ganes d'anar una mica més enllà, de buscar dades, d'analitzar-les.

I en aquest punt va ser on van coincidir les dues variables, per una banda, tenia el tema, i per l'altra, la modalitat del treball. Ara només em quedava concretar la idea, qüestió que tampoc va resultar senzilla.

Em preguntava, què volia investigar concretament? I mentre m'estava fent aquesta pregunta, a les pràctiques van succeir uns comentaris que em van cridar l'atenció. De tant en tant, al centre ocupacional on he realitzat les pràctiques venien grups a visitar-lo, i quan succeïa això, hi havia un grup de persones que s'enfadava bastant i no volien

que els veiessin. Deien, «*vénen a mirar perquè diuen que som subnormals, ens diuen retardats, jo no vull fer pena a ningú*». Comentaris com aquest van despertar el meu interès en saber què pensava realment la societat sobre les persones amb discapacitat intel·lectual, realment es pensa això? El meu interès, però, no es quedava només aquí, tenia també moltes ganes de conèixer la vivència personal d'aquestes persones. I d'aquí sorgeix la idea de realitzar una investigació mixta.

El meu treball es concreta, doncs, amb l'interès d'analitzar quins estereotips té la societat sobre les persones amb discapacitat i com aquests les influeixen. Era conscient que l'interès era molt ambiciós i que això, lògicament, s'havia de concretar molt més, però tenia molt clar quins rumbos volia que tingués el meu treball.

Finalment, doncs, després de moltes tutories i gràcies a l'ajuda i assessorament extern, vaig poder concretar les dimensions del meu treball. El treball es concretava en buscar quins estereotips té la població del Bages entorn la discapacitat i contrastar-ho amb la vivència de tres persones amb discapacitat intel·lectual, també del Bages.

Això m'ha comportat estructurar el treball en dues parts diferenciades: una on analitzo quins estereotips té la població del Bages entorn la discapacitat a partir d'una recerca per enquesta (recerca quantitativa) i l'altra, on entrevisto a tres persones amb discapacitat intel·lectual per extreure la seva vivència particular (recerca qualitativa). Un cop fet això, hi ha un punt on contrasto les dues parts.

A partir d'aquí, i fins arribar a l'autoavaluació, realitzaré el treball en primera persona del plural. He decidit utilitzar aquesta persona, perquè malgrat que realitzo el treball tota sola, penso que aquest no hagués estat possible sense la col·laboració de moltes persones, i per tant, d'alguna manera trobo adient incloure-les. A més, que la primera persona del plural és una forma més neutra, de cortesia, i en tota investigació, penso que és necessària aquesta neutralitat.

Per tant, finalment el treball s'estructura en diferents apartats.

El primer és la finalitat del treball i els objectius. En aquest punt comencem explicant quina és la finalitat de la nostra investigació i en quins tres objectius generals es concreta, per després, desglossar-ho amb els seus objectius específics. Aprofitem

aquest punt per matisar quina hipòtesi o interrogant hi ha darrera de cada un dels objectius.

El segon punt del treball és el marc teòric. Aquí exposem quins elements clau s'han de tenir en compte a l'hora d'entendre la investigació, com es contextualitza. Principalment ens basem en tres apartats: discapacitat intel·lectual, que explica què s'entén actualment per discapacitat intel·lectual i com s'ha anat formant aquest concepte. El segon apartat és qualitat de vida, on s'explica una nova forma molt estesa a l'hora de treballar amb discapacitat intel·lectual. En què consisteix i en quines dimensions es concreta. Ens hem basat en aquest concepte a l'hora de realitzar la nostra investigació. L'últim d'aquests apartats són els estereotips en discapacitat, és a dir, com es formen els estereotips i com afecten a l'àmbit de la discapacitat intel·lectual.

A l'apartat de metodologia, exposem com s'organitza la nostra investigació. Per fer-ho, dividim l'apartat en dos grans blocs: la part quantitativa i la part qualitativa. En cada un d'aquests dos blocs exposem què busquem, quines fases seguim, quina mostra i tipus de mostreig utilitzem, quina tècnica de recollida fem servir, quins instruments utilitzem i com analitzem la informació obtinguda.

Pel que fa a l'anàlisi de dades, aquest apartat també el dividim amb els dos mateixos grans blocs. En el primer bloc, el quantitatiu, exposem les dades obtingudes en el qüestionari a partir d'unes gràfiques, i en el segon bloc, el qualitatiu, exposem les dades obtingudes en les tres entrevistes, a partir de l'elaboració d'uns quadres de categorització.

Després d'aquesta anàlisi, exposem les conclusions de la investigació. Aquí realitzem el contrast de les dues investigacions i exposem les conclusions a què hem arribat a partir del contrast de les dues parts.

Finalment, hi ha l'apartat de les conclusions del treball. En aquest últim punt, fem una mirada global de tot el treball i exposem què hem aconseguit amb la realització del treball, mirem si hem complert els objectius proposats, quins impactes i línies de futur obren la nostra investigació i finalment, acabem reflexionant sobre quina importància té el nostre treball en l'educació social.

2. FINALITAT I OBJECTIUS

2.1. Finalitat del projecte

El treball té com a finalitat identificar quins estereotips té la població del Bages al voltant de la discapacitat intel·lectual i contrastar-ho amb la vivència de persones amb discapacitat intel·lectual del Bages.

2.2. Objectius generals del projecte

Aquesta finalitat es presenta amb tres objectius generals diferents, cada un d'ells té associats diferents objectius específics:

1. Identificar si la població del Bages té estereotips entorn de la discapacitat intel·lectual en cinc dimensions del concepte qualitat de vida.
 - Identificar si la població del Bages té estereotips entorn la vida laboral i escolar de les persones amb discapacitat intel·lectual.
 - Identificar si la població del Bages té estereotips entorn les relacions de parella que mantenen les persones amb discapacitat intel·lectual.
 - Identificar si la població del Bages té estereotips entorn l'autonomia i la vida quotidiana de les persones amb discapacitat intel·lectual.

2. Descobrir la vivència subjectiva de tres persones amb discapacitat intel·lectual del Bages en cinc dimensions del concepte qualitat de vida.
 - Descobrir quina vivència subjectiva tenen les tres persones amb discapacitat intel·lectual en relació a l'àmbit escolar i laboral.
 - Descobrir quina vivència subjectiva tenen les tres persones amb discapacitat intel·lectual entorn les relacions que mantenen amb altres persones.
 - Descobrir quina vivència subjectiva tenen les tres persones amb discapacitat intel·lectual a l'hora de realitzar autònomament les diferents accions de la vida quotidiana.

3. Contrastar els estereotips que té la població del Bages entorn la discapacitat intel·lectual amb la vivència de les tres persones amb discapacitat intel·lectual del Bages.
 - o Buscar punts de trobada i punts de diferència entre el que pensa la població del Bages sobre les persones amb discapacitat en les cinc àrees estudiades (món laboral, món escolar, les relacions interpersonals, les activitats de la vida quotidiana i l'autonomia) i la manera com ho viuen realment les tres persones amb discapacitat intel·lectual.

2.2.1. Hipòtesi i interrogants

Cada un d'aquests tres objectius generals neixen d'unes hipòtesis o interrogants extrets de la pròpia pràctica educativa (via inductiva), al realitzar les pràctiques de quart en un centre ocupacional on treballava amb persones amb discapacitat intel·lectual.

El primer objectiu general neix, principalment, de la hipòtesi que en la societat actual hi ha molts estereotips al voltant de tot el que poden fer o no poden fer les persones amb discapacitat intel·lectual. Aquesta hipòtesi general, s'ha concretat en les següents hipòtesis:

- La població del Bages pensa que les persones amb discapacitat intel·lectual no estan capacitades per realitzar qualsevol tipus de feina.
- La població del Bages té preferència per treballar amb persones que no tenen cap tipus de discapacitat intel·lectual.
- La població del Bages pensa que les persones amb discapacitat intel·lectual haurien d'estudiar en centres d'educació especialitzats.
- La població del Bages creu que les persones amb discapacitat intel·lectual no haurien de realitzar segons quins estudis.
- La població del Bages creu que les persones amb discapacitat intel·lectual no mantenen relacions de parella.

- La població del Bages creu que les persones amb discapacitat intel·lectual no haurien de realitzar segons quines accions de la vida quotidiana de forma autònoma.
- La població del Bages creu que les persones amb discapacitat intel·lectual no poden assumir segons quines responsabilitats.

El segon objectiu general sorgeix de l'interès de voler saber com viuen les persones amb discapacitat certs aspectes de la seva vida. Aquí sorgeixen, doncs, els següents interrogants:

- Com viuen les persones amb discapacitat intel·lectual la seva etapa educativa?
- Com viuen les persones amb discapacitat intel·lectual la seva inserció en el món laboral?
- Com viuen les persones amb discapacitat intel·lectual les relacions interpersonals?
- Quines accions de la vida quotidiana realitzen autònomament les persones amb discapacitat intel·lectual?
- Quines responsabilitats assumeixen les persones amb discapacitat?

Finalment, el tercer objectiu general sorgeix de la hipòtesi inicial que la percepció que tenen les persones del Bages entorn la discapacitat intel·lectual discrepa de la forma com viuen les persones amb discapacitat intel·lectual.

3. MARC TEÒRIC

En aquest apartat presentem els conceptes importants que cal definir per entendre les bases d'aquesta investigació, que són: discapacitat intel·lectual, qualitat de vida i estereotip.

3.1. Discapacitat intel·lectual

A l'hora d'elaborar aquest treball, se'ns fa important definir clarament el concepte de discapacitat intel·lectual. Ens hem decantat per aquesta nomenclatura, en lloc d'altres, com ara diversitat funcional, perquè aquest, tot i que és un concepte molt innovador i amb connotacions més positives, encara no ha estat esmentat per l'Associació Americana de Discapacitat i Desenvolupament (AAIDD) que és una de les institucions marcs en temes de discapacitat. A part d'aquest motiu, també ens han impulsat diverses intencions més pràctiques: la primera, és que el terme discapacitat intel·lectual és socialment més conegut, i a l'hora de realitzar les enquestes, no calia afegir cap explicació perquè la gent ho entengués. El segon motiu és que la institució a la qual he estat submergida per realitzar la investigació utilitza el terme discapacitat intel·lectual, i per coherència amb aquest fet, ens ha semblat bé continuar amb aquest terme. I per últim, el terme discapacitat intel·lectual no suscita connotacions tan negatives com els termes retard mental o persones subdotades.

Hem de dir que el tema discapacitat intel·lectual forma part d'un altre concepte més gran, el de discapacitat, el significat del qual ha anat evolucionant en els últims 20 anys i del qual s'emfatitza la seva visió ecològica del terme (Asociación Americana de Discapacidades Intelectuales y del Desarrollo [AAIDD], 2011).

El concepte sociològic de discapacitat ha passat de ser considerat com una característica concreta de la persona (normalment designada com un dèficit) a un fenomen humà que té l'origen en factors humans i/o socials. Aquests factors són els que donen lloc a les limitacions en el funcionament i reflecteixen una restricció en el

rendiment de la persona. També denoten una incapacitat en la realització de tasques concretes que s'espera que la persona dugui a terme en un espai determinat.

Aquest canvi en la forma d'entendre la discapacitat ha produït també un canvi en el terme de discapacitat intel·lectual. Ara la discapacitat intel·lectual ja no és considerada una característica invariable de la persona, sinó com una limitació en el funcionament humà que s'exemplifica en la interacció entre la persona i l'entorn, centrant-se en el paper que tenen els suports individuals a l'hora de millorar el funcionament de la persona i la seva qualitat de vida (Schalock, R. , 2009).

Històricament, amb la intenció de definir i classificar les persones amb deficiència mental (anteriorment anomenat retard mental) s'han utilitzat quatre aproximacions diferents (Schalock, R., Luckasson, R. i Shogren, K., 2007).

- Aproximació social. Tradicionalment s'identificava les persones amb discapacitat intel·lectual com aquelles que no aconseguen adaptar-se socialment al seu entorn. L'aproximació històrica més antiga se centrava, doncs, en la conducta social.
- Aproximació clínica. Coincidint amb l'època on el models mèdics van agafant importància, el centre de la definició al complexa de símptomes i el síndrome clínic de la persona. Tot i això, no es nega el criteri social, però progressivament va agafar més importància el criteri mèdic, incrementant tot el que fa referència a allò orgànic, a l'herència i a allò patològic.
- Aproximació intel·lectual. Quan emergeix la intel·ligència com un constructe viable, i l'aparició dels moviments de test mentals, l'aproximació canvia la seva perspectiva cap als funcionament intel·lectuals que es mesuren en els tests d'intel·ligència i queda reflectit amb la puntuació de coeficient intel·lectual.
- Aproximació de doble criteri. El primer intent formal d'ajuntar criteris que agrupen el funcionament intel·lectual amb la conducta adaptativa, per definir les persones amb discapacitat intel·lectual es troba el 1959, en el manual de la Associació Americana de Deficiència Mental on el terme es definia com un funcionament intel·lectual per sota de la mitjana amb origen en l'etapa del

desenvolupament i relacionat amb deficiències maduratives, d'aprenentatge i d'adaptació social que inclou l'edat d'inici com element addicional.

En l'àmbit internacional, els dos conceptes utilitzats amb major freqüència per nombrar aquestes condicions han estat els de deficiència mental (1908- 1958) i retràs mental (1959- 2009). A Espanya també s'utilitzava molt el terme de subnormalitat, que va ser molt vigent entre els anys 60 i els 90. Actualment, el terme preferit és el de discapacitat intel·lectual (2010). Segons Miguel Ángel Verdugo i Robert L. Schalock (2010) aquest és el terme preferit perquè:

- Evidencia millor el constructe socioecològic que agafa el terme discapacitat.
- Va més d'acord amb les pràctiques professionals actuals que es centren en els factors del context i la conducta funcional.
- Proporciona una base lògica a l'hora de proporcionar els suports individuals, ja que es basa en un marc de referència ecològic- social.
- Té menys connotacions negatives per les persones amb discapacitat.
- Va més d'acord amb la terminologia internacional, incloent investigacions publicades, revistes científiques i noms d'organitzacions.

Coneixem que hi ha més d'una definició pel terme discapacitat intel·lectual, per temes de validesa i rigor, hem trobat adient agafar l'última definició publicada per l'Associació Americana de Discapacitat Intel·lectual i del Desenvolupament (2010) ja que aquesta definició integra una concepció multidimensional del terme.

«La discapacidad intelectual se caracteriza por limitaciones significativas tanto en el funcionamiento intelectual como en la conducta adaptativa tal y como se ha manifestado en habilidades adaptativas conceptuales, sociales y prácticas. Esta discapacidad se origina antes de los 18 años» (AAIDD 2010: 25).

Aquesta definició, ha d'anar sempre acompanyada d'unes premisses que aclareixen el context en el qual es dona la definició, i a la vegada ens indica com ha de ser aplicada. Per aquests motius, la definició no pot presentar-se per si sola. (Verdugo, A. i Schalock, R., 2010). Segons la AAIDD (2010) aquestes premisses són:

«1. Las limitaciones en el funcionamiento presente se deben considerar en el contexto de ambientes comunitarios típicos de los iguales en edad y cultura» (AAIDD 2010: 25).

Aquesta premissa ens especifica que les dificultats amb les que es troba la persona s'han de produir en el seu entorn habitual, i a més, aquestes s'han de comparar sempre amb els resultats obtinguts per altres persones del mateix grup d'edat i de la mateixa cultura.

«2. Una evaluación válida tiene en cuenta la diversidad cultural y lingüística. Así como las diferencias en comunicación y en aspectos sensoriales, motores y conductuales» (AAIDD 2010: 25).

Les conclusions dels diagnòstics sempre han de basar-se en unes bones pràctiques professionals, les quals no poden tenir un caràcter discriminatori, això vol dir que s'han de tenir en compte les peculiaritats ètniques, culturals, lingüístiques o personals que afectin a les proves aplicades.

«3. En una persona, las limitaciones coexisten habitualmente con capacidades» (AAIDD 2010: 25).

S'ha de tenir una perspectiva positiva a l'hora d'avaluar les persones, per tant, a part de les limitacions, també s'han de tenir en compte les capacitats de la persona, que són les que ens permetran establir les línies educatives per crear programes de suport.

«4. Un propósito importante de la descripción de limitaciones es el desarrollo de un perfil de necesidades de apoyo» (AAIDD 2010: 25).

La informació que es recull en les tasques d'avaluació s'ha de vincular, necessàriament, amb la posada en marxa de programes dirigits a millorar el funcionament de la persona, és a dir, primer s'ha de mirar sempre cap a l'ajuda que es pot proporcionar a la persona.

«5. Si se mantienen apoyos personalizados apropiados durante un largo periodo, el funcionamiento en la vida de la persona con discapacidad intelectual generalmente mejorará» (AAIDD 2010: 25).

No podem deixar mai una persona de costat, per molt grans que siguin les seves dificultats, s'ha de tenir sempre una visió positiva i esperançadora. El punt principal és definir correctament els suports i mantenir-los el temps suficient. Tothom té dret a una atenció i a un suport individualitzat.

Aquesta definició, doncs, ens ensenya l'enfocament multidimensional que té el concepte de discapacitat intel·lectual, on la discapacitat de la persona s'ha de considerar sempre dins el context de factors personals i ambientals (cinc dimensions) i de les necessitats de suport i recolzament individualitzats.

3.1.1. Concepció multidisciplinari del concepte

El funcionament humà consta de dos components principals: cinc dimensions (habilitats intel·lectuals, conducta adaptativa, salut, participació i context) i una representació dels rols que tenen els suports en el funcionament humà. La manifestació de la discapacitat suposa la interacció recíproca i dinàmica entre habilitats intel·lectuals, conducta adaptativa, salut, participació, context i suports individualitzats.

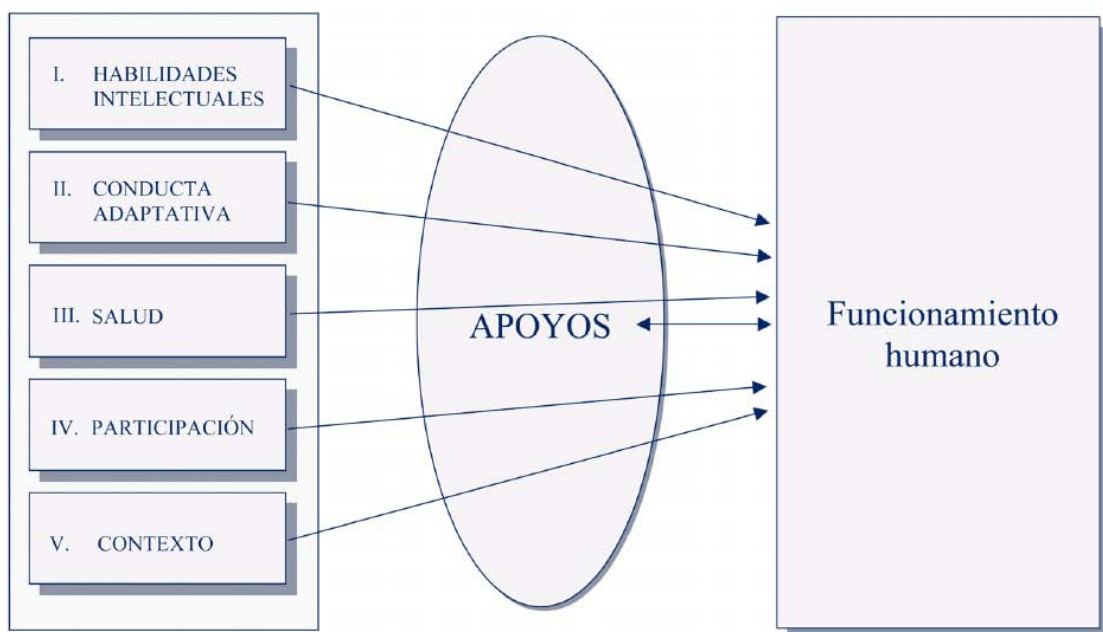

Fig. 1. Marc conceptual del funcionament humà. Font: (AAIDD 2010: 43)

Segons, Verdugo, A. i Schalock, R., 2010, cada un d'aquests conceptes es defineix com:

- Habilitats intel·lectuals: capacitats mentals que inclouen raonament, planificació, pensament abstracte, solució de problemes, comprensió d'idees complexes, aprendre de les experiències.
- Conducta adaptativa: conjunt d'habilitats socials, conceptuals i pràctiques que són apreses i practicades per la persona en el seu dia a dia.
- Salut: estat de benestar físic, mental i social.
- Participació: el desenvolupament de la persona en les diferents activitats socials que es relacionen amb el funcionament de la societat són els diferents rols i interaccions que duen a terme.
- Context: les condicions amb les que viu la persona la seva vida quotidiana, aquí s'inclouen tant factors ambientals com personals.
- Els suports són els diferents recursos i estratègies encarregats de promoure el desenvolupament, l'educació, l'interès i el benestar d'una persona. «Un sistema de apoyos es el uso planificado e integrado de las estrategias de apoyo individualizadas y de los recursos que acompañan los múltiples aspectos del funcionamiento humano en múltiples contextos» (Verdugo, A., Schalock, R., 2010:17).

3.2. Qualitat de vida

Primer de tot, volem dir que el concepte sobre qualitat de vida no és nou (QDV), donat que des de l'època de Plató i Aristòtil ja es debatia sobre què componen el benestar i la felicitat. Tot i això, podem dir que a mitjans dels anys 80 es va començar a introduir el terme en els camps de l'educació, la salut i els serveis socials.

Al voltant dels anys 90, aquest concepte va anar agafant cada cop més importància fins a convertir-se en un dels termes centrals en les investigacions i aplicacions en els caps mencionats anteriorment, entre elles, l'educació especial i la discapacitat. (Schalock, R., Verdugo, M., 2002)

Per entendre bé el concepte qualitat de vida, cal anar a desxifrar el seu significat semàntic. Ens trobem doncs amb un significat doble; per una banda, el terme *qualitat* ens fa pensar en l'excel·lència relacionada amb característiques de les persones i en valors positius com ara l'èxit, la felicitat, la satisfacció, la salut, etc; per altra banda, pel que fa al terme *vida*, indica que el concepte fa referència a aspectes bàsics i essencials per l'existència humana. Aquest significat ens porta a entendre el perquè de la importància d'aquest concepte en el món de la discapacitat. Al mateix temps, ens porta a pensar perquè el concepte fa referència a individus, polítiques i pràctiques que canvien la forma de viure de les persones i la seva percepció sobre què és tenir una vida de qualitat (Schallock, R., Verdugo, M. 2002).

Tot i que concretar que significa el concepte qualitat de vida no és fàcil, podem estar d'acord quan diem que el concepte qualitat de vida s'associa a sentiments de benestar, sentiments de participació social i la presència d'oportunitats per la realització tant personal com professional. El que és molt important tenir en compte és que aquest terme inclou una perspectiva més subjectiva i una altra més objectiva. La subjectiva està formada per les percepcions i els valors individuals, i la objectiva, per les condicions reals de vida (Gine, C., 2004).

Per concretar més en el significat del concepte, tot i que com acabem de veure és un concepte complex, en el qual encara no hi ha hagut un acord total a l'hora de definir-lo, proposem la definició que ens exposa Schallock i Verdugo (2007):

«Calidad de vida es un estado de bienestar personal que: es multidimensional; tiene propiedades éticas –universales- y émicas –ligadas a la cultura; tiene componentes objetivos y subjetivos; y está influenciada por factores personales y ambientales» (Schallock, R., Verdugo, A. 2007: 22).

Així, seguint el que diuen aquests mateixos autors en el llibre *Calidad de vida: Manual para profesionales de la educación, salud y servicios sociales* (2002) el concepte qualitat de vida està sent utilitzat a tot el món com un terme sensibilitzador que serveix de referent i orientació de la perspectiva de la persona, que se centra en les

diferents dimensions d'una vida de qualitat. També s'hi fa referència com a un constructe social que serveix com a model d'avaluació de les diferents àrees del concepte de qualitat de vida. I finalment, com un terme unificador de criteris que proporciona una estructura per aplicar polítiques i pràctiques orientades a la qualitat de vida.

El significat i l'aplicació d'aquest concepte varia en funció del discurs o context on s'aplica. Per exemple, si s'aplica en el context de polítiques socials, el seu significat es pot entendre com l'objectiu comú d'aconseguir una bona vida i una igualtat d'oportunitats per a tots els ciutadans, en canvi, si s'aplica en el context de discapacitat o salut, el seu significat es pot definir com l'aplicació o increment de les polítiques que promoguin la igualtat per totes les persones independentment de les seves condicions. El seu significat més conegut popularment és l'aplicat al context de les preferències individuals on es refereix a les experiències variables individualment sobre la pròpia vida, dit d'una altra manera, es pot definir «cómo conseguir todo lo bueno que una persona aprecia» (Matika 2000 en Schalock, R., Verdugo, A. 2002:33).

També s'ha de tenir molt en compte que el model de qualitat de vida utilitza una visió ecològica a l'hora de descriure els diferents contextos del desenvolupament humà, suggerint tres nivells que afecten la nostra qualitat de vida: el primer d'aquests nivells és el microsistema. És el context social immediat, el que afecta directament la vida de la persona, per exemple: la família, el grup d'amics, els companys de feina, etc. El segon nivell correspon al mesosistema. Aquest afecta directament el funcionament del microsistema, com el veïnatge, la comunitat, l'agència de serveis, etc. I el tercer i últim dels nivells és el macrosistema, que són els patrons culturals més amplis i els factors relacionats amb la societat que afecten de forma directa els nostres valors, creences, llenguatge, conceptes, etc (Schalock, R., Verdugo, A. 2002).

3.2.1. Dimensions i indicadors

Hi ha un acord entre els diferents autors a l'hora d'identificar les dimensions i els indicadors centrals d'una vida de qualitat.

Segons Schalock i Verdugo les dimensions bàsiques del concepte qualitat de vida es defineixen com «un conjunto de factores que componen el bienestar personal» (Schalock, R., Verdugo, A. 2002:34) i els indicadors es defineixen com «percepciones, conductas o condiciones específicas de las dimensiones de calidad de vida que reflejan el bienestar de una persona» (Schalock, R., Verdugo, A. 2002:34).

De totes les maneres, en el moment de concretar aquestes dimensions, al llarg del temps els autors han elaborat diferents propostes: Cummins (1996), Felce (1997), Schalock, (1996) encara que al final han coincidit en acceptar les vuit dimensions que proposà Schalock el 1996 (Gine, C. 2004).

En la següent taula, veiem com han anat evolucionat les dimensions, fins arribar a la proposta més actual esmentada per Schalock.

Investigador	Dimensiones clave
Flanigan (1982)	Bienestar físico y material Relaciones con otras personas Actividades sociales, comunitarias y cívicas Desarrollo y logro personal Ocio
Organización Mundial de la Salud (WHO 1997)	Salud física Psicológica Nivel independencia Relaciones sociales Entorno Espiritualidad; religión, creencias personales
Cummins (1996)	Bienestar material Salud Productividad Intimidad Seguridad Lugar en la comunidad Bienestar emocional
Felce (1997)	Bienestar físico Bienestar material Bienestar social Bienestar relativo a la productividad Bienestar emocional Bienestar referido a los derechos o a aspectos cívicos

Schalock (1996b, 2000)	Bienestar emocional Relaciones interpersonales Bienestar material Desarrollo personal Bienestar físico Autodeterminación Inclusión Social Derechos
------------------------	---

Fig.2. Dimensions qualitat de vida. Font: (Schalock, R., Verdugo, A. 2002:37)

El model actual de qualitat de vida es basa doncs en les vuit dimensions desenvolupades per Schalock i Verdugo. Tot seguit proposem una definició dels vuit indicadors (Ministerio de Sanidad, política social e igualdad, 2011):

- **Benestar emocional:** Fa referència a la satisfacció, a l'autoconcepte, l'equilibri i benestar personal, que prové principalment de sentiments de seguretat-inseguretat i de capacitat-incapacitat, així com produir interrelacions positives i evitar l'estrès i el malestar.
- **Relacions interpersonals:** Fa referència a la capacitat d'interaccionar, així com al tipus i qualitat de les interrelacions que manté amb altres persones significatives per ells/es.
- **Benestar material:** Contempla els aspectes de la capacitat econòmica i laboral, fa referència a aquelles condicions de l'entorn que permeten una vida confortable, saludable i satisfactòria.
- **Desenvolupament personal:** Són el seguit de competències i habilitats socials, experiències i aprenentatges que permeten a la persona millorar les seves competències personals, la seva conducta adaptativa i les capacitats de comunicació.
- **Benestar físic:** Són aquelles característiques que van des de la sanitat, el benestar, la mobilitat, el lleure, en definitiva, les diferents activitats de la vida diària.
- **Autodeterminació:** Es basa en el projecte de vida de la persona, en les possibilitats d'elegir, de prendre decisions i defensar les seves pròpies idees, així com el dret a l'autonomia individual.

- **Inclusió social:** Suposa el seguit d'oportunitats que té la persona per participar en les activitats diàries del seu entorn sense patir cap tipus de discriminació per part de les altres persones.
- **Drets:** Contempla el dret a la intimitat i respecte rebut pel seu entorn. Si pot exercir allò que li és degut i acordat, que fomenta la realització de la llibertat personal.

Tot seguit, en la figura 3, volem sintetitzar alguns dels indicadors clau de cada una de les dimensions.

Dimensió	Indicadores
1. Bienestar físico	Estado de salud Actividades de vida diaria Ocio
2. Bienestar emocional	Satisfacción Autoconcepto Ausencia de estrés
3. Relaciones interpersonales	Interacciones Relaciones Apoyos
4. Inclusión social	Integración y participación en la comunidad Roles comunitarios Apoyos sociales
5. Desarrollo personal	Educación Competencia personal Desempeño
6. Bienestar material	Estatus financiero Empleo Vivienda
7. Autodeterminación	Autonomía/control personal Metas y valores personales Elecciones
8. Derechos	Humanos (respeto, dignidad, igualdad) Legales (ciudadanía, acceso, procesos legales)

Fig. 3. Indicadors qualitat de vida. Font: (Verdugo, A. 2009: 29)

Tal com exposem més endavant en l'apartat de metodologia, a l'hora de realitzar els instruments per la nostra investigació, hem escollit sis d'aquestes dimensions i un indicador concret de cada una.

3.2.2. Qualitat de vida en discapacitat intel·lectual

Seguint el model de qualitat de vida exposat per Schalock i amb la voluntat de concretar més en el món de la discapacitat, volem mostrar un seguit de principis que creiem rellevants per una vida de qualitat. Primerament, la qualitat de vida de les persones amb discapacitat està formada pels mateixos factors i relacions que la resta de persones. Una persona amb discapacitat tindrà les seves peculiaritats pròpies com la resta de persones, però les dimensions centrals de la qualitat de vida seran les mateixes. En segon lloc, la qualitat de vida millorarà quan les persones sentin que tenen la capacitat de decidir sobre les seves vides. Durant molt de temps, se'ls ha tret aquesta capacitat per decidir autònomament. Seguidament, la qualitat de vida augmenta a partir de la integració i l'acceptació per part de la comunitat. Es valora positivament la realització d'activitats que suposin una participació real en la vida de la nostra comunitat. I per últim, una persona percep qualitat de vida quan es cobreixen les necessitats bàsiques i quan la persona percep que té les mateixes oportunitats que els altres a l'hora d'aconseguir els seus objectius en la vida. (Confederación Española de Organizaciones en favor de las Personas con Discapacidad Intelectual [FEAPS], s.d.)

3.3. Estereotips en discapacitat intel·lectual

Finalment, per continuar endavant amb el treball, també se'ns fa important deixar clar el concepte d'estereotips i prejudicis, així com esmentar quins són els estereotips i prejudicis principals associats amb la discapacitat.

Els estereotips són una categoria d'atributs específics assignats a un grup, sent la rigidesa com una de les seves característiques principals, per tant, podem dir que el terme estereotip s'utilitza per designar imatges a través de les quals es classifica el món conservant el sentit d'estructura immutable. A partir de l'acció d'estereotipar, es van assignant atributs a una persona a partir de la categoria en la que se l'ha assignat (Soto, N., Vasco, C. 2008).

Un estereotip pot portar al perjudici i al seu temps, produir discriminació.

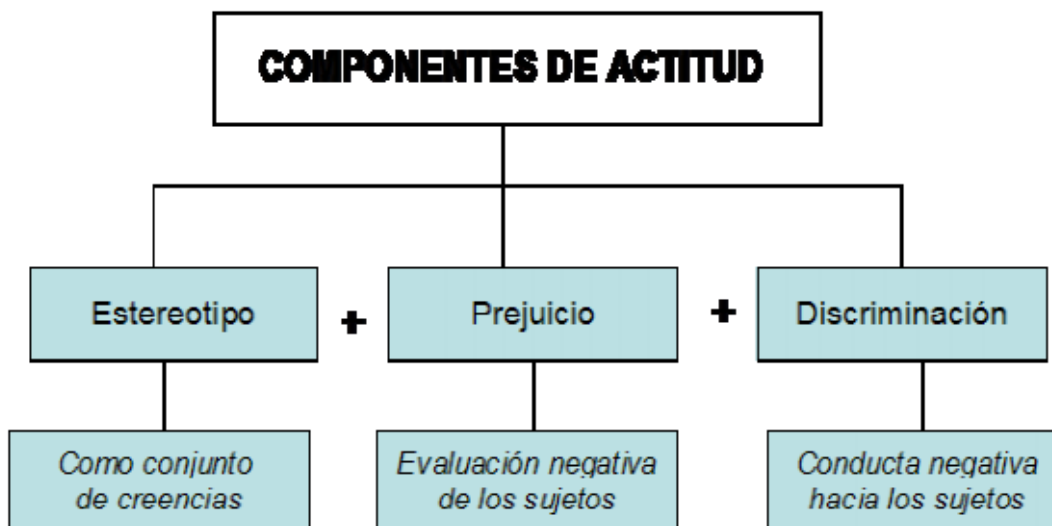

Fig. 4. Processos cognitius en els prejudicis. Font: (Rubio, J. 2005:s. p.)

Segons Henri Tajfel, els processos cognitius que es formen en els prejudicis són els següents (Henri Tajfel s.d. en Rubio, J. 2005):

- Categorització social: està vinculada amb els estereotips que sorgeixen d'un procés de categorització, intentant introduir simplicitat i ordre. És la tendència cap a la simplificació, a fer judicis comparatius. Dimensions associades a grups o persones.
- Assimilació: contingut de les categories que se li assigna a la gent en funció de la seva identitat social. Aprenentatge de les avaluacions i l'equilibri que té lloc en la identificació de la persona amb el seu propi grup i la pressió de nocions cap a grups variats incloent el seu.
- Busca de coherència: si la persona ha d'ajustar-se als nombrosos canvis socials, primer ha d'entendre'ls. Amb la finalitat d'enfrontar-se a aquests canvis la persona fa atribucions a causa dels processos. Aquestes atribucions serveixen per dos criteris: equiparar-lo perquè s'enfronti a noves situacions, de forma que sembli consistent per a ell, i, fer-ho de forma que conservi, tant com sigui possible, la seva integritat i autoimatge.

Fig. 5. Processos cognitius en els prejudicis. Font: (Rubio, J. 2005: s.p.)

Com podem veure, els estereotips i prejudicis, divideixen els grups en endogrups (grups propis) i exogrups (altres grups). A l'endogrup se li assignen característiques positives, mentre que a l'exogrup se li assignen característiques negatives; els que queden fora del grup propi no se li assignen aquelles característiques dels que estan dins, per això, en la majoria de casos ens porta a la desigualtat en el tracte. Majoritàriament, els exogrups solen ser els grups minoritaris, els grups de persones que per les seves característiques físiques o culturals són d'alguna forma diferents a la resta, portant això a un tracte diferent, que majoritàriament sol ser injust i conduir a la discriminació col·lectiva (Soto, N., Vasco, C. 2008).

Passem el focus d'atenció de la persona individual a l'entorn. Ja no és la persona qui té «una deficiència» sinó l'entorn qui discapacita, generant o consolidant una exclusió. Des d'aquest punt de vista no es considera la discapacitat com una característica de la persona, sinó com el resultat d'un complex conjunt de condicions, la majoria de les quals està condicionada o agreujada per l'entorn social. El que és important són les característiques de l'entorn, que és qui defineix la persona com a «discapacitada» i no les característiques de funcionament de la persona (Diaz, E. 2010).

La societat ha creat l'estereotip d'home sa i tota persona que no compleixi aquest perfil està exclòs del grup i això és el que ha passat en el cas de la discapacitat. La societat actual entén la discapacitat com una cosa «anormal» i que condemna a la «dependència» una concepció segons la qual la discapacitat és una característica individual que la persona «pateix». Segons aquesta concepció, doncs, la discapacitat implica no estar en condicions de complir adequadament amb els requisits de la convivència social, no és apta per realitzar les tasques que pot fer qualsevol altra persona (Ferreira, M. 2008).

Aquesta societat nega la integració d'una diferència, la segrega catalogant-la en un rang inferior. I si, en lloc de ser els discapacitats, els que són incapaços d'adaptar-se a la societat, és la societat la que no és capaç d'adaptar-se a ells? I si deixem de centrar-nos en la persona i ens centrem en l'entorn? (Ferreira, M. 2008).

«El problema de la discapacidad atañe a la sociedad, no a los individuos, y las investigaciones deberían ocuparse en identificar de qué forma la sociedad incapacita a las personas, más que de los efectos sobre los individuos» (Oliver 1998 en Diaz, E. 2008:118).

El que considerem discapacitat dependrà, doncs, del que considerem com a «normal» o «anormal», del que considerem com a «deficient» o «insuficient» i això del context social o històric en el que ens trobem. Com assenyala Abberley, el terme de «insuficiència no es natural sino (que es) una categoría que cambia a lo largo de la historia» (Abberley 1998 en Diaz, E. 2008:118), per tant, el que considerem «insuficient» o «anormal» ha anat canviant al llarg del temps.

La deficiència es transforma en discapacitat quan comporta discriminació en l'entorn, per tant, forma part del col·lectiu no està tant delimitat per la deficiència existent, sinó per la discriminació social experimentada pel fet de tenir aquesta deficiència (Diaz, E. 2010).

Actualment, la paraula «discapacitat» és utilitzada com un terme que inclou un gran nombre de persones que no tenen res en comú entre elles, a part del fet que no

funcionen exactament igual que les altres persones anomenades «normals» (Ferreira, M. 2008).

Paul Hunt, probablement el escritor y activista discapacitado más influyente que ha alumbrado Gran Bretaña (...) resume de manera precisa uno de los principales obstáculos para la emancipación de las personas discapacitadas: el retrato estereotipado de las personas con discapacidad en la cultura popular. (...) Los discapacitados han identificado diez estereotipos recurrentes y habituales de la discapacidad en los *mass media*. Incluyen: la persona discapacitada como lastimosa y patética, como un objeto de curiosidad o violencia, como siniestra o diabólica, como hiper lisiada, como atmósfera, como ridícula, como su propia pero enemiga, como una carga, como asexuada, y como incapaz de participar en la vida diaria (Barnes 1991 en Ferreira, M. 2008: 7).

Per tant, podem finalitzar afirmant que la identitat social del discapacitat és construïda i imposada per l'entorn no discapacitat.

4. METODOLOGIA

A l'hora de dur a terme aquesta investigació ens hem basat en una metodologia mixta. En els estudis mixtos existeix un intent per reunir mètodes provinents de diferents paradigmes d'investigació, en aquest cas el paradigma positivista i el paradigma interpretatiu (Pereira, Z. 2011). Tashakkori i Teddie (2003) argumenten la necessitat d'una clarificació, degut que ells veuen els mètodes mixtos com un «tercer paradigma». Podem dir que el mètode mixt és un procés que recull, analitza i vincula dades quantitatives i qualitatives en un mateix estudi. (Tashakkori i Teddie 2003 en Muñoz, C. 2013)

Aquest doble enfocament ens permet tenir una visió més àmplia sobre la concepció que té la societat sobre la discapacitat intel·lectual i la forma com aquesta afecta les persones amb discapacitat intel·lectual.

Per tal de realitzar aquesta metodologia mixta, és necessari dividir el treball en dues parts ben diferenciades, una on es realitza una investigació de l'àmbit quantitatiu, i una altra, on es realitza una anàlisi qualitativa.

- La primera part, de l'àmbit més quantitatiu, es basa en un estudi per enquesta on s'intenta esbrinar quins estereotips hi ha al voltant de la discapacitat intel·lectual del Bages.
- L'altra part, de l'àmbit més qualitatiu, es basa en l'etnografia on es realitzen tres entrevistes amb persones amb discapacitat intel·lectual del Bages. Aquí es pretén esbrinar quina vivència personal tenen aquestes tres persones.

Amb aquest doble enfocament es vol aconseguir fer un contrast de la informació, per tal de confrontar la perspectiva que té la societat entorn de la discapacitat amb la visió particular d'aquestes tres persones, i així, aconseguir una mirada molt més àmplia del tema, ja que si només es realitza una de les dues parts de la investigació, no donem resposta a l'última hipòtesi i ens quedem amb una visió molt més limitada.

Les dues parts, en cap moment, volen comparar-se entre elles ja que cada una ens aporta una informació diferent, però sí que pretenen complementar-se i contrastar-se.

Tot seguit us presentem com hem dut a terme la investigació. En els dos apartats seguim la mateixa estructura: primer presentem el perquè hem escollit aquest mètode concret i expliquem les diferents fases del procés; després ens centrem a explicar quin tipus de mostra i mostreig seleccionem, quina tècnica de recollida d'informació fem i finalment com desenvolupem l'anàlisi.

4.1. Metodologia quantitativa

Aquesta primera part de la investigació té com a objectiu esbrinar quins estereotips té la població del Bages entorn de la discapacitat intel·lectual. Partim de la hipòtesi que en la societat actual trobem molts estereotips entorn del món de la discapacitat intel·lectual. Per tal de fer la investigació assequible a les nostres possibilitats, hem reduït la nostra investigació a la població del Bages.

Per tal d'arribar al màxim nombre possible de la població, ens plantejem realitzar un estudi per enquesta. L'estudi per enquesta s'ubica en l'òrbita de les investigacions de caràcter quantitatiu i és el mètode de recollida d'informació més important d'aquest àmbit. A més, l'estudi a partir d'enquestes és un dels procediments més freqüents a l'hora d'estudiar l'opinió pública en relació a un tema en concret i és el mètode que ens permet arribar a una mostra més ampla de població. (Alcañiz, M., Planas, D. 2011)

En aquest apartat, doncs, el nostre objectiu principal és descriure en quin estat es troba la situació a l'actualitat. Reafirmar la hipòtesi que actualment en el Bages existeixen estereotips entorn de la discapacitat intel·lectual o pel contrari, refutar-la. A més, l'enquesta vol anar una mica més lluny d'aquest objectiu i pretén esbrinar/descriure en quins àmbits de la vida quotidiana es donen, amb més o menys grau, aquests estereotips.

En realitzar aquesta investigació se seguiran les següents fases (Monje, A. 2011):

1. Fase conceptual:

En aquesta primera part, s'exposa la temàtica bàsica sobre la qual es realitza l'estudi. S'explica el concepte de discapacitat, s'entra a parlar sobre la visió que té la societat

entorn de la discapacitat i del concepte qualitat de vida. Finalment es parla de la discriminació i els estereotips que hi ha entorn d'aquesta població. Tot això construeix el nostre marc teòric a partir del qual podem realitzar la investigació. En aquesta fase també s'exposen la hipòtesi i les variables que s'estudiaran.

2. Fase de disseny:

Aquí és on decidim quin mètode i estratègies seguim a l'hora de realitzar aquesta part de la investigació. Tal com s'ha exposat anteriorment, s'ha decidit utilitzar una metodologia d'investigació quantitativa, concretament l'estudi per enquesta.

Tot seguit es dissenya l'instrument que ens ajuda a realitzar la investigació i es decideix a quina mostra s'aplica l'enquesta i com s'arriba a aquesta mostra.

Finalment, es revisen tots els aspectes de la nostra investigació: es realitza una prova pilot de l'enquesta i es fa una validació per jutges.

La prova pilot consisteix a passar l'enquesta a les companyes de seminari, per tal que mirin si entenen el que es pregunta i si veuen que aquestes estan ben formulades. Aquí ens han mostrat petits aspectes a millorar, sobretot, pel que referia a la redacció de preguntes o elements que donava per suposat que ja s'ha sobreentendien i no era el cas.

Després la validació per jutges consisteix en una revisió del qüestionari per part de dues persones externes a la investigació. Per una banda, una persona especialitzada en mètodes d'investigació i l'altra, una persona especialitzada en el tema de discapacitat intel·lectual. Amb aquests dos assessoraments externs, hem intentat donar el màxim de rigor possible a la nostra eina de treball.

3. Fase empírica:

En aquest apartat és on es van buscar les dades per realitzar la nostra investigació i la següent preparació d'aquestes.

Hi ha especial dificultat a l'hora de buscar una mostra que sigui compensada, és a dir, un nombre semblant d'homes i de dones, i de gent per cada franja d'edat.

L'altra dificultat és la forma d'administració del qüestionari, ja que no es disposa d'un ordinador connectat a Internet per poder accedir al qüestionari, i per tant, el major nombre d'enquestes s'han de realitzar a mà. Això porta la complicació que, després, totes aquestes dades, per tal de ser analitzades, s'hagin de passar al formulari en línia.

4. Fase analítica:

Aquí anirem a realitzar les anàlisis de les dades recollides i la interpretació d'aquestes. Per fer això es compta amb l'ajuda del programa del *Google Forms*.

Un cop tenim les gràfiques, les interpretem i les comparem amb la hipòtesi plantejada a l'inici.

Finalment contrastem aquestes dades amb les obtingudes a l'altra part de la nostra recerca i observem si es compleix la hipòtesi inicial.

5. Fase de difusió:

En aquest punt és on redactem l'informe dels resultats obtinguts en la investigació. Per tal que aquesta investigació no quedi únicament com un Treball Final de Grau, com a mínim, el farem arribar al principal centre d'atenció a la discapacitat que hi ha al Bages (AMPANS), que és el centre en el qual hem estat immersos a l'hora de realitzar la investigació. A més, proposarem a la coordinadora del centre ocupacional concret on hem estat immerses si li sembla pertinent que exposem els resultats de la investigació en alguna de les reunions de formació que realitza el centre.

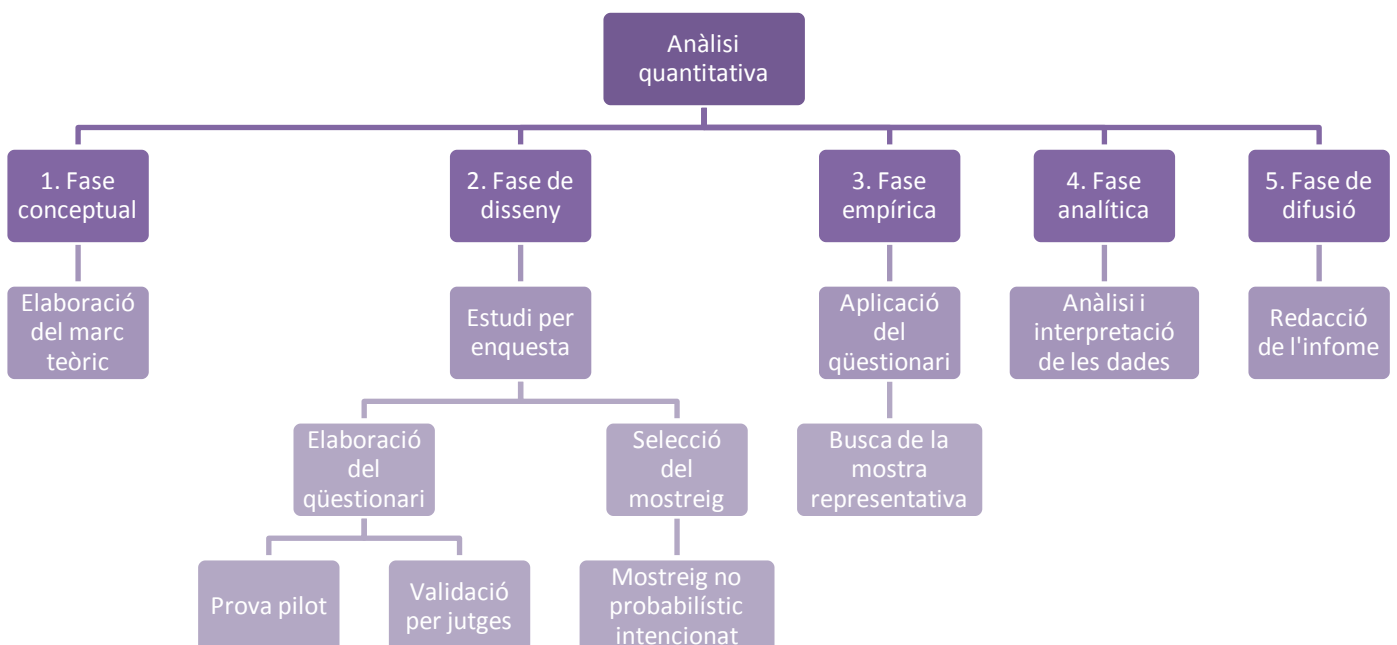

Fig. 6. Esquema quantitatiu. Elaboració pròpia

4.1.1. Mostra i mostreig

La investigació s'aplica a la comarca del Bages, que el 2014 té un cens de població total de 184.403 persones. El qüestionari s'aplica a gent a partir de 15 anys i fins els 80. Hem cregut adient triar aquesta franja d'edat, perquè als 15 anys és quan comença la joventut, i per tant, la suficient maduresa per poder respondre adequadament al qüestionari i hem finalitzat la franja als 80 anys perquè a partir d'aquesta edat ja s'entra a la segona vellesa i pot ser més complicat per aquestes persones contestar el qüestionari. Sabem que estem generalitzant, ja que podem trobar un noi de 14 anys capaç de contestar correctament el qüestionari i una persona de 80 que no tingui cap problema a l'hora de contestar, per tant, tot i que la franja majoritària que s'aplicarà el qüestionari és dels 15 als 80, es deixa oberta la possibilitat que en casos concrets es passin aquests límits.

Per tant, de la població total, haurem de restar la població dels 0 als 14 que és de 15.172 i la dels majors de 80 que és de 12.365.

Població total del Bages.			184.403
Població que no s'aplica l'estudi.	Menors de 15 anys	15.172	27.537
	Majors de 80 anys	12.365	
Població total (de 15 a 80 anys)			156.855

Fig. 7. Taula de població del Bages. Elaboració pròpia

Sabem que, perquè la mostra sigui representativa, hauria de ser del 20% de la nostra població total, és a dir, de 31.371 persones. Tenim clar que la nostra investigació es troba dins el marc d'un Treball de Fi de Grau i que el nostre abast no ens permet arribar a tota aquesta població.

A més, hem de tenir present que en aquest treball estem fent una doble investigació i per tant, no podem dedicar tot el temps a aquesta part. Tot i això, volem que la mostra sigui suficient i adequada; com que nosaltres no disposem de la suficient informació, hem demanat a una professora de la Universitat de Barcelona que ens orienti sobre la quantitat de població a la qual hem d'arribar. Concretament, li hem demanat assessorament per temes metodològics a la Vanessa Soria.

Tenint en compte tots aquest detall, se'ns indica que la mostra hauria de ser aproximadament d'unes 200-300 persones. A part d'això, se'ns indica que perquè

aquesta sigui el màxim de representativa possible, i que a més, pugui ser extrapolable a una altra població, a l'hora d'aplicar el qüestionari hem d'arribar a una quantitat semblant de població per cada sexe i per cada franja d'edat.

A més, si tenim en compte la piràmide de població del Bages, veiem que hi ha un percentatge molt semblant d'homes i dones i que, a més, la població majoritària és de gent jove i de mitjana edat, per tant, també intentarem que la quantitat més nombrosa de qüestionaris siguin gent d'aquestes franges d'edat (de 15 a 65) (Annex 1)

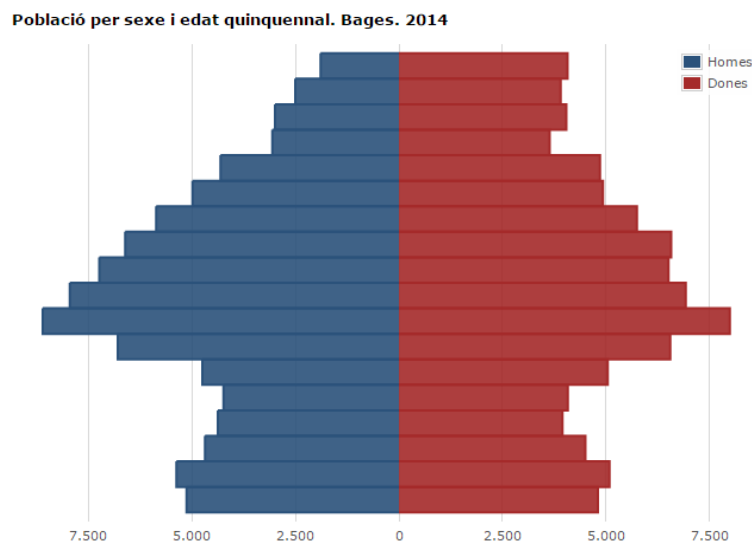

Fig. 8. Padró municipal d'habitants 2014. Font: (Institut d'Estadística de Catalunya 2014)

Tot seguit, mostrarem com s'ha repartit la mostra tant per edat i per sexe.

	Total
15-30	114
31- 45	89
46 -65	103
66 – 80	42
Total	349

Fig. 9. Mostra per edats. Elaboració pròpia

	Total
Home	132
Dona	118
Total	350

Fig. 10. Mostra per sexe. Elaboració pròpia

Per seleccionar la mostra concreta a qui apliquem el qüestionari utilitzem **un mostreig no probabilístic accidental**, tot i que estem dins una investigació quantitativa no tenim les eines suficients per realitzar un mostreig probabilístic.

L'accés a la mostra és una qüestió complicada ja que s'ha d'arribar al màxim nombre de població i aquest ha de ser el més divers possible. Per accedir-hi hem anat als

diferents entorns on ens movem habitualment (forn de pa, barri on vivim, grup on fem voluntariat, etc.) i hem intentat donar el qüestionari a tota persona que trobéssim. D'aquesta manera, al treure la mostra de diferents entorns, hem aconseguit que sigui força heterogènia. A més, amb la intenció de no centrar-nos només en el nostre entorn, també hem facilitat el qüestionari a amics i familiars, perquè el reparteixin als seus espais habituals.

Tot i buscar que aquesta mostra sigui el màxim d'heterogènia possible, ens hem trobat amb dues dificultats importants: la primera ha estat l'accés a l'última franja d'edat (65 a 80 anys), l'accés a aquesta població ha sigut minoritari, per una banda, per la dificultat d'aquesta a l'hora de contestar el qüestionari, ja que no se'ls podia donar perquè el responguessin tot sols; i per l'altra banda, tal i com hem indicat anteriorment, aquesta població és més minoritària. L'altra dificultat ha sigut l'accés igualitari per sexes. Tot i que el plantejament inicial és accedir a un nombre semblant d'homes i dones, això ens ha resultat impossible, ja que en molts casos ens hem trobat que els homes no volien participar en la investigació.

D'aquesta manera, dia a dia, hem anat repartint el qüestionari. Hem estat aproximadament dos mesos per omplir els qüestionaris.

La manera com hem accedit a la mostra ha fet que en la majoria de casos haguem de realitzar l'enquesta amb paper.

4.1.2. Tècnica de recollida d'informació

Per realitzar aquesta part de la investigació utilitzarem l'enquesta com a eina de recollida d'informació. S'ha escollit l'enquesta perquè aquest és l'instrument que ens permet accedir a un nombre major de persones. (Alcañiz, M., Planas, D. 2011) Concretament, les respostes de l'enquesta són tancades per facilitar a la gent poder-la contestar ràpidament i que no els costi gaire esforç, per tal d'aconseguir el major nombre de qüestionaris contestats possible.

De totes maneres, per qui vulgui, se li ha ofert la possibilitat d'escriure les observacions que siguin pertinents, de totes maneres, no és obligatori omplir aquest quadre, per tal que ningú no es senti pressionat.

A l'hora de realitzar el qüestionari ens hem basat amb cinc de les vuit dimensions del concepte de qualitat de vida en discapacitat. Hem agafat la dimensió de benestar material perquè ho podem relacionar amb tots aquells estereotips que hi ha al voltant de la feina o lloc de treball; la dimensió de desenvolupament personal on ho relacionem sobretot amb tot el que fa referència als estudis i al món escolar; la dimensió de relació interpersonal on ens centrem únicament amb en les relacions de parella; la dimensió d'inclusió social on tractem, sobretot, les diferents accions de la vida quotidiana i finalment, la dimensió d'autodeterminació on ens fixem amb l'autonomia i la capacitat de decidir. Aquestes últimes dimensions van bastant unides i ens ha costat establir els límits d'on acaba una i comença l'altra. Tal com hem exposat en el marc teòric, aquestes dimensions inclouen molts més aspectes dels que hem assenyalat aquí, però a l'hora de concretar el qüestionari se'ns ha fet necessari concretar molt en uns aspectes determinats.

En el moment d'elaborar el qüestionari hem fet servir la següent taula d'especificació on es delimiten, concretament, les dimensions i els indicadors que busquem.

	Dimensions	Indicadors	Preguntes
Estereotips en discapacitat intel·lectual	Benestar material	Àmbits professionals (A)	1
		Lloc de treball (B)	2
		Integració (C)	3, 4
	Desenvolupament personal	Tipus d'escolarització (D)	5.1, 5.2, 5.3, 5.4
		Nivells d'estudi (E)	5.5, 5.6
		Polítiques escolars (F)	6
	Relacions interpersonals	Parella (G)	7, 8
		Vida sexual (H)	9
	Inclusió social	Activitats de la vida quotidiana (I)	10
	Autodeterminació	Autonomia (J)	11.1, 11.2, 11.3
		Responsabilitats (K)	11.4, 11.5

Fig. 11 Taula d'especificació. Elaboració pròpia

En el moment de realitzar el qüestionari ens hem trobat amb diferents dificultats, sobretot a l'hora de buscar les cinc dimensions amb els seus pertinents indicadors. Hem començat el qüestionari realitzant les preguntes, però ens han fet veure que d'aquesta manera no sabem què es mesura en cada una i, que a més, no és gens proporcionat, és a dir, hi ha més d'una pregunta on es demana el mateix. Després de

veure això, hem tornat a realitzar el qüestionari començant per buscar les dimensions i els indicadors que volem mesura, i a partir d'aquí hem realitzat les preguntes.

La pregunta que ens ha resultat més difícil de formular és la que està com a primera en el qüestionari, hem tingut molts dubtes sobre com agrupar les diferents professions en àmbits, perquè aquesta agrupació no fos de forma aleatòria. La primera idea ha estat buscar les diferents famílies professionals que existeixen i posar dues professions de cada: una que tingués un nivell d'exigència elevat i una altra amb un nivell inferior. Per exemple, en el cas de la família professional de sanitat, hauríem posat metge i zelador. Però ens hem trobat amb el problema que, segons la pàgina de la Generalitat de Catalunya, hi ha 26 famílies professionals diferents i, per tant, hauria de posar un mínim de 52 professions i ho trobem excessiu. A part que hi ha famílies professionals que és bastant complicat saber exactament on acaba una família professional i on comença una altra, com per exemple en el cas de la professió d'arts i artesanies i la de vidre i ceràmica o la d'electricitat i electrònica amb l'energia i l'aigua.

Al final, al veure que classificar-ho per famílies professionals no era gaire viable, se'ns ha acudit classificar-ho pels tres sectors de producció, equilibrant cada un dels sectors. D'aquesta manera, tot i que dins de cada sector es fa una classificació aleatòria, s'intenta posar professions que tinguin diferents graus de complicació.

Un cop tenim el qüestionari acabat, tal com hem explicat anteriorment, hem realitzat la prova pilot a les companyes de seminari i la posterior entrega als dos professionals externs.

Un cop ens han fet la devolució, hem modificat els aspectes pertinents, en aquest cas són el redactat d'algunes preguntes que no s'entenien prou, i la llarga de la introducció. Finalment, després d'aquestes mirades externes, hem donat el qüestionari per finalitzat i hem començat a realitzar-lo. (Annex 2)

4.1.3. Anàlisi de la informació

Aquesta part d'anàlisi de la informació la realitzem amb l'ajuda del programa "Google Drive" el qual realitza les gràfiques. De cada una de les preguntes s'extreu una gràfica i els percentatges corresponents.

Després, s'expliquen, de forma totalment objectiva, els resultats obtinguts. En aquest apartat no hi ha cap part subjectiva ni de conclusions, simplement s'expliquen les dades extretes de les enquestes.

Finalment, s'analitza la pregunta oberta de les observacions. Es categoritzen totes les observacions registrades i s'agrupen segons parlin d'una o altra categoria. Les categories són totes emergents, és a dir, extretes de la pròpies respostes, no hi ha categories pre-establertes.

4.2. Metodologia qualitativa

Aquesta segona part de la investigació té com a objectiu esbrinar la vivència personal de tres persones amb discapacitat intel·lectual. Per concretar la investigació, igual que en l'altra part, ens hem centrat en cinc aspectes concrets d'aquesta: els estudis, la feina, les relacions personals, la vida quotidiana i la responsabilitat o presa de decisions.

Per obtenir aquest tipus d'informació ens basem en una metodologia qualitativa, ja que aquesta ens permet comprendre millor com una experiència és viscuda i interpretada per les pròpies persones que viuen la situació.

Com a mètode concret per arribar a la informació ens basem en l'etnografia i com a estratègia utilitzem l'entrevista. El mètode etnogràfic ens permet endinsar-nos en la realitat que investiguem (Hamme, M., Atkinson, P. 1994). Per endinsar-nos en el món de la discapacitat intel·lectual, hem realitzat les pràctiques en un centre ocupacional del Bages i hem continuat després com a voluntària en el centre, per tal d'anar coneixent millor la realitat que investiguem.

Per realitzar aquesta investigació se segueixen les següents fases (Rodríguez, G., Gil, J., Garcia, E. 1996):

1. **Fase preparatòria:** Aquesta fase està formada per dues etapes ben diferenciades: primer, l'etapa reflexiva; aquesta consisteix en el mateix que la fase conceptual de la investigació quantitativa. Com ja hem dit abans, aquí s'exposen els principis teòrics a partir dels quals realitzem la nostra investigació

(concepte de discapacitat, qualitat de vida, estereotips, etc.). La segona és l'etapa de disseny, aquí és on planifiquem les diferents accions que es realitzen en les fases posteriors.

Concretament, en aquest cas s'ha decidit que la investigació es realitzi a través d'un mètode etnogràfic, endinsant-nos en la dinàmica quotidiana d'un centre ocupacional per a persones amb discapacitat intel·lectual i que es concreti en la realització de tres entrevistes amb persones amb discapacitat intel·lectual.

S'ha decidit que l'entrevista sigui semiestructurada perquè es tenen clars els cinc blocs sobre els que es vol tractar, però es deixa el màxim de llibertat possible a l'entrevistat perquè pugui parlar sobre els temes.

2. **Treball de camp.** Tot el contacte que es té durant les pràctiques i en el posterior voluntariat en el centre ocupacional formen part del treball de camp de la investigació. Aquests contactes ens ajuden a endinsar-nos en el món de la discapacitat intel·lectual. Dins d'aquest mateix context se selecciona, juntament amb l'ajuda de la coordinadora del centre ocupacional, la mostra més idònia per realitzar les entrevistes. Aquesta mostra està formada per tres persones.

Les entrevistes, on es recull el major nombre d'informació, es realitzen de forma individual en els mateixos centres on treballen. Per tenir un registre de les entrevistes i poder fer l'anàlisi, s'han gravat en àudio. No hem utilitzat un registre escrit, perquè volíem que l'entrevista fos el més semblant a una conversa i trobem que prendre notes forçaria massa la situació. Tot i això, un cop acabada cada entrevista, fem un petit registre de com ha anat.

La realització de les entrevistes és una tasca complexa, tot i tenir el guió i les preguntes concretes a realitzar, en cap dels tres casos s'ha seguit literalment, ja que s'han hagut d'anar modelant a les respostes que elles donaven. En alguns dels casos l'entrevistat no sabia gaire què dir, o responia amb poques paraules. La idea inicial era que se'ls plantegés, per exemple, el tema estudis, i a partir d'aquí expliquessin la seva trajectòria. Això, però, ha costat bastant i se'ls ha anat fent preguntes. En alguns casos, pensem que les entrevistes haguessin pogut donar una mica més de si. Ens quedem amb la sensació que es podria aprofundir més en alguns dels temes.

3. **Fase analítica.** Aquí procedim a l'anàlisi de la informació recollida en les tres entrevistes. Realitzem la transcripció de les tres entrevistes i la següent categorització d'aquestes. Aquest procediment es fa de forma manual sense l'ajuda de cap programa informàtic.

S'arriba a conclusions pertinents extretes de les entrevistes i el contrast amb les qüestions plantejades a l'inici.

Finalment, es fa un apartat on es contrasta la visió extreta d'aquesta part amb la visió extreta a l'apartat anterior.

4. **Fase informativa.** Igual que el que hem explicat en la fase de difusió de la part quantitativa, al final es redactarà un informe conjunt i s'intentarà promoure la difusió d'aquest, fent-lo arribar com a mínim al principal centre d'atenció a la discapacitat que hi ha al Bages i proposant la possibilitat d'explicar els resultats.

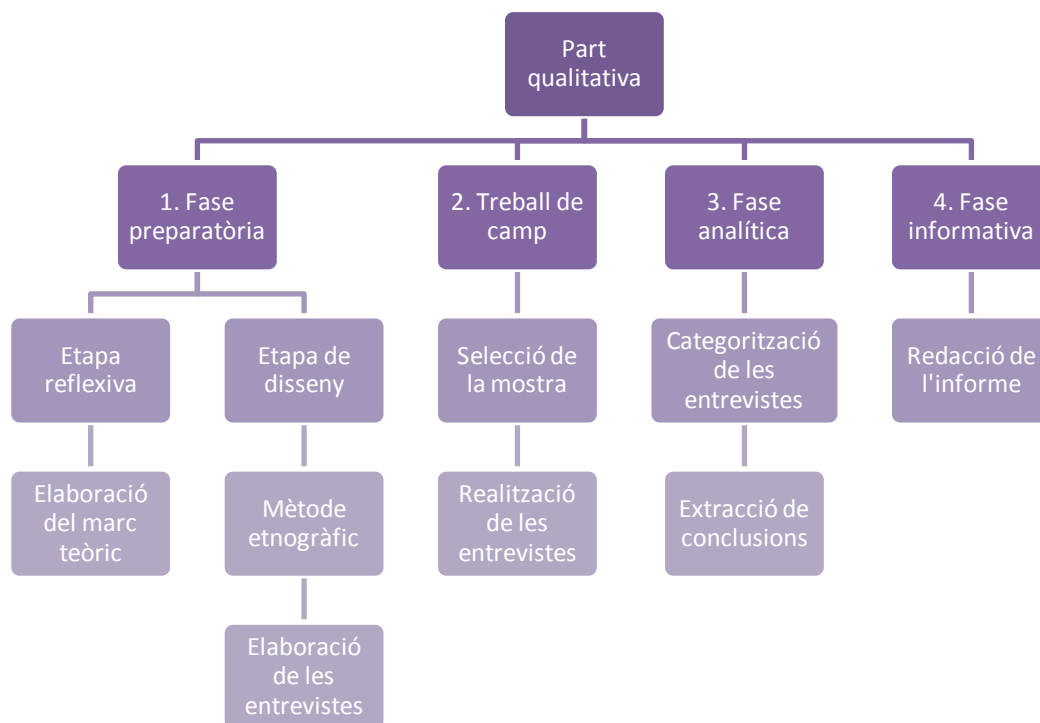

Fig. 12. Esquema qualitatiu. Elaboració pròpia

4.2.1. Mostra i mostreig

En aquest cas la mostra està formada per tres persones amb discapacitat intel·lectual que actualment estan treballant a la fundació AMPANS, en diferents dels seus serveis. En aquest cas la mostra és reduïda perquè no es busca arribar a molta població, sinó aprofundir en la vivència subjectiva de les persones seleccionades.

Per realitzar la selecció de la mostra s'ha comptat amb l'ajuda d'una professional del centre que ha buscat tres persones que tinguessin itineraris de vida diferents i alhora, que hagin viscut diferents experiències laborals i estudiantils. No s'ha volgut entrevistar persones grans perquè un dels nostres objectius és contrastar-ho amb la situació actual, i les persones grans han viscut en etapes diferents i això no ens ajudaria gaire a veure quina visió hi ha actualment sobre la discapacitat intel·lectual, ja que en les últimes dècades hi ha hagut molts canvis en la forma d'entendre i veure les persones amb discapacitat intel·lectual.

La mostra exactament està formada per:

- Entrevistat 1: És una dona nascuda el 28 d'abril del 1968. Actualment té 47 anys. Està diagnosticada de la Síndrome de Turner i trastorn de la personalitat. Presenta un 65% de discapacitat.

La Síndrome de Turner és un trastorn causat per un defecte en el nombre de cromosomes sexuals. Aquesta síndrome només afecta les dones. Algunes de les afectacions de les persones que pateixen aquesta síndrome són: estatura baixa, retard en el desenvolupament o absència de característiques sexuals secundàries, infertilitat, anomalies en els ossos, entre altres (Associació Espanyola de Pediatria [AEP], s.d.).

- Entrevistat 2. És una dona nascuda el 22 d'agost del 1985. Actualment té 30 anys. L'11 de Maig del 1996 va tenir un accident de trànsit en el que va patir un traumatisme craneo-encefàlic. A partir d'aquí, presenta una Hemiparèsia esquerra, disminució de l'eficiència visual i trastorn cognitiu. Presenta un 86% de disminució.

El traumatisme craneo-encefàlic és un dany cerebral d'origen traumàtic, és a dir, degut a un cop fort. El dany que pateix el cervell després d'un traumatisme es deu, per una banda, a la lesió primària, la contusió, i per l'altra, per la lesió secundària, que poden ser hemorràgies, edemes, augment de la pressió en el crani, etc, que es produeix a conseqüència de la lesió primària. Aquestes lesions poden causar trastorns a nivell sensorial, a nivell físic i a nivell neuropsicològic (dèficits cognitius i conductuals) (Institut Guttmann, s.d.).

- Entrevista 3. És una dona nascuda el 2 de juliol del 1970. Actualment té 45 anys. Està diagnosticada amb un 41% de retard mental lleuger.

El retard mental lleuger significa demostrar entre un 50-55% i un 70-75% de coeficient intel·lectual en las proves estandarditzades; això significa que la persona té un nivell intel·lectual significativament inferior a la mitjana de la població i que, a més, aquest reflecteix limitacions importants a la seva conducta adaptativa (Verdugo, A. 2003).

Aquestes persones han accedit de forma voluntària a participar en aquesta investigació.

El mostreig, per tant, com a la majoria d'investigacions qualitatives, s'ha fet de forma intencionada, per tant, s'ha realitzat **un mostreig no probabilístic intencionat**.

El mostreig ha de ser no probabilístic intencionat, ja que no ens serveix qualsevol persona amb discapacitat: han de ser unes persones amb discapacitat, però amb la suficient capacitat per respondre les diferents preguntes que se'ls plantegi.

Per tant, un cop elaborat el guió de l'entrevista, s'ha presentat a la coordinadora del centre, ja que ella coneix millor les característiques de les diferents persones que hi ha, i per tant, ella ha sigut qui ens ha ajudat a pensar en les persones que podien contestar l'entrevista. Un cop fet això, s'ha posat en contacte amb el responsable d'aquestes persones al centre, perquè els demanés si volen participar en la investigació.

Per tant, podem dir que en la selecció de la mostra s'ha comptat amb l'assessorament d'una persona externa entesa en l'àmbit de la discapacitat intel·lectual.

4.2.2. Tècnica de recollida d'informació

En aquesta segona part de la investigació utilitzem l'entrevista com a tècnica de recollida d'informació. Hem escollit l'entrevista perquè és l'estratègia que millor ens permet recollir informació sobre esdeveniments i aspectes subjectius de la persona (valoracions, opinions, sentiments, etc). A més, aquesta tècnica ens ofereix la possibilitat de clarificar les respostes que no s'acaben d'entendre, fer més preguntes al respecte i aprofundir en els diferents temes que es volen tractar, creant un ambient d'interacció més directe i personalitzat. En el camp concret de la recerca social, l'entrevista és la tècnica que ens permet recollir informació d'una persona sobre un

determinat àmbit d'estudi, a partir de la interpretació de la seva realitat (Rodríguez, D. 2013).

Hem escollit concretament que les entrevistes siguin semiestructurades perquè es tenen clars els cinc punts sobre els que es vol tractar, i per tant, es tenen unes preguntes orientatives, però es realitzen preguntes obertes on el mateix entrevistat pugui anar parlant lliurement sobre els diferents temes a tractar. La idea inicial és que l'entrevistador només faci de guia i que els entrevistats parlin lliurement, tot i que hi ha un guió de preguntes, per si el diàleg es fa més difícil.

A l'hora de realitzar l'entrevista hem seguit les mateixes cinc dimensions del concepte de qualitat de vida que vam fer servir en l'enquesta. L'entrevista parla dels mateixos aspectes que l'enquesta: benestar material, concretament, món laboral; desenvolupament personal, centrant-nos en el món escolar; relacions interpersonals, en aquest cas agafem una visió més àmplia que la vida en parella, ja que pensem que és difícil que vulguin parlar sobre la seva vida sentimental, tot i que, en els casos que s'ha pogut, se n'ha intentat parlar; i finalment, es treballaran els punts d'inclusió social, relacionant-t'ho amb les accions de la vida quotidiana, i el punt d'autodeterminació, fent referència als límits i a les responsabilitats.

Tot i que nosaltres tenim aquestes dimensions a tractar amb els seus indicadors concrets, al realitzar l'entrevista es fa tot de forma més espontània, intentant conduir l'entrevista de tal manera que es vagi parlant de tot.

Igualment, com en el cas de l'enquesta, hem trobat adient crear una taula on es reculli més concretament els aspectes que es volen tractar.

	Dimensions	Aspectes concrets	Preguntes
Vivències personals	Desenvolupament personal (món escolar)	Relació personal en l'àmbit escolar (experiències) (A)	1, 2
		Opinió personal sobre l'escolarització en centres d'educació especial (B)	3, 4
	Benestar material (món laboral)	Relacions personals en el món laboral (experiències) (C)	5, 6,7,8,9
		Opinió sobre el treball en empreses ordinàries i en centres especials de treball (D)	5, 8, 10
	Relacions interpersonals	Relacions personals en general (G)	11, 12, 13
		Relacions de parella (H)	14, 15, 16
	Inclusió social	La seves accions quotidianes (I)	17, 18
	Autodeterminació	Responsabilitats/ tasques (J)	19
		Limitacions (K)	20, 21

Fig. 13. Taula d'especificació entrevista. Elaboració pròpia

Un cop realitzat el guió de l'entrevista, igual que en l'apartat anterior, es realitza la validació per jutges. En aquest cas s'ensenya a una professional del centre que és experta en temes de discapacitat intel·lectual que, a més, és qui ens ajuda a buscar la mostra, perquè ens doni la seva opinió com a professional que treballa amb persones amb discapacitat intel·lectual.

Nosaltres hem tingut molts dubtes sobre si preguntar al voltant de les relacions de parella, ja que ho veiem com un tema molt personal, però en comentar-ho a la professional ens va dir que és una tema que tenen molt interioritzat i normalitzat i que, per tant, se'ls pot preguntar sense problemes, sempre donant-los l'opció, que si no volen, no cal que contestin.

Un cop tinguda la seva aprovació, comencem a realitzar les entrevistes.

Guió orientatiu de l'entrevista adjuntat com annex 3

4.2.3. Anàlisi de la informació

Primer de tot volem dir que a l'hora de fer l'anàlisi de la informació no volem generalitzar, ja que sabem que cada una de les entrevistes ens transmeten una vivència única i no comparable amb la de les altres, però, de totes maneres, al moment d'analitzar i categoritzar la informació, sí que busquem elements en comú o idees que hagin aparegut en més d'una entrevista.

Per fer l'anàlisi de la informació, primer procedim a la transcripció de les tres entrevistes. Un cop transcrites, agrupem la informació de les entrevistes per cada una de les cinc grans categories "desenvolupament personal, benestar material, relacions interpersonals, inclusió social i autodeterminació" i li donem un color diferent a cada una de les categories.

Dins de cada categoria, tenim la informació de les tres entrevistes. A partir de l'anàlisi i comparació d'aquestes, extraïem els aspectes més rellevants de les seves vivències i destaquem els que es repeteixen en cada un dels casos. D'aquesta última lectura traiem les subcategories, per tant, extraïem el que s'anomenen subcategories emergents.

Un cop extretes aquestes subcategories, elaborem els cinc quadres de categorització on definim les subcategories, n'extraïem els exemples més rellevants i, finalment, posem la freqüència amb què apareix cada subcategoria. Volem remarcar que hem intentat treure un exemple de cada una de les entrevistes. Per últim, ampliem la informació dels quadres amb una petita reflexió de cada un d'ells.

Després, en l'últim apartat, contrastem la informació obtinguda en aquest apartat amb la informació extreta en l'apartat anterior.

5. ANÀLISI DE DADES

5.2. Anàlisi de dades qualitativa

A l'hora de realitzar l'anàlisi dels qüestionaris creiem important realitzar un gràfic per cada una de les preguntes, a part del gràfic, adjuntarem la taula amb els percentatges corresponents.

Tot seguit farem una agrupació de les preguntes, i a partir d'aquí realitzarem algun comentari destacant allò més important. Agruparem les preguntes respectant les cinc dimensions tractades en el qüestionari, tot i que en alguns casos, veiem més entenedor realitzar més d'un comentari per dimensió.

En aquest apartat volem ser el màxim d'objectius possible i, per tant, ens basarem només en les dades sense realitzar cap interpretació.

5.2.1. Dades bàsiques

Podem observar que la majoria de persones que han contestat el qüestionari han estat dones, el 62% de dones envers el 37% d'homes. Pel que fa a les edats, s'ha vetllat perquè les dades siguin més igualades, tenim primer la franja de 15 a 30 anys amb un 32%, seguit de la franja de 45 a 65 anys amb un 29%, finalment, a l'últim lloc, tenim la franja de 65 a 80 anys amb un 12%. Podem veure que el 62% de gent que ha respost el qüestionari coneix alguna persona amb discapacitat.

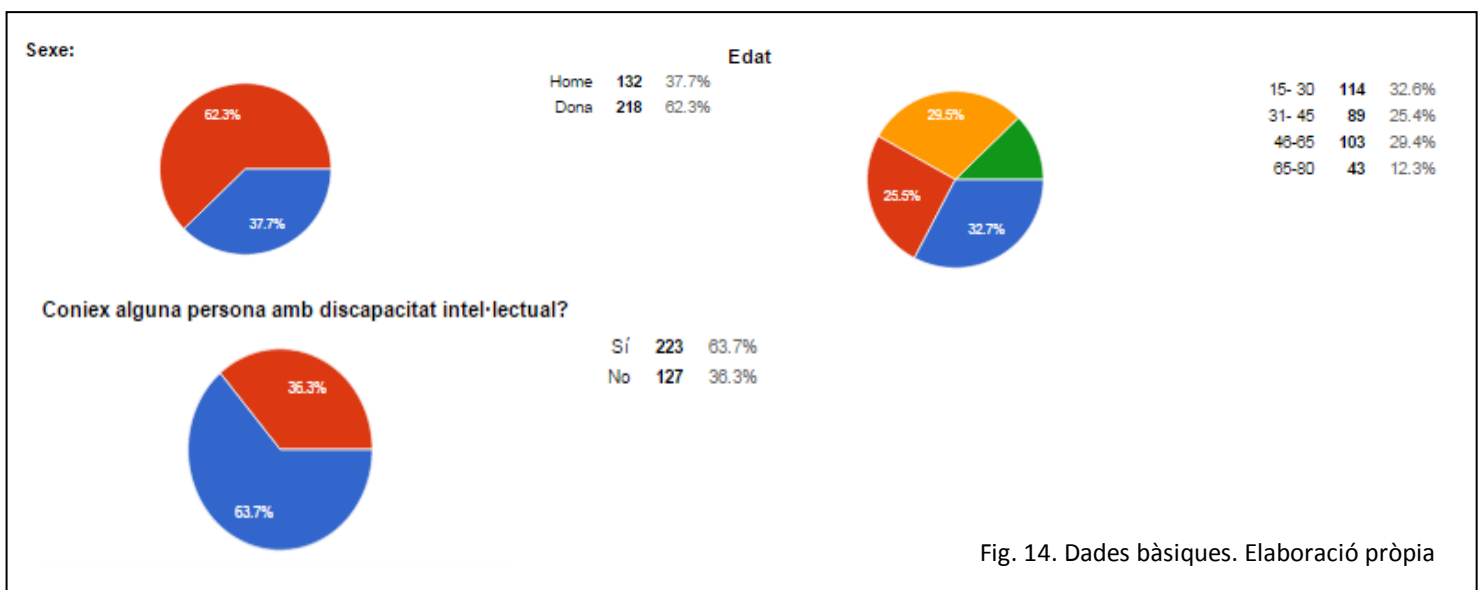

Fig. 14. Dades bàsiques. Elaboració pròpia

5.1.2. Benestar material

Si comparem els tres sectors, veiem que les quatre primeres professions que més es creu que poden realitzar les persones amb discapacitat són totes del sector primari (recol·lector de fruita 91%, sembrador 83%, netejar boscos 82% i cuidador d'animals amb un 78%), la cinquena 76% i sisena professió 72% ja correspon al sector secundari, finalment la setena professió ja és del sector terciari 69%.

A la inversa, si veiem quina professió es creu que menys poden realitzar, també correspon al sector primari amb un 10%, patró d'un vaixell, seguit de professor 12%, transportista 13% i infermer 16% que corresponent al sector terciari.

Com a important, també podem destacar que el 13% dels enquestats creuen que les persones amb discapacitat no poden realitzar cap de les professions esmentades del sector terciari, seguit del 10% del sector secundari, mentre que només el 1% creu que no poden realitzar cap de les professions del sector primari.

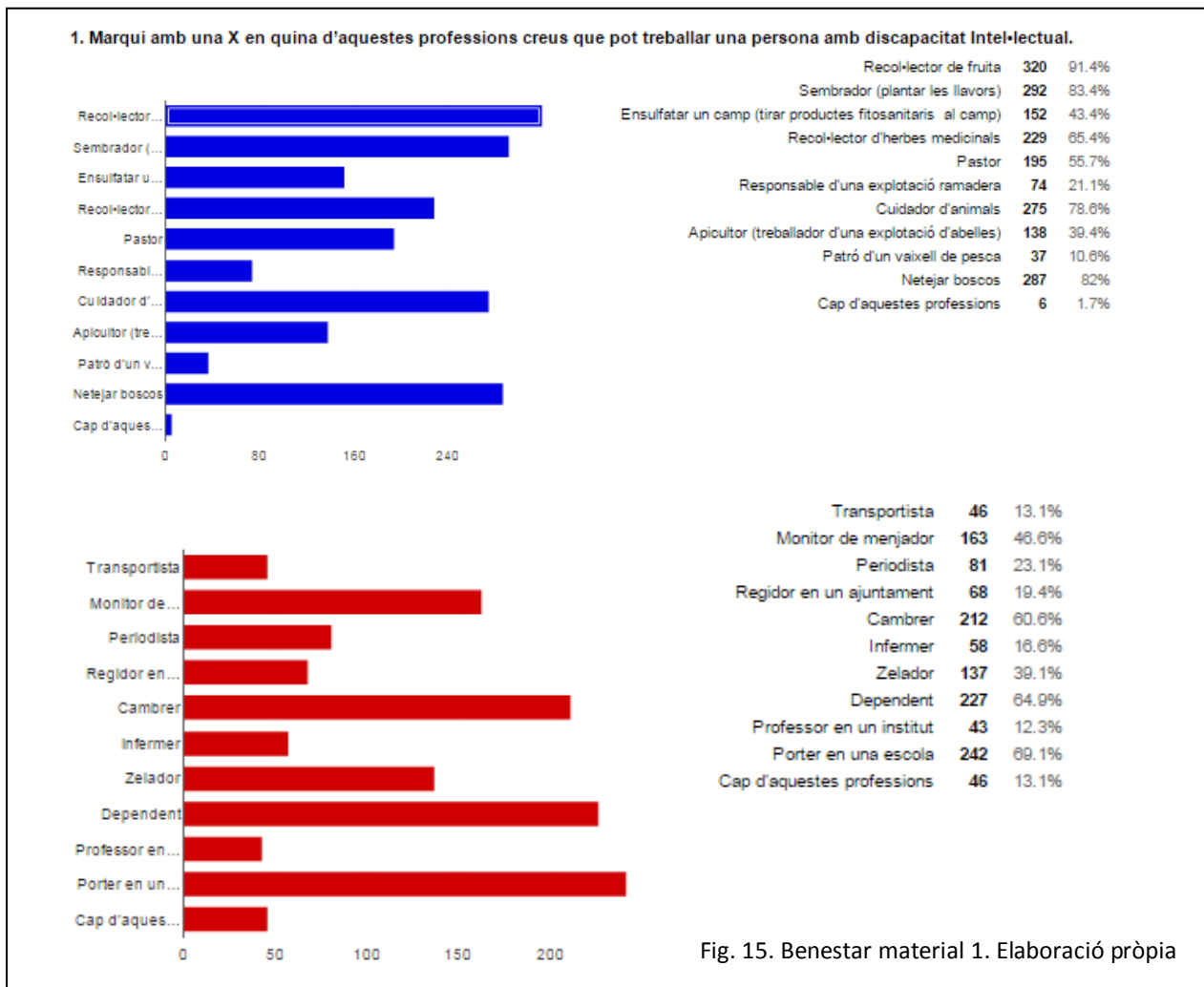
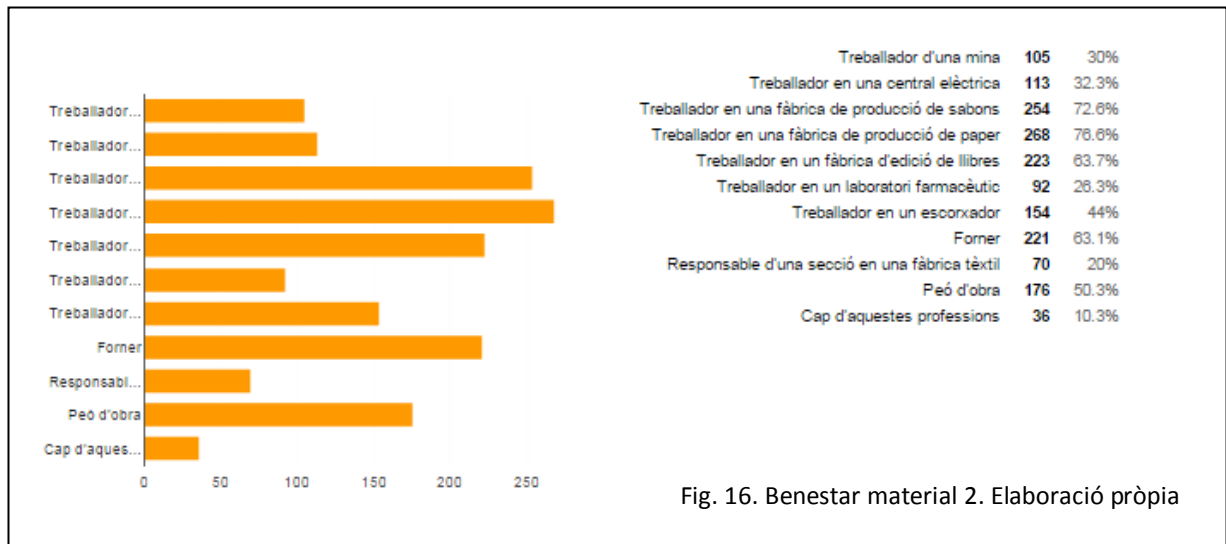
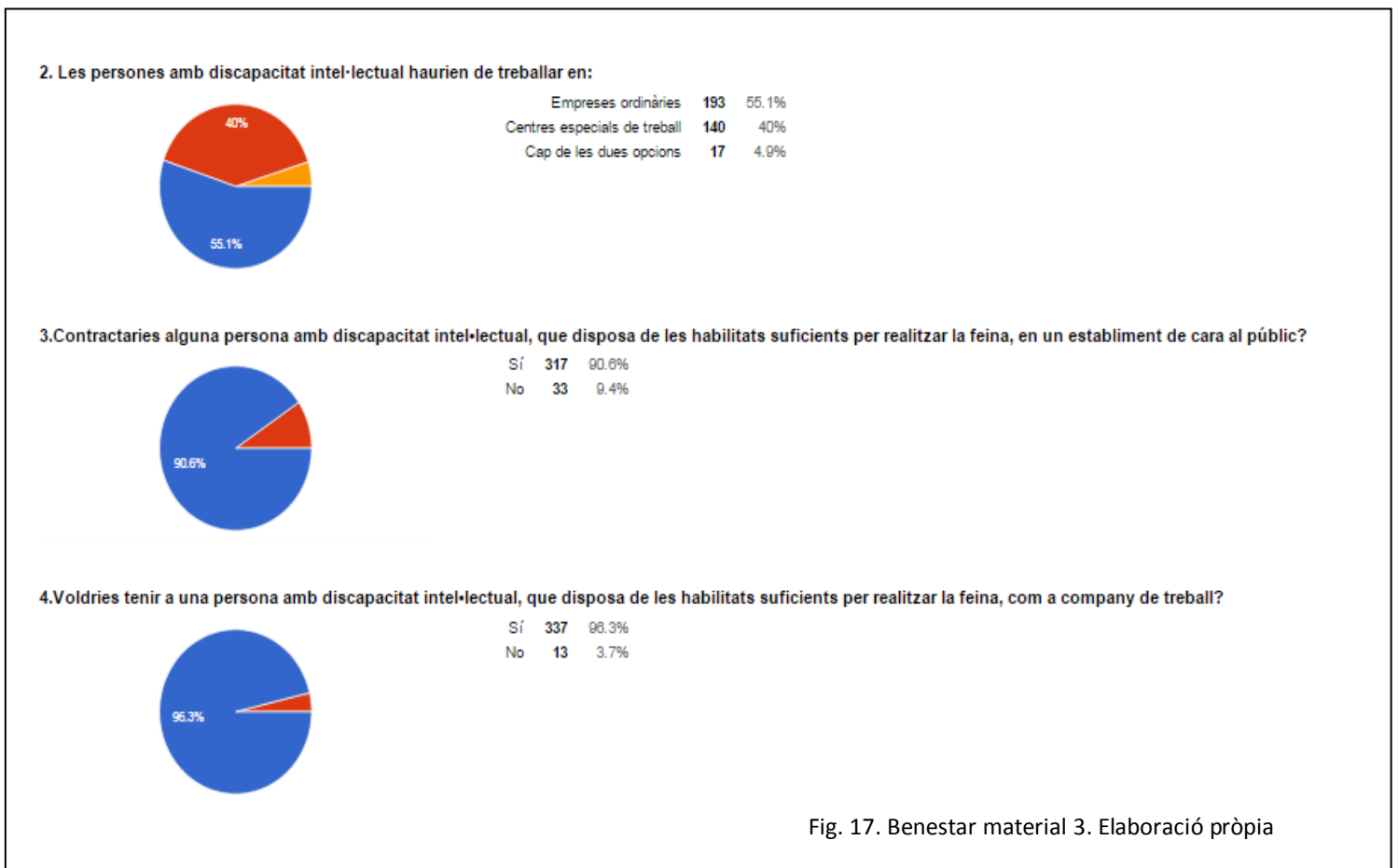

Fig. 15. Benestar material 1. Elaboració pròpia

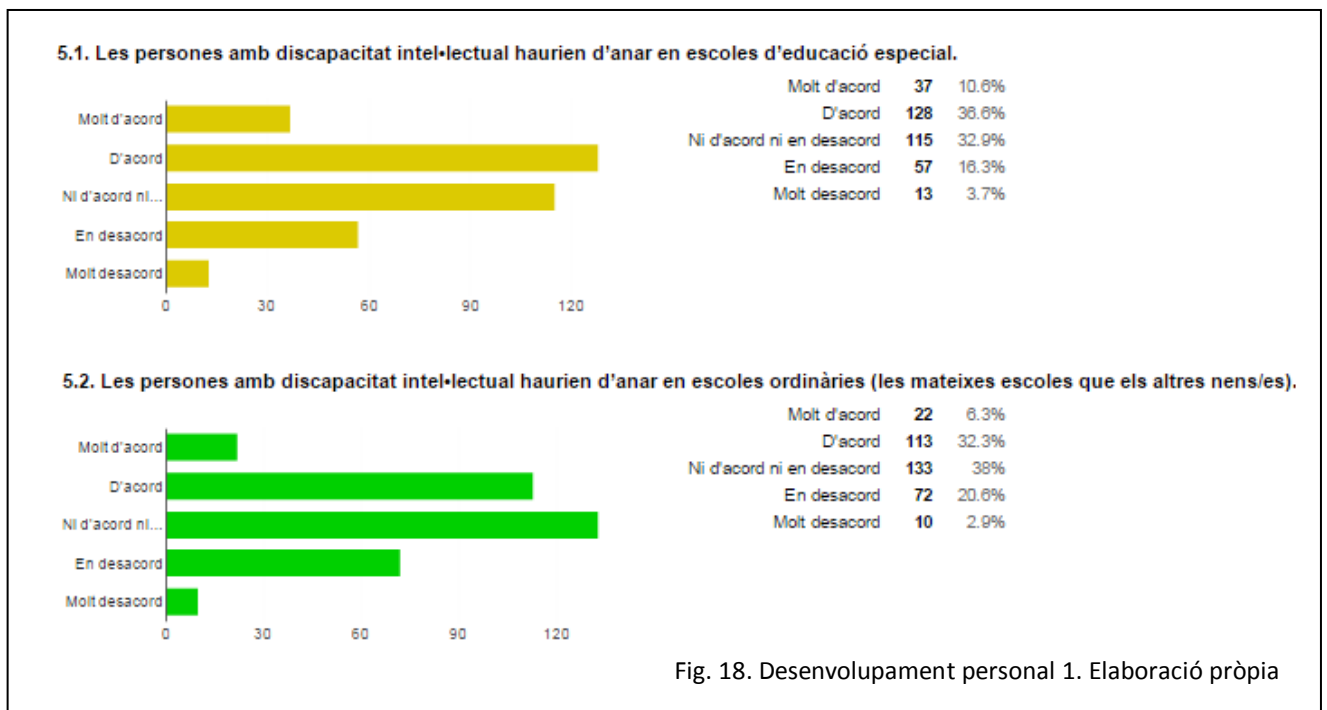

Observem que una mica més de la meitat dels enquestats, el 55%, creuen que les persones amb discapacitat intel·lectual haurien de treballar en empreses ordinàries, enfront al 40% que pensa que haurien de treballar en centres especials de treball i només el 4% dels enquestats pensa que no haurien de treballar en cap d'aquests llocs. Un 90% dels enquestats diu que contractaria a persones amb discapacitat i un 96% no tindria cap problema per treballar amb una persona amb discapacitat.

5.1.3. Desenvolupament personal

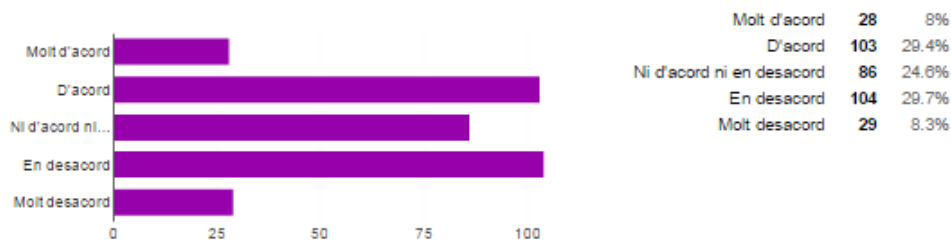
Si comparem les dues gràfiques observem que el 47% dels enquestats pensen que les persones amb discapacitat haurien d'anar en escoles d'educació especial, mentre que el 38% ens diu que haurien d'anar a escoles ordinàries, aquí podem observar una petita decantació cap a les escoles d'educació especial. En canvi, podem veure que el 20% estan en desacord amb l'escolarització en centres especials, i el 24% en contra de l'escolarització en centres ordinaris. Aquí també podem veure una petita decantació cap a les escoles d'educació especial.

Si observem el primer gràfic, podem veure que pràcticament hi ha un empat entre les persones que creuen que les escoles d'educació especial haurien de ser l'última opció de les persones amb discapacitat (37%) i el que creuen el contrari (38%).

El 85% dels enquestats estan d'acord que a partir d'un cert grau de discapacitat s'haurien de recomanar els centres d'educació especial mentre que només el 4% pensa que no.

5.3. L'educació en escoles d'educació especial ha de ser escollida com a última opció per les persones amb discapacitat.

5.4. A partir d'un cert grau de discapacitat haurien de ser recomanades les escoles d'educació especial.

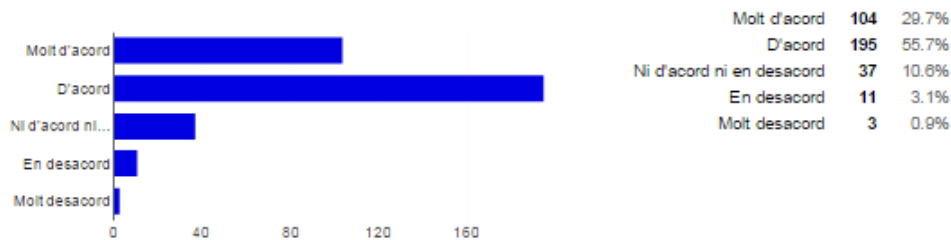
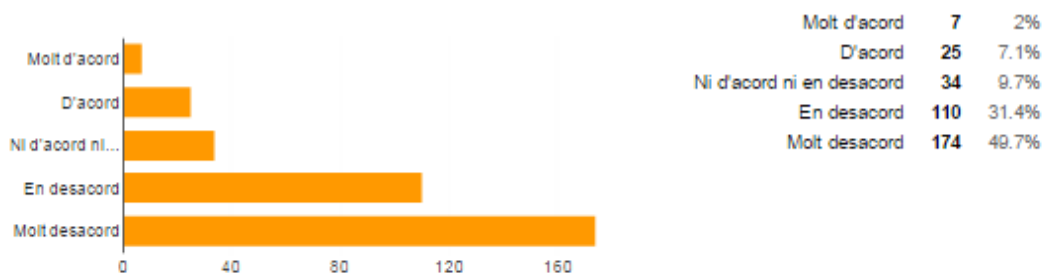

Fig. 19. Desenvolupament personal 2. Elaboració pròpia

Es pot dir que aquests dos gràfics següents estan en sintonia, ja que el 81% dels enquestats no creu que s'hauria d'evitar la interacció entre persones amb discapacitat i les persones sense, i el 86% creu que s'han d'impulsar programes per promoure aquesta interacció.

5.5. S'ha d'evitar la interacció escolar entre persones amb discapacitat i persones sense discapacitat.

5.6. S'han d'impulsar programes que promoguin la interacció de persones amb discapacitat i persones sense.

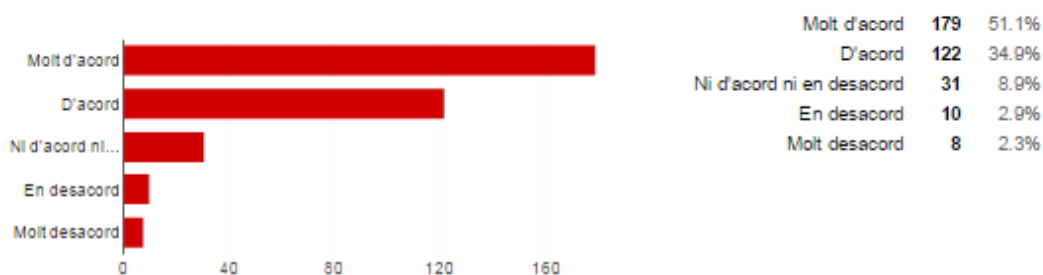
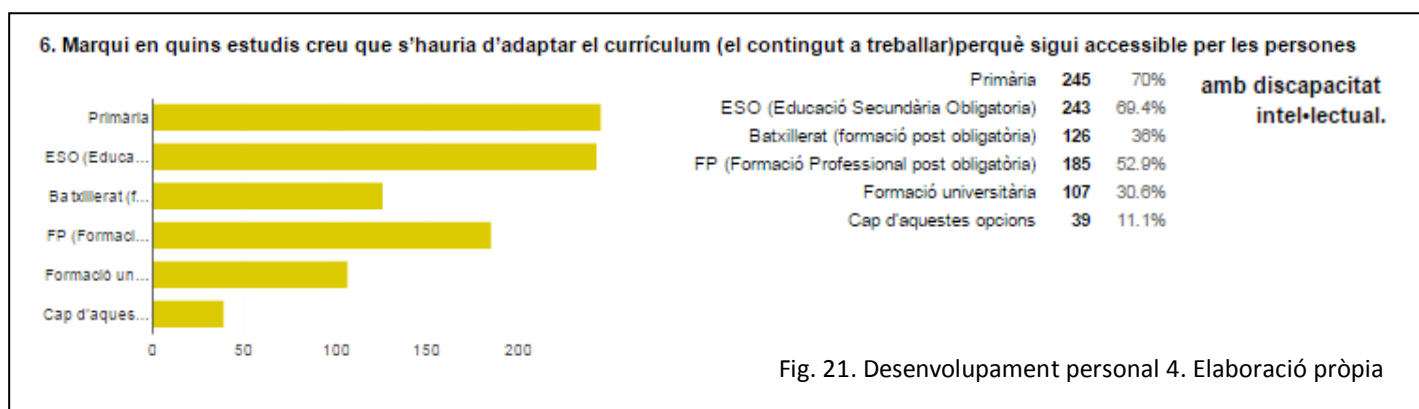

Fig. 20. Desenvolupament personal 3. Elaboració pròpia

La majoria de les persones enquestades, el 70%, creuen que tant la Primària com l'ESO s'hauria d'adaptar per les persones amb discapacitat intel·lectual. Una mica més de la meitat dels enquestats també estan d'acord que s'hauria d'adaptar la formació professional. L'estudi que menys es creu que s'ha d'adaptar és la formació universitària.

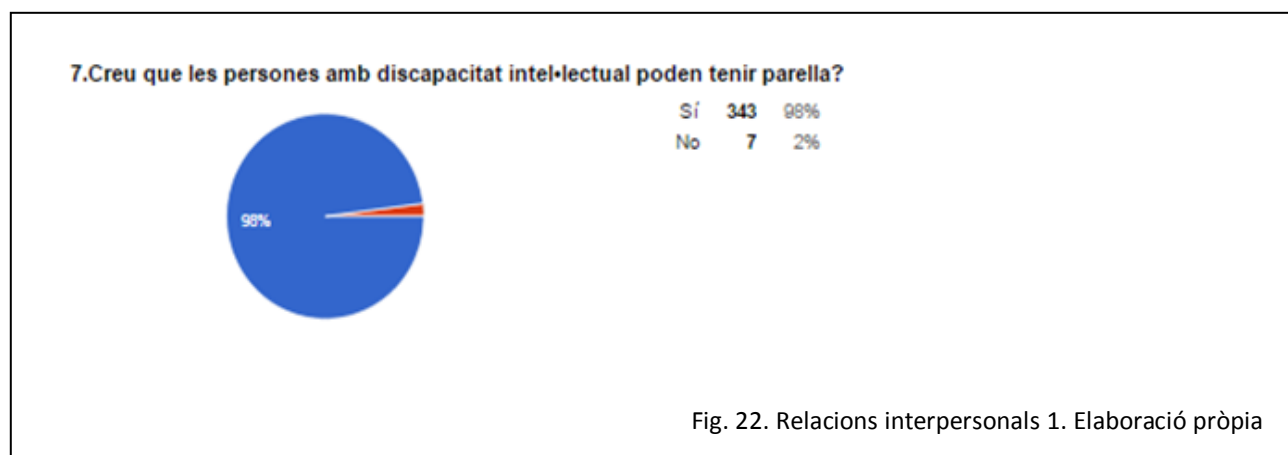
Finalment, trobem que un 11% de la població creu que no s'hauria d'adaptar cap tipus d'estudi.

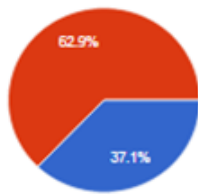
5.1.4. Relacions interpersonals

Gairebé la totalitat dels enquestats (98%) creuen que les persones amb discapacitat intel·lectual poden tenir parella, si aquesta parella ha de ser una altra persona amb discapacitat o sense ja hi ha més discordança, un 62% pensa que no caldria que l'altra persona tingui discapacitat, mentre que un 37% diuen que preferiblement sí.

També hi ha una gran majoria dels enquestats (94%) que creuen que les persones amb discapacitat poden tenir una vida sexual activa.

8. Majoritàriament, creu que la parella de les persones amb discapacitat intel·lectual hauria de ser una altra p[er]sona amb discapacitat intel·lectual:

Sí 130 37.1%
No 220 62.9%

intel·lectual:

9. Creu que les persones amb discapacitat intel·lectual poden tenir una vida sexual activa?

Sí 332 94.9%
No 18 5.1%

Fig. 23. Relacions interpersonals 2. Elaboració pròpia

5.1.5. Inclusió social

L'acció que més enquestats pensa que pot realitzar una persona amb discapacitat tota sola és passejar pel carrer (91%), seguit d'estar una tarda a casa (89%) i anar amb transport públic (88%). Anar de vacances a un altre país és, amb diferència, l'acció que menys es creu que pot fer una persona amb discapacitat tota sola, només el 34% creu que ho poden fer sols, la següent opció que menys es creu que poden fer sols és anar de vacances a la platja, amb un 58% de persones que creuen que sí que ho poden fer sols.

Només el 4% dels enquestats creuen que no poden fer cap d'aquestes accions tot sols.

10. Marqui quina d'aquestes accions de la vida quotidiana creu que pot realitzar, tota sola, una persona major d'edat amb

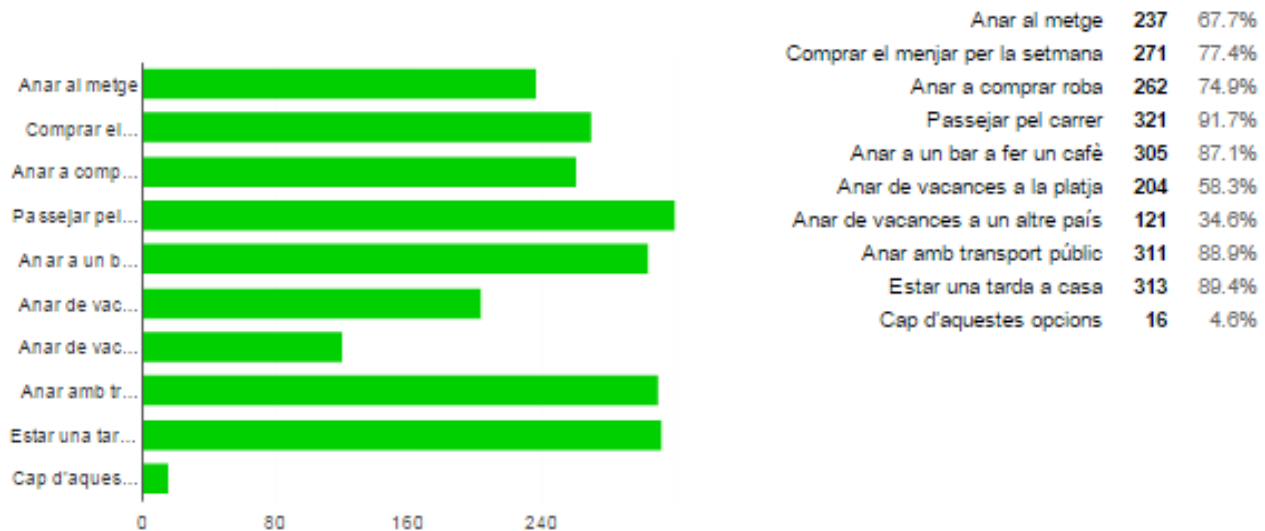
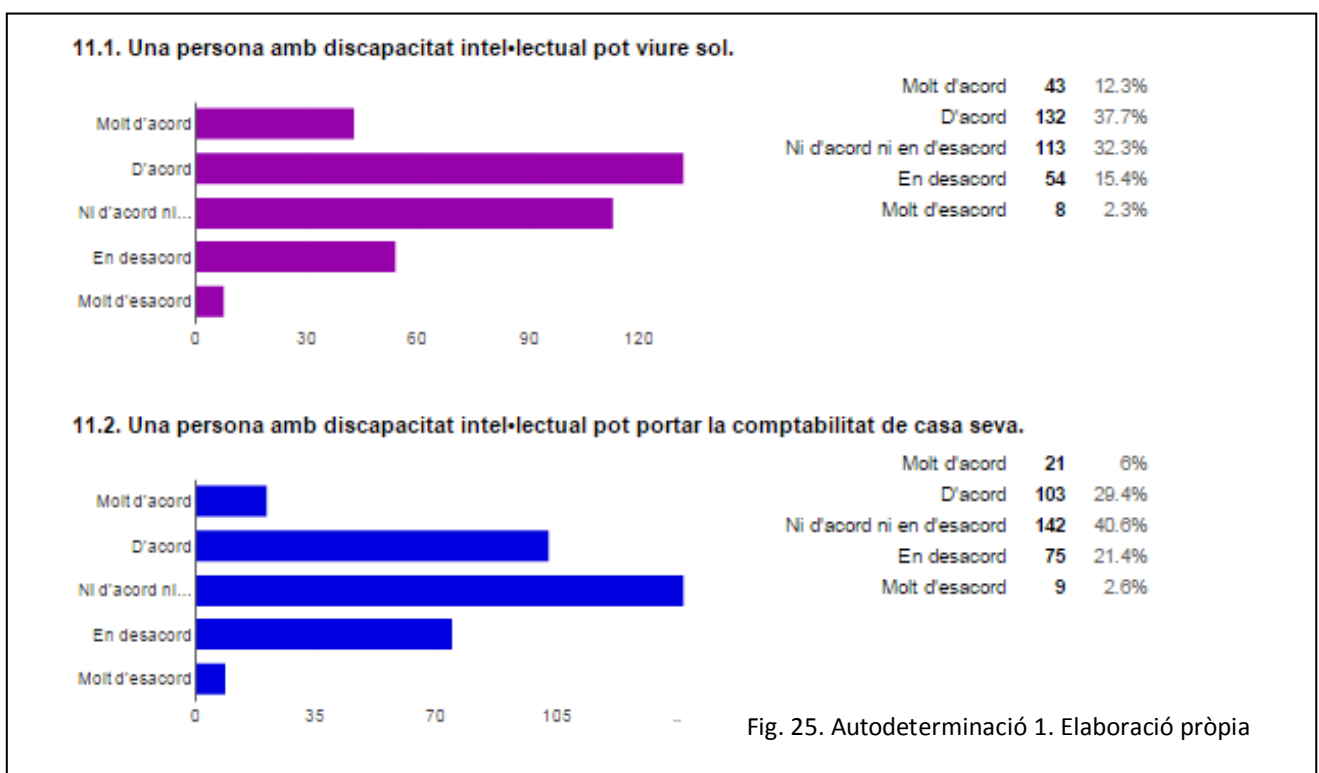

Fig. 24. Inclusió social. Elaboració pròpia

5.1.6. Autodeterminació

La meitat dels enquestats (50%) pensen que una persona amb discapacitat intel·lectual pot viure sola, en front al 17% que creu que no. Pel que fa al fet de portar la comptabilitat de casa, el 35% creu que sí que la poden portar, mentre que el 24% creu que no. En aquesta darrera pregunta hi ha hagut un alt percentatge de persones (40%) que no s'han volgut posicionar.

Podem dir que hi ha més gent que creu que pot viure sol que no persones que creuen que poden portar la comptabilitat de casa seva.

Un 60% de les persones enquestades estan a favor que les persones amb discapacitat estiguin tutelades, mentre que només el 6% dels enquestats pensen que no és necessari.

11.3. Una persona amb discapacitat intel·lectual ha d'estar tutelada per algun familiar o institució.

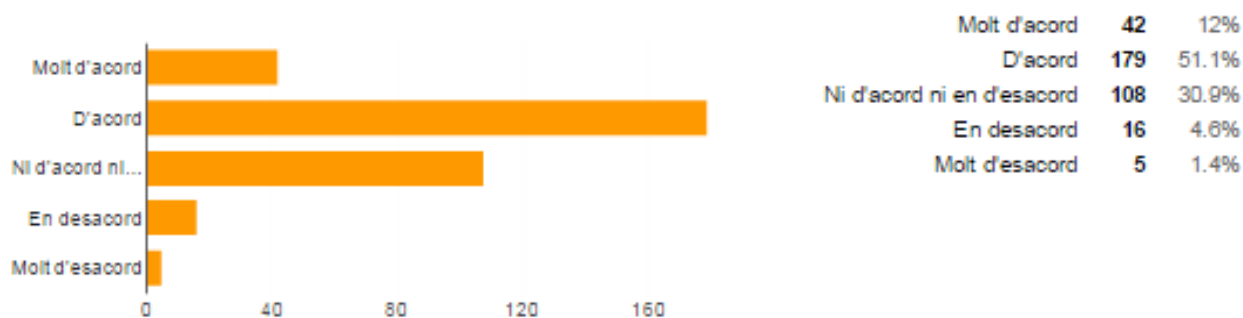
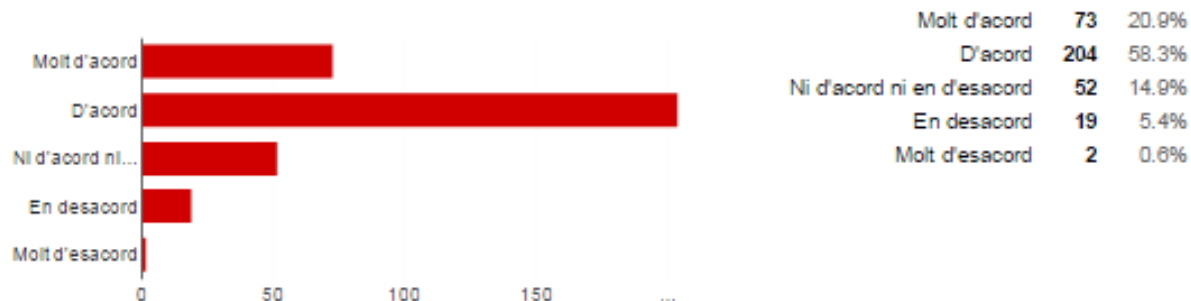

Fig. 26. Autodeterminació 2. Elaboració pròpia

Un nombre molt elevat d'enquestats (79%) creu que es poden responsabilitzar d'un animal de companyia, mentre que només un 6% creuen que no poden.

Pel que fa a l'educació dels fills, la cosa ja no està tan clara, el 32% creuen que es poden fer càrrec del seus fills mentre que el 29% creu que no. En aquest cas, veiem necessari destacar que el 38% dels enquestats, el percentatge més elevat, no es volen posicionar ni a favor ni en contra.

11.4. Una persona amb discapacitat intel·lectual es pot responsabilitzar d'un animal de companyia.

11.5. Una persona amb discapacitat intel·lectual es pot fer càrrec de l'educació del seu fill/a

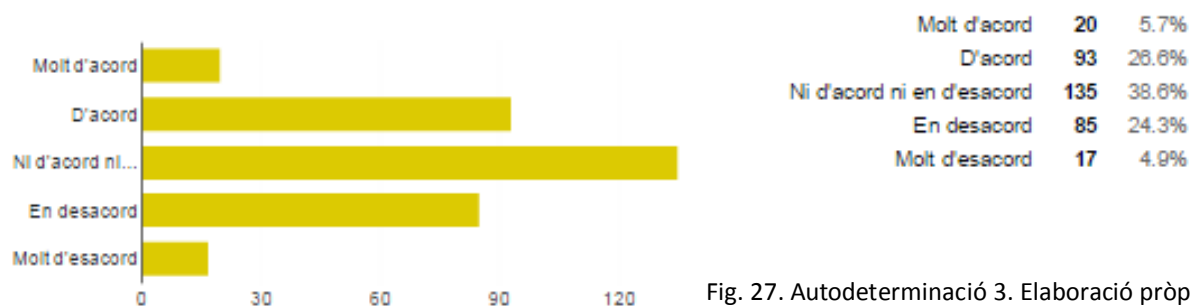

Fig. 27. Autodeterminació 3. Elaboració pròpia

5.1.7. Observacions

Pel que fa a les observacions, podem dir que tenim 115 observacions, per tant un 32,8% dels enquestats han volgut afegir algun comentari.

Principalment, a l'hora d'analitzar les observacions ens ha semblat important destacar que 108 de les 115 observacions, d'una manera o altra, ens deien que depèn del grau de discapacitat de la persona. Pel que fa a les altres observacions, no ens ha semblat rellevant destacar cap altre aspecte del que ens diuen, ja que fan comentaris generals sobre la discapacitat o sobre algun aspecte del qüestionari, tot i així, adjuntem un annex amb totes les observacions numerades. Allà apareixen subratllades les set observacions que contenen un contingut diferent. (Annex 5)

CATEGORIA	DEFINICIÓ	EXEMPLE	FREQÜÈNCIA
Grau (G)	Nivell de discapacitat de la persona.	Totes les preguntes són relatives al grau de discapacitat intel·lectual de la persona, ja que deu haver-hi un gran ventall de discapacitats [...], no es pot tractar per igual a tothom, ni aplicar la mateixa "norma". Es fa difícil respondre sense saber el grau de discapacitat intel·lectual del que estem parlant. En funció d'aquest, pot variar molt la resposta a seleccionar. Les preguntes no permeten poder matissar, ja que evidentment en la discapacitat intel·lectual hi ha molts graus i per tant cal tenir-ho present. Crec que les meves respostes poden variar depenent del grau de discapacitat que tingui.	108

Fig. 28. Observacions. Elaboració pròpia

5.2. Anàlisi de dades qualitativa

En el moment de realitzar l'anàlisi de les tres entrevistes creiem necessari realitzar cinc taules d'especificació, una per cada dimensió tractada: desenvolupament personal, benestar material, relacions interpersonal, inclusió social i autodeterminació.

Cada una d'aquestes taules, l'hem dividit en subcategories, que han anat sorgint de la lectura de les mateixes entrevistes.

L'objectiu en cap cas és generalitzar, ja que estem analitzant les experiències personals de tres persones concretes, però sí que ens ha semblat interessant calcular la freqüència que surt cada una de les subcategories, per veure si hi ha semblances o diferències entre les vivències de les tres persones.

Per acabar cada categoria hem fet un petit incís per explicar una mica més el quadre i per esmentar alguna cosa que no s'hi ha pogut plasmar.

5.2.1. Desenvolupament personal

Com a més destacat en l'àmbit dels estudis (món escolar), trobem que, de les tres persones entrevistades, només una ha cursat estudis superiors, i això coincideix que és l'única que ha rebut un suport positiu per part de l'escola, les altres dues manifesten que no es van sentir recolzades.

Totes tres, encara que una no ho diu explícitament, però se sobreentén en el transcurs de l'entrevista, expressen que no se'ls ha adaptat el material impartit a l'escola. A més a més, manifesten que les escoles d'educació especial estan molt bé i que han de ser-hi, tot i que creuen que no és un recurs adient per elles. Totes tres, en més d'una ocasió, manifesten que la discapacitat ha suposat una limitació per elles a l'hora de cursar els estudis.

Finalment, només una d'elles anomena explícitament que s'ha sentit discriminada dins de l'escola, tot i que n'hi ha una altra que expressa que s'ha sentit discriminada en edat escolar, tot i que no dins el recinte escolar.

CATEGORIA	DEFINICIÓ	EXEMPLE	FREQÜÈNCIA
Nivell d'escolarització (NE)	Títol oficial d'estudis més elevat aconseguit per la persona.	Jo vaig estudiar Educació General Bàsica, EGB, que es deia abans; llavors vaig fer el batxillerat, tres anys de batxillerat; llavors vaig fer el COU, el COU el vaig fer en dos anys.[...] Vaig fer els tres anys de turisme. I m'ho vaig treure. Entrevista 1 Vaig aprovar primària, vaig fer la ESO normal, sense repetir cap curs. Entrevista 2 Bé, vaig fer fins a 8è. Entrevista 3	3
Suport (S)	Recolzament positiu o absència de recolzament rebut a l'hora de realitzar els estudis.	A la Joviat m'ajudaven bastant. Entrevista 1. A l'hora de fer pràctiques, no em van deixar fer-les. Entrevista 2 Era per gent que estudiava, que volia fer uns estudis més forts. Entrevista 3	5
Currículum (C)	Programa d'estudis cursat.	Tots iguals. Entrevista 1 Normal, normal. Entrevista 2	2
Centres d'educació especial (CEE)	Opinió personal sobre les escoles d'educació especial.	Bé, potser estan bé per la gent que li costa molt. Entrevista 1 És que si hi ha gent que ho necessita, ho trobo perfecte. Entrevista 2 T'ajuden a realitzar-te fins a on pots arribar. Entrevista 3	3
Limitacions (L)	Impediments trobats en els estudis.	Llavors hi havia la revàlida però jo ja no la vaig fer, perquè era massa difícil per mi. Entrevista 1 Jo abans de l'accident volia fer psicologia o logopèdia, però clar, amb l'accident i tot, és diferent. Entrevista 2 Vaig intentar de treure'm el graduat, però és clar, a mi em costa. Entrevista	7
Discriminació (D)	Moments en què la persona s'ha sentit exclosa o marginada.	Quan era petita, per exemple, no sé, nou o deu anys, més o menys, o potser, vuit.... Sí que m'havien dit alguna cosa pel carrer. Entrevista 1 allà a l'institut on jo anava, van haver d'expulsar a un parell, més de tres setmanes o així per ficar-se amb mi. Entrevista 2	2

Fig.29. Desenvolupament personal. Elaboració pròpia

5.2.2. Benestar material

En l'ambient laboral (món laboral) trobem important destacar que les tres persones entrevistades treballen en centres especials de treball, tot i que dues d'aquestes també han treballat en alguna empresa ordinària. No podem donar aquesta dada com a rellevant, ja que qui ens ha proporcionat la mostra per realitzar l'entrevista és la fundació d'AMPANS, on actualment treballen aquestes persones.

Dues dades que sí que trobem rellevants, i que es repeteixen en les tres entrevistes, són que, per una banda, totes manifesten un cert conformisme en l'espai de treball on estan actualment, no expressen cap interès o aspiració més elevada, i per altra banda, que en tots els ambients de treball han tingut un tracte positiu, dues d'elles manifesten la importància d'aquest clima a la feina.

Finalment, una d'elles ens expressa que ha sentit certa discriminació per part de la societat a l'hora de dir que treballa a AMPANS, fundació que al Bages es coneix perquè treballa per la inclusió de les persones amb discapacitat.

CATEGORIA	DEFINICIÓ	EXEMPLE	FREQÜÈNCIA
Experiència professional (EX)	Llocs on han treballat, tant si són empreses ordinàries com centres especials de treball.	El meu germà va obrir [...] un restaurant a Manresa i jo vaig anar a treballar-hi de cambrera. Entrevista 1 Treballo a AMPANS de recepcionista fa aproximadament 11 anys. Entrevista 2 Vaig estar quatre anys treballant de neteja allà dalt a AMPANS. I llavors vaig plegar perquè me'n vaig anar a treballar al Trocados. Entrevista 3	7
Tracte (T)	Experiència rebuda per part de l'empresa o institució.	Bé, per ara de moment bé.. Entrevista 1 Sí, sí; a part que hi a un programa més individual. Entrevista 2 Sí, sí, em van tractar bé. Entrevista 3	5
Conformisme (C)	Manifestacions de falta d'aspiracions en l'àmbit laboral.	No voldries? T'hagués agradat? O tu ja vas decidir que no voldries? Bé, em van donar aquesta opció i... Entrevista 1. Fins que m'agafi la jubilació... Entrevista 2 On hauries volgut treballar, per això? Bé..., neteja ja m'estava bé...Entrevista 3.	6
Importància de l'ambient (IA)	Manifestacions on s'expressa la rellevància del clima laboral.	Allà al lloc de feina on ets és molt important l'ambient, l'entorn en què estàs treballant. Entrevista 1 però si ensopegues amb la gent que t'ajuda no hi ha d'haver problema. Entrevista 3	2
Discriminació (D)	Moments en què la persona s'ha sentit exclosa o marginada.	molta gent quan dius o saben que estàs a AMPANS, doncs, clar, com que a AMPANS normalment saben que som gent que tenen aquesta disminució, doncs, clar, ja et titllen del que no ets. Entrevista 3	1

Fig. 30. Benestar material. Elaboració pròpia

5.1.2. Relacions interpersonals

Com a més destacat podem dir que pel que fa a les amistats en general no mantenen un cercle d'amistats gaire ampli: una d'elles diu que directament no en té, l'altra que en té quatre comptats, i l'altra que les amistats que manté són amb gent de la feina. En relació amb això, trobo bé destacar que les altres dues, tot i dir que tenen una relació positiva amb els companys, no mencionen que mantinguin relacions d'amistat amb ells.

Parlant de la vida en parella, només una d'elles manté una relació de parella actualment, tot i que totes elles expressen que sí que n'ha tingut en algun moment de la seva vida. Pel que fa al fet de si aquestes parelles són persones amb discapacitat, només una d'elles ha mantingut una relació amb una persona sense discapacitat, la resta són principalment persones amb algun tipus de discapacitat.

Finalment, fent referència a si mantenen relacions sexuals, dues d'elles manifesten que sí, mentre que l'altra diu que no n'ha mantingut.

CATEGORIA	DEFINICIÓ	EXEMPLE	FREQÜÈNCIA
Amistats (A)	Persones amb qui es manté una relació propera de confiança.	Ara un grup d'amics per sortir i això? No, ara no. Entrevista 1 Amics, quatre comptats. Després de l'accident [...] Des de llavors, res, quatre. Entrevista 2 No, amics de l'escola, més aviat amics d'aquí AMPANS. Entrevista 3	4
Companys de feina (CF)	Persones amb qui comparteixen el lloc de treball.	Bé, aquí, més o menys, tinc relació de feina, però d'amistat no.. Entrevista 1 Els amics que tens són companys de feina? [...] De fora. Amb la gent d'aquí també em faig molt, però per quedar i això, no.. Entrevista 2 Bé, de vegades m'he trobat amb dues o tres persones d'aquí he anat al cinema o a passejar i això. Entrevista 3	3
Parella (P)	Persones amb qui han mantingut una relació amorosa.	En vaig tenir quan vaig acabar turisme i treballava al restaurant de la família. Però bé, va durar un any i després, ja no. Entrevista 1. Has tingut més parelles? Per sort o per desgràcia, sí. Entrevista 2 Bé, n'havia tingut, però les coses no van anar gaire bé. Entrevista 3	5
Relacions sexuals (RS)	Presència o absència de relacions sexuals o íntimes en parella.	Hi mantenies relacions sexuals? Bé, sí, alguna cosa sí. Entrevista 1. Tens una vida sexual activa? Amb la parella o amb les parelles que has tingut en general? Amb la d'ara sí, amb les d'abans, no. Entrevista 2 Teníeu una vida sexual activa? No. Entrevista 3	3

Fig. 31. Relacions interpersonals. Elaboració pròpia

5.1.3. Inclusió Social

Pel que fa a la seva rutina del dia a dia, veig important destacar les poques activitats que fan a part de la feina. Sembla que el seu dia a dia sigui la feina. Una comenta que a vegades va a donar un vol o sinó es queda a casa, i l'altra que es queda a mirar la televisió a casa i, si ha de sortir a fer encàrrecs, els fa. Només una manifesta que després de la feina no va a casa sinó que està amb la parella, tot i que no sap especificar quines activitats fan.

Pel que fa al cap de setmana, excepte una d'elles que sí que expressa que fa diferents coses (va a la piscina, a veure la seva àvia, ve la família a dinar a casa, va a donar un vol), de les altres només una diu que està tot el cap de setmana vivint a casa de la parella, però tampoc destaca que facin cap activitat, i l'última, només comenta que de tant en tant se'n va a passejar gossos.

CATEGORIA	DEFINICIÓ	EXEMPLE	FREQÜÈNCIA
Rutina diària (RD)	Activitats que acostumen a realitzar diàriament, incloses les laborals.	Bé, el que és habitual. Em llevo, esmorzo, m'arreglo, i bé, si he fer alguna cosa per allà, a part de fer el llit, doncs faig alguna cosa. I ja està. Després agafo l'autobús per venir cap aquí. Entrevista 1 Doncs venir a treballar i atabalar-me molt. Entrevista 2 Al matí em llevo, després faig una mica el llit i això. Llavors vaig a fer algun encàrrec si haig de fer alguna cosa. I llavors ja vinc aquí. Entrevista 3	3
Lleure en dies laborables (LL)	Activitats d'oci que realitzen per les tardes.	Sí, vaig a casa. De vegades vaig a donar un vol i sinó a casa a descansar una mica. Entrevista1 No, normalment m'estic amb ell – la parella- fins a quarts de nou, les nou o així. I llavors em deixa a casa. Entrevista2 Llavors a la una ja vaig cap a casa. Dino. A vegades, miro una mica la televisió i si haig d'acabar fer algun altre encàrrec, el faig. Entrevista 3	3
Lleure en dies festius(LF)	Activitats d'oci que realitzen els caps de setmana o les vacances.	Anem a veure la meva àvia. [...] I llavors el diumenge a casa. A vegades ve a dinar el meu germà amb la meva cunyada i les meves nebodes. [...] mira, a vegades també me'n vaig a donar un vol, sola.. Entrevista 1 Els caps de setmana marxo al pis amb el meu xicot que viu sol i ja, no sé. Entrevista 2 Bé, vaig estar un temps amb això del voluntariat dels gossos Entrevista 3	6

Fig. 32. Inclusió social. Elaboració pròpia.

5.1.4. Autodeterminació

Com a important, podem destacar que tot i que algunes activitats les realitzen amb el suport d'alguna altra persona, la major part d'activitats de la vida diària les realitzen sols. La primera persona entrevistada és la que realitza més activitats amb suport, les altres dues són molt autònomes. De totes les activitats, però, amb la que necessiten més suport és a l'hora d'administrar-se els diners.

De les tres entrevistades, només n'hi ha una que visqui sola (amb un germà que també té discapacitat), de les altres dues, una admet que es veu capaç de viure sola i l'altra que no.

Totes tres expressen que tenen alguna responsabilitat, però la majoria manifesten que noten que també tenen algunes limitacions, tant si les imposa alguna altra persona o ho noten elles mateixes.

CATEGORIA	DEFINICIÓ	EXEMPLE	FREQÜÈNCIA
Viure (V)	Habitatge i persones amb qui el comparteixen.	Joestic molt bé amb els pares. I llavors, el dia que no pugui estar amb ells, llavors tinc l'opció d'entrar en una llar d'AMPANS. Entrevista 1 tu vius amb ta mare, però et veuries capaç de viure tu sola? Sí. Entrevista 2 Vivíem amb els pares fins ara. Entrevista 3	6
Activitats autònomes (AA)	Activitats de la vida quotidiana que realitzen de forma independent.	Tu vas pel carrer... o sigui, tu agafes el bus tu sola...? Ho fas totalment sola... Sí, això sí. Entrevista 1 O sigui que les diferents accions de la vida quotidiana, o sigui, anar a comprar, anar al metge o anar amb els amics... ho fas tu sola? Sí, sí. Entrevista 2 Per tant, aneu a comprar vosaltres el menjar i ho feu tot sols. Sí, sí, no hi ha cap problema. Entrevista 3	7
Activitats acompanyades (AC)	Activitats de la vida quotidiana que realitzen amb algun tipus de suport.	Bé, al metge [...] I quan he d'anar a visitar-me allà Barcelona hi vaig amb ma mare. Entrevista 1 i hi ha alguna cosa, com que hi han els tiets al costat. Llavors, segons quins temes anem amb els tiets. Entrevista 3	4
Comptabilitat (C)	Forma d'administració de l'economia personal.	M'ho administra la meva mare, se'n cuida ella. Llavors m'ho dona a mi. Entrevista 1 Amb l'ajuda dels tiets. Hi ha els tiets, que diguéssim porten el tema dels comptes i això. Entrevista 3	2

Responsabilitat (R)	Capacitat de fer-se càrrec d'algú o d'alguna cosa.	El gat sí, jo li poso el menjar, de vegades. Entrevista 1 Llevar-me i venir a treballar. Entrevista 2 I llavors, bé, em vaig quedar un cadell. Entrevista 3	4
Limitació (L)	Impediments trobats en el seu dia a dia.	Segons quina responsabilitat ja veig que potser no la podria fer. Entrevista 1 No perquè no vulgui, sinó perquè ma mare que em té com si fos petita. Entrevista 2	4

Fig. 33. Autodeterminació. Elaboració pròpia.

6. CONCLUSIONS DE LA INVESTIGACIÓ

En aquest apartat volem sintetitzar i extreure les idees generals de la investigació. No volem comparar les dades obtingudes en cada un dels apartats, però sí que ens sembla interessant fer l'esforç d'intentar contrarestar les dues parts. Per una banda, fixar-nos en com ho veu la societat del Bages, i per l'altra, com ho viuen les tres persones entrevistades.

En aquest punt, deixem pas a la interpretació de les dades obtingudes en el dos apartats. A l'hora de fer-ho, hem volgut respectar les cinc dimensions utilitzades en tota la investigació, però en les dues últimes dimensions (inclusió social i autodeterminació) hem cregut pertinent fer l'anàlisi conjunta.

Finalment, tot i que fins al final no fem una menció concreta de les hipòtesis i els interrogants proposats en la investigació, hem realitzat tota aquesta part tornant a recordar els plantejaments inicials de la investigació.

6.1. Desenvolupament personal

En la primera part de la investigació, anàvem principalment a buscar quins recursos educatius eren els més adients per les persones amb discapacitat i quins estudis es creu que podien cursar. A la segona part, volíem veure quin tipus d'educació havien rebut les persones amb discapacitat i com havien viscut aquesta etapa educativa.

Ens hem trobat, doncs, que la població majoritàriament està més a favor de l'escolarització en escoles d'educació especial envers l'escolarització en centres ordinaris, tot i que tampoc es veu un desacord enfront l'escolarització en centres ordinaris. Tot i aquesta decantació per part de la població, hem de dir que les tres persones entrevistades han realitzat els seus estudis en centres ordinaris, i si poguessin, tornarien a realitzar l'escolarització en aquest tipus de centres. Quan se'ls demana la seva opinió sobre els centres d'educació especial, estan totes d'acord en la seva "existència" i creuen que fan una molt bona tasca per la gent que ho necessita, però creuen que no és seu cas. Per tant, d'aquí podríem treure la idea que les mateixes

persones amb discapacitat veuen els centres d'educació especial com un recurs adient per persones amb un alt nivell de discapacitat, però no pels casos més lleus.

Pel que fa a la visió de la població, no es veu tan clara aquesta decantació dels centres d'educació especial només per les persones amb un alt nivell de discapacitat, ja que en la pregunta de si les escoles d'educació especial haurien de ser l'últim recurs per la població amb discapacitat no hi ha una decantació clara ni pel sí, ni pel no. En canvi, quan se'ls pregunta si els centres especials haurien de ser recomanats per aquelles persones amb un alt nivell de discapacitat, hi ha una clara decantació cap al sí.

Si anem a mirar sobre quins estudis es creu que s'ha de adaptar el currículum per les persones amb discapacitat hem tingut una clara decantació cap als estudis obligatoris (primària i ESO), encara que també hi ha part de la població que creu que poden realitzar més estudis. Això ha coincidit bastant amb l'experiència de les tres persones entrevistades, ja que dues d'aquestes persones han realitzat només els estudis obligatoris i una d'elles s'ha tret un estudi superior. Val a dir que en les entrevistes hem vist una clara correlació entre el suport rebut a l'escola i la realització d'altres estudis, és a dir, que la persona que ha realitzat estudis superior, es l'única que manifesta clarament que ha rebut un suport positiu per part de l'escola, mentre que a les altres dues, pel seu discurs, es dona a entendre que han rebut més aviat un suport negatiu.

Aquí, però, ens hem trobat amb una sorpresa, en realitzar l'enquesta, donàvem per suposat que el currículum educatiu s'havia d'adaptar a aquestes persones, però, en canvi, les tres entrevistades ens han dit que en els seus casos concrets no se'ls havia adaptat.

6.2. Benestar material

En aquest cas, a l'inici, volíem saber si les persones amb discapacitat podien tenir diferents feines i quina consciència tenia la societat sobre les possibilitats que se'ls ofereix a aquestes persones, finalment, contrastar això amb l'experiència personal de les persones entrevistades.

Ens ha sortit la dada, que només el 10% de les persones que hem enquestat han dit que podien fer totes les professions possibles, tot i això, més de la meitat dels

enquestats han dit que les persones amb discapacitat, haurien de treballar principalment en empreses ordinàries.

Si volem contrastar aquestes dades amb les obtingudes per les entrevistes trobem els resultats a la inversa, de les diferents experiències que han tingut els entrevistats, la majoria d'elles són en centres especials de treball, tot i això, no podem donar aquesta dada com a rellevant, ja que per obtenir la mostra hem anat a recórrer a una fundació que disposa d'aquests recursos, i per tant, és obvi que actualment estan treballant en un centre especial de treball. Igualment, quan els demanàvem per la seva trajectòria laboral, aquesta era bastant escassa. Dues d'elles havia tingut diferents experiències laborals a part del centre actual, una d'elles, l'experiència era treballar en una empresa familiar i l'altra havia tingut quatre experiències laborals diferents i només una era en una empresa ordinària.

Si fem una valoració general de totes les preguntes del qüestionari relacionat amb l'àmbit laboral, sembla que sortim amb la idea general que la societat està molt conscienciada en què les persones amb discapacitat han de treballar i se'ls ha d'oferir diferents oportunitats, tot i això, quan hem anat a analitzar les entrevistes, ens hem quedat amb el regust que aquestes persones no se'ls ha ofert gaires possibilitats laborals, per tant, veiem que el discurs que té la societat no concorda gaire amb la realitat d'aquestes persones. També volem destacar que les tres persones entrevistades presenten un grau elevat de conformisme en l'àmbit laboral, és a dir, no manifesten que la seva situació laboral pugui canviar en el futur, per tant, podríem dir que no veuen que la societat els ofereixi altres possibilitats.

6.3. Relacions interpersonals

En aquest tercer apartat, per una banda, a l'inici buscàvem veure si la gent creia que les persones amb discapacitat tenien relació de parella i per l'altra, buscàvem veure quin tipus de relacions mantenien les persones amb discapacitat, tant de parella com d'altres tipus.

Pel que fa als pensaments de la societat, valorem molt positivament els resultats obtinguts. Un nombre molt elevat de persones creu que la gent amb discapacitat pot tenir parella i mantenir una vida sexual activa, i a més, pensen que la parella no hauria

de ser una altra persona amb discapacitat. Però si ens parem a valorar els resultats de les entrevistes, aquests no són tan positius. Una d'elles sí que ha tingut diferents parelles i en té actualment, les altres, però, manifestaven que no tenen parella i si se'ls demanava per les relacions que havien tingut aquestes eren bastant poques. Pel que fa al fet de si les parelles tenen o no discapacitat, en els major dels casos ens surt que sí excepte una de les entrevistades, que ha dit que havia tingut una parella sense discapacitat, per tant, tot i que podríem dir que majoritàriament mantenen relacions de parella amb altres persones amb discapacitat, no sempre ha de ser així. Pel que fa al fet de mantenir relacions sexuals, dues d'elles contesten afirmativament i l'altra contesta que no, per tant, ens trobaríem en el mateix cas, és a dir, que majoritàriament les persones amb discapacitat poden mantenir una vida sexual activa, però en alguns casos, poden no tenir-la.

Una cosa que sí que ens ha sorprès de les entrevistes és la coincidència de les tres a l'hora de dir que actualment gairebé no mantenen relacions d'amistat. No podem afirmar si això és, o no, una dada rellevant.

6.4. Inclusió social i autodeterminació

En aquests dos punts, en la primera part ens basàvem a buscar quines activitats de la vida quotidiana creia la gent que les persones amb discapacitat podien realitzar totes soles i quin nivell de responsabilitat es creia que podien tenir, després, en la segona part volíem veure realment quina rutina diària realitzaven les persones, posant èmfasi en si realitzaven aquestes activitats sols o acompanyats.

Hem trobat doncs, que la majoria de les accions quotidianes que proposàvem en el qüestionari la gent creu que poden realitzar-les totes soles, deixant de banda les dues opcions que preguntaven sobre viatjar, on els percentatges són menys elevats, les altres accions més del 70% dels enquestats creu que les poden realitzar soles. Pel que fa a les entrevistes, hem vist que dues d'elles realitzaven totes aquestes accions totes soles, mentre que una d'elles, hi havia alguna opció, com anar al metge o comprar, que sí que la realitzava amb el suport d'alguna persona, però la resta ho feia també tota

sola, per tant, en aquest cas, podem dir que el que ha vist la gent correspon bastant amb la vivència d'aquestes tres persones.

Pel que fa a les responsabilitats, hem anat a responsabilitats concretes com ara viure sols o portar la comptabilitat de casa, en aquests dos casos concrets, en les enquestes ha sortit que la majoria de gent creia que poden fer-ho ells sols, mentre que en les entrevistes ja no es veu tan clar. De les tres entrevistades, dues viuen amb els pares mentre que una viu sola. De les que viuen acompanyades, una manifesta explícitament que no sap si podria viure sola, mentre que l'altra explica que sí que es sent capaç de viure sola. Pel que fa referència al fet de portar la comptabilitat, una de les entrevistades no va saber contestar la pregunta mentre que les altres dues portaven la comptabilitat amb el suport d'algú altre.

Al contrastar aquests dos apartats, ens hem quedat amb la sensació que part de la població té molt clar que poden viure sols, o que poden portar la comptabilitat de casa, quan realment hem vist que en la vida d'aquestes tres persones això no es veu tan clar. També s'ha de fer la reflexió que en aquestes preguntes, l'opció de ni d'acord ni en desacord ha tingut un alt percentatge, un 32% en el cas de la pregunta de viure sols i un 40% en la pregunta sobre comptabilitat.

Pel que fa a les altres responsabilitats no es va veure pertinent preguntar-ho de forma tan explícita en les entrevistes i, per tant, no es pot fer aquest contrast tan directe entre el que veiem en un cas i en el que es veu en l'altre.

Tot i que fent una visió general, es pot dir que la població enquestada té la percepció que la gent amb discapacitat té certa autonomia, i aquesta autonomia també respon bastant amb el que hem vist en les entrevistes.

6.5. Conclusions generals

Després d'aquesta anàlisi més detallada sobre possibles punts de concordança i discrepància entre el que pensa la societat sobre les persones amb discapacitat intel·lectual i la vivència concreta d'aquestes tres persones amb discapacitat, podem dir que el nivell de concordança és parcial.

Si tornem a l'inici del treball, veiem que el nostre tercer objectiu provenia directament de la hipòtesi que "la percepció que tenen les persones del Bages entorn la discapacitat intel·lectual discrepa de la forma com viuen les persones amb discapacitat intel·lectual". Com podem veure amb la informació obtinguda no podem ni afirmar ni contradir la hipòtesi, ja que, per una banda, hem vist que en algunes de les àrees estudiades, com ara la dimensió d'inclusió social o autodeterminació, hi ha una clara coincidència entre el que pensa la societat i la forma com ho viuen les persones entrevistades. Per altra banda, en les àrees del desenvolupament personal, el benestar material o les relacions interpersonals, aquesta coincidència ja no és tan clara, fins i tot, en alguns punts concrets com ara l'escolarització en centres especials o escoles ordinàries, i l'elecció entre centres especials de treball o empreses ordinàries, l'opinió de la gent del Bages és inversa a la vivència de les tres persones.

Per tant, no podem afirmar ni contradir la hipòtesi inicial, ja que en certes dimensions hi ha discrepància i en d'altres no. El que sí que podem afirmar, però, és que hi ha més concordança del que es creia a l'inici, i per tant, la percepció que es té sobre la discapacitat intel·lectual no és tan negativa com es pensava al principi.

7. CONCLUSIONS DEL TREBALL

Al començar aquest treball teníem clar que ens trobàvem davant d'una proposta ambiciosa ja que ens proposàvem realitzar una investigació mixta. Teníem clar que això comportava certes dificultats, però alhora teníem moltes ganes de realitzar-la, i impulsats per aquestes ganes, vam començar la recerca.

Des de l'inici ja sabíem que ens trobaríem amb nombroses dificultats, com ara aconseguir la mostra desitjada, passar les enquestes a ordinador o transcriure les entrevistes, i a aquestes dificultats se n'han afegit d'altres que no teníem previstes, com ara arribar a la població de 65 a 80 anys o aconseguir realitzar una enquesta que realment mesurés el que ens havíem proposat. Tot i això, creiem que, de mica en mica, hem anat superant aquestes dificultats, i ara que ens trobem al final del camí estem orgullosos de tot el procés realitzat.

Un cop hem acabat el treball, doncs, és l'hora de tornar a l'inici, als objectius plantejats i veure fins a quin punt s'han complert o no les expectatives inicials.

En el nostre cas, veníem d'un seguit d'hipòtesis i interrogants, que sortien de tres objectius generals. Anem a mirar-los un per un:

- Identificar si la població del Bages té estereotips entorn de la discapacitat intel·lectual.

En la primera part del treball, en la realització de les enquestes i en la posterior anàlisi dels resultats, creiem que hem complert aquest objectiu. Hem vist que en algunes de les cinc àrees estudiades, sí que perpetuen certs estereotips, mentre que en altres dimensions l'existència d'aquests és pràcticament nul·la.

- Descobrir la vivència subjectiva de tres persones amb discapacitat intel·lectual del Bages.

Estem molt satisfets amb la realització d'aquest segon objectiu, ja que pensem que amb les tres entrevistes hem pogut descobrir, en part, quina vivència han tingut al voltant de les cinc dimensions treballades, tot i que creiem que en algunes dimensions hem pogut aprofundir més que en les altres, per exemple, en la de desenvolupament personal (món escolar) i benestar material (món laboral), mentre que en les altres tres,

relacions interpersonals, inclusió social i autodeterminació, ens ha costat més i el grau d'aprofundiment ha estat menor.

4. Contrastar els estereotips que té la població del Bages entorn la discapacitat intel·lectual amb la vivència de les tres persones amb discapacitat intel·lectual del Bages.

En l'últim apartat del treball hem fet aquest contrast de dades. Hem de dir que en algunes de les àrees ens ha estat molt fàcil fer el contrast, mentre que en altres hem tingut més dificultats. De totes maneres, hem aconseguit fer aquest encreuament de dades, i per tant, hem acomplert l'objectiu proposat.

En general, doncs, tot i tenir en compte els matisos expressats anteriorment, podem dir que hem complert satisfactòriament, tots els objectius plantejats.

Ara abans d'acabar, ens queda pendent projectar-nos cap al futur i veure una mica quines continuacions o línies de futur té aquesta investigació.

Pensem, doncs, que les línies de futur d'aquesta investigació són ben clares, ja que aquí queda molta feina per fer, el treball només és un petit gra de sorra en tota una platja que queda per descobrir. El treball ha tocat molts camps els quals són mereixedors de més recerca. A grans trets, la línia de futur més visual i evident seria convertir cada una de les dues petites investigacions (la quantitativa i la qualitativa) en una investigació per si sola.

Tot el que hem exposat anteriorment, segurament, seria la línia de futur més evident, però mentre realitzàvem l'anàlisi i sobretot mentre fèiem el contrast de les dues investigacions, se'ns feia molt evident que cada una de les cinc dimensions tocades podrien ser, perfectament, per si soles, una nova investigació. D'aquesta manera, continuariem amb aquesta doble visió, però ens centrariem en una de les dimensions. Pensem que aquesta doble visió és complementària i ajuda a endinsar-nos amb més profunditat a cada un dels aspectes tractats, ja que no només ens quedem amb una sola visió sobre el tema, sinó que es pot complementar el que pensa la societat amb la forma com realment ho senten les persones implicades.

Una altra línia de futur també molt clara, seria estendre el treball territorialment, és a dir, no centrar-lo només al Bages, sinó fer-lo a nivell provincial, que inclogués molta

més gent. Tot i que també trobem interessant realitzar-ho a nivell comarcal i després comparar-ho entre comarques per veure si dóna els mateixos resultats.

Pensem que aquesta investigació ha tocat moltes peces i cada una d'elles ens obra la possibilitat a una nova investigació, per tant, tal i com hem dit al principi, només és petit un gra d'arena en tota un platja per investigar.

Un altre aspecte important que volem destacar és la possibilitat de difondre els resultats de la investigació. En un inici, perquè aquest treball no es quedi només en el marc acadèmic, el farem arribar a l'Associació d'AMPANS, que és la principal associació que atén a les persones amb discapacitat del Bages. Creiem important fer-la arribar en aquest centre, perquè és el que atén a les persones amb discapacitat de la població estudiada i, per tant, pot estar interessada a veure els resultats de la investigació, ja que d'aquesta es poden entreveure diferents projectes d'intervenció o diferents possibilitats de futures investigacions.

Com hem esmentat en tot el treball, per realitzar la investigació hem estat immersos en aquesta associació i, per tant, veiem més que necessari fer-los arribar l'informe de la investigació, ja que en gran mesura aquesta s'ha pogut realitzar gràcies a la seva col·laboració.

D'altra banda, tant per agrair la col·laboració, com per difondre els resultats del projecte, oferirem al centre la possibilitat d'exposar els resultats d'aquesta investigació en alguna de les seves reunions formatives.

Per tal de difondre el treball, el farem arribar a les persones que han col·laborat en el transcurs de la investigació, ja sigui les persones que m'han ajudat a distribuir les enquestes, com les tres persones entrevistades. A més, també en farem arribar una còpia a aquelles persones enquestades que han manifestat interès a rebre els resultats de la investigació.

Finalment, abans d'acabar el treball, volem emfatitzar el fet que en cap altre lloc no hem parlat directament sobre la relació que té la investigació amb l'educació social, però trobem que aquesta relació és evident en tot el treball, perquè l'àmbit escollit és un dels possibles àmbits de treball pels educadors socials.

A més, l'anàlisi de la informació obtinguda dóna peu a la creació de diferents projectes, ja que les dades obtingudes deixen veure possibles intervencions tant per millorar la conscienciació de la societat, com aspectes per treballar amb el col·lectiu amb discapacitat intel·lectual.

Per exemple, en els qüestionaris hem vist que la societat està molt conscienciada que les persones amb discapacitat poden realitzar moltes professions, però hem vist que hi ha una gran desigualtat pel que fa als sectors de producció, falta conscienciar a la societat de que les persones amb discapacitat també poden realitzar moltes de les feines del sector terciari.

Per posar un altre exemple diferent, de les entrevistes hem extret que l'única de les tres persones entrevistades que va realitzar estudis superiors va rebre molt suport per part de l'entorn i sobretot de l'escola, mentre en canvi, les altres dues van trobar impediments en els centres escolars que van fer que desistissin de provar de fer estudis superiors, per tant, també hem vist que seria interessant fer conscient als professionals de l'educació per atendre i donar suport a aquestes persones.

Com aquests dos exemples, en podem trobar molts altres, com ara treballar amb les mateixes persones amb discapacitat aquest conformisme cap al futur, o aquesta poca activitat fora de l'ambient de treball.

8. BIBLIOGRAFIA

- Alcañiz, M., Planas, D. (2011). *Disseny d'enquestes per a la investigació social*. (Tesi doctoral, Universitat de Barcelona). Recuperat de http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/18302/6/Disseny%20d'Enquestes%20per%20la%20investigaci%C3%B3%20social_%20Alcaniz_%20Planas.pdf [Consultat el 3 de març del 2015]
- Asociación Americana de Discapacidad y del Desarrollo. (2011). *Discapacidad intelectual: definición, clasificación y sistemas de apoyo*. (11ª ed.). Madrid: Alianza editorial.
- Associació Espanyola de Pediatria. (s.d.). *Síndrome de Turner*. Recuperat de <https://www.aeped.es/sites/default/files/documentos/7-turner.pdf> [Consultat 24 de maig del 2015]
- Confederación Española de Organizaciones en favor de las Personas con Discapacidad Intelectual. (s.d.). *Calidad de vida individual*. Recuperat de <http://www.feaps.org/profesionales/individual.htm> [Consultat el 12 d'abril del 2015]
- Díaz, E. (2010). Ciudadanía, identidad y exclusión social de las personas con discapacidad. *Política y Sociedades*, 47 (1), 115-135. Recuperat de <http://revistas.ucm.es/index.php/POSO/article/view/POSO1010130115A/21699> [Consultat el 18 d'abril del 2015]
- Fernández, C. (2013). *La Discapacidad Intelectual en la sociedad: percepción e integración social*. (Treball Final de Grau, Universitat de Barcelona). Recuperat de <http://hdl.handle.net/2445/53928> [Consultat el 5 maig del 2015]

- Ferreira, M. (2008). La construcción social de la discapacidad: habitus, estereotipos y exclusión social. *Nomadas: Revista Critica de Ciencias Sociales y Juridicas*, 17 (1). Recuperat de <http://pendientedemigracion.ucm.es/info/nomadas/17/mferreira.pdf> [Consultat el 18 d'abril del 2015]
- Hamme, M., Atkinson, P (1994). *Etnografía: metodos de investigación* (1ª ed). Barcelona: Paidós.
- Institut d'Estadística de Catalunya. (s.d.). *Pedro municipal d'habitants*. Recuperat de <http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=2&V1=07&V3=669&V4=498&ALLINFO=TRUE&PARENT=1&CTX=B> [Consultat el 3 de març del 2015]
- Institut Guttmann. (s.d.) *Traumatisme craniocefàlic*. Recupertat de <http://www.guttmann.com/ca/treatment/traumatisme-cranioencefalic-tce> [Consultat el 24 de maig del 2015]
- Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad. (2011). *Modelo de calidad de vida aplicado a la atención residencial de personas con necesidades complejas de apoyo: la toma de decisiones para el desarrollo de su proyecto de vida*. Recuperat de http://www.imsero.es/InterPresent1/groups/imsero/documents/binario/doc_tec_21020.pdf [Consultat el 5 de maig del 2015]
- Monje, A. (2011). *Metodología de la investigación cuantitativa y cualitativa: guía didáctica*. (Tesi doctoral, Universitat Surcolombiana) Recuperat de <http://biblioteca.usco.edu.co/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=23967> [consultat el 3 de març del 2015]

- Muñoz, C. (2013). Métodos mixtos: una aproximación a sus ventajas y limitaciones en la investigación de sistemas y servicios de salud. *Revista Chil Salud Pública*, 17 (3), 218-223. Recuperat de <http://www.revistas.uchile.cl/index.php/RCSP/article/viewFile/28632/30389> [Consultat el 18 de maig del 2015]
- Generalitat de Catalunya (s.d.). *Famílies professionals*. Recuperat de http://queestudiar.gencat.cat/ca/estudis/formacio_professional/cicles_per_famílies/ [Consultat del 9 de març del 2015]
- Giné, C. (2004). Avaluació dels serveis i qualitat de vida de les persones amb retard mental. *Suports: revista catalana d'educació especial i atenció a la diversitat*, 8 (1), 58-68. Recuperat de <http://www.raco.cat/index.php/Suports/article/view/102255> [Consultat el 8 d'abril del 2015]
- Rodríguez, D. (2013). *L'entrevista: construcció d'instruments d'investigació a les ciències socials i del comportament* (1ªed). Barcelona: UOC.
- Rodríguez, G., Gil, J., Garcia, E. (1996). *Metodología de la investigación cualitativa*. (1ª ed.). Granada: Ediciones Aljibe.
- Rubio, J. (2005). El perjuicio y el lenguaje como factores de discriminación en la discapacidad. *Nómadad. Revista Critica de Ciencias Sociales y Juridicas*, 11(1). Recuperat de <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=18101111> [Consultat el 20 d'abril del 2015]
- Pereira, Z. (2011). Los diseños de método mixto en la investigación en educación: una experiencia concreta. *Revista Electronica Educare*, 15 (1), 15 -29. Recuperat de

<http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=194118804003> [Consultat el 19 de maig del 2015]

Schalock, R., Verdugo, M. (2010). Últimos avances en el enfoque y concepción de la persona con discapacidad intelectual. *Siglo Cero: Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, 41 (236), 7-21.

Schalock, R., (2009). La nueva definición de discapacidad intelectual, apoyos individuales y resultados personales. *Siglo Cero: Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, 40 (229), 22- 39.

Schalock, R., Luckasson, R., Shogren, K. (2007). El Nuevo concepto de retraso mental: comprendiendo el cambio al término discapacidad intelectual. *Siglo Cero: Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, 38 (224), 5-20

Schalock, R., Verdugo A. (2002). *Calidad de vida: Manual para profesionales de la educación salud y servicios sociales*. (1ª ed.). Madrid: Alianza Editorial.

Schalock, R., Verdugo, A. (2007). El concepto de calidad de vida en los servicios y apoyos para personas con discapacidad intelectual. *Siglo Cero: Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, 38 (224), 21-36.

Soto, N., Vasco, C. (2008). Representaciones sociales y discapacidad. *Hologramatic: Facultad de Ciencias Sociales*, 1 (8), 3-22. Recuperat de http://bienser.umanizales.edu.co/contenidos/mae_diversidad_new/vulnerables1_manizales_ch15/criteriosconceptuales/lecturasrequeridas/pdf/inicio_modulo.pdf. [Consultat el 20 d'abril del 2015]

Verdugo, M. (2003). Análisis de la definición de la discapacidad intelectual de la asociación americana sobre retraso mental de 2002. *Siglo Cero: Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*. 34 (205), 5- 19.

Verdugo, M. A. (2009). El cambio educativo desde una perspectiva de calidad de vida. *Revista de Educación*. 349, 23-43. Recuperat de http://www.revistaeducacion.mec.es/re349/re349_02.pdf [Consultat el 10 d'abril del 2015]

9. AUTOAVALUACIÓ

Personalment, vull començar dient que em sento molt orgullosa d'haver aconseguit realitzar el treball. Sé que segurament hi haurà errors o coses que s'haguessin pogut fer millor, però jo estic molt contenta amb el treball realitzat i sobretot, per haver aconseguit tenir-ho fet per juny. En més d'una ocasió m'havia plantejat seriosament deixar-ho per setembre, però igualment, vaig seguir endavant i aquesta constància ha fet que finalment l'hagi acabat. Poso molt èmfasi en aquest fet, perquè en més d'un dels molts obstacles que m'he anat trobant, m'han vingut moltes ganes de tirar la tovallola, però gràcies, sobretot, al suport que m'han donat moltes persones del meu voltant, me n'he sortit, i per tant, el simple fet de poder dir que l'he acabat ja és un motiu per estar contenta amb la feina feta.

Haig de dir que des del principi sabia que anava a realitzar un treball bastant ambiciós, però alhora tenia moltes ganes de fer-ho. Sabia que si només realitzava una de les dues parts, ja en tenia prou, però al mateix temps, jo notava que si no feia les dues parts, al treball li faltava alguna cosa i deixava de tenir sentit per mi, per tant em vaig deixar endur per aquest sentiment i em vaig proposar realitzar aquest treball.

Sincerament, mentre l'anava realitzant, m'anava adonant que al principi, realment no era conscient de tota la feina d'investigació que comportava el treball que m'havia plantejat, i mentiré si no dic que més d'una vegada m'he penedit d'haver decidit tirar endavant amb aquesta idea, però ara ja havia començat i ja era massa tard per tirar enrere.

Realment, m'hagués agradat poder aprofundir més, i gaudir més de cada una de les petites investigacions, però realment, m'ha estat impossible. Ara, però, em quedo amb la sensació que he volgut abastir molt, i que, per tant, això ha fet que no pogués aprofundir prou. He obert molts camps, a partir dels quals es podria realitzar una nova investigació, i per tant, m'he quedat amb ganes d'investigar més.

Penso, també, que el fet de fer una investigació tan àmplia ha fet que hagués de reduir la profunditat d'altres apartats del treball, com ara el marc teòric. En un inici, vaig

començar amb la idea de construir un gran marc teòric, començant per explicar com es forma la identitat social de les persones, per després aprofundir en la teoria de categorització de Henri Tajfel, i acabar amb la teoria dels estereotips de Goffman. Però a mesura que passava el temps, vaig anar veient que en el meu cas, era molt important invertir molt temps en la part metodològica i de recerca de dades i això ha comportat que tingués menys temps per dedicar a altres parts. I per tant, al final vaig haver de reduir la profunditat del marc teòric, per poder tenir temps per realitzar les investigacions.

De totes maneres, puc dir que tot i que el marc teòric és força reduït, m'ha costat moltíssim realitzar-lo i ha estat un punt que m'ha anat perseguint durant tot el treball. Des de l'inici sabia que era una tema que em costaria i per això vaig intentar posar-m'hi d'hora i treure-me'l de sobre aviat, però finalment, ha estat l'últim apartat que he acabat. Potser la meua mateixa inseguretats a l'hora de realitzar-lo tampoc ha ajudat a fer-me l'aparat més fàcil.

Un altre obstacle important que em vaig trobar, va ser a l'hora de realitzar els instruments, sobretot el qüestionari. No m'hagués imaginat mai que em costaria tant realitzar un qüestionari, sobretot vaig tenir molts problemes per trobar alguna forma de dividir el qüestionari en els diferents apartats. Sabia que volia tocar diferents àmbits, però no trobava la forma com concretar-ho. Aquí va ser essencial trobar el concepte qualitat de vida i les seves vuit dimensions i partir d'aquí vaig trobar una base sobre la qual realitzar els instruments.

Realment, en el treball no han sortit les coses tal i com tenia planificades en un inici, vaig haver de replantejar-me l'organització del treball més d'un cop. Per exemple, jo volia realitzar primer l'anàlisi quantitatiu i després el qualitatiu, però, finalment per qüestions diverses, vaig haver de fer-ho al revés. En el meu cas, ha estat essencial tenir molt clar quins eren els objectius del meua investigació, i a partir d'aquí, estar oberta que les coses anessin canviant.

Per finalitzar, vull dir que per mi ha estat una gran dificultat que l'extensió del treball tingués un màxim de 60 pàgines, ja que crec que en cap dels apartats no m'he estès

més del necessari, fins i tot, cap al final, tenir aquest màxim d'extensió, ha fet que parts del meu treball com ara les conclusions finals o els impactes en l'educació social fossin apartats tan petits, però realment, no sabia on més podia reduir. Gran part del meu treball l'ha ocupat l'anàlisi de les dades, però en aquest apartat no podia ometre informació, fins i tot, en alguns casos hagués afegit més anàlisi, sobretot a la part del contrast de les dues investigacions. Realment, m'ha faltat espai.

Sé que la qualitat d'un treball no es mesura per la seva extensió, sinó pel contingut que hi ha dins, i més aviat, sóc de les persones que em costa força estendre'm, però en aquest cas crec que ha estat necessari.

Crec que després d'explicar la meva vivència en la realització del TFG, deixa més clar perquè al principi expresso que em sento molt orgullosa d'haver aconseguit, després de tot, acabar realitzant el treball que em proposava a l'inici.

10. ANNEXOS

10.1. Annex 1: Cens de la població del Bages

Padró municipal d'habitants per sexe. Bages. 2014

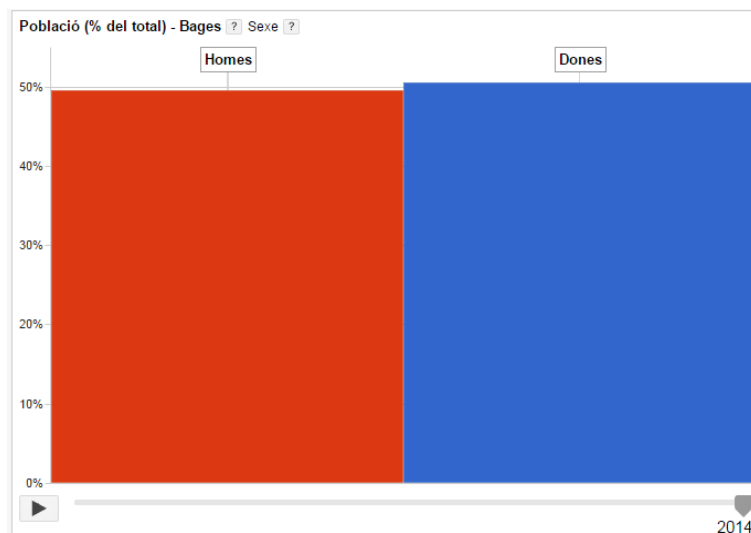

Fig. 34. Padró municipal d'habitants per sexe (2014). Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Població per sexe i edat quinquennal. Bages. 2014

Edat	Homes	Dones	Total
De 0 a 4 anys	5.127	4.804	9.931
De 5 a 9 anys	5.367	5.080	10.447
De 10 a 14 anys	4.678	4.500	9.178
De 15 a 19 anys	4.369	3.947	8.316
De 20 a 24 anys	4.232	4.078	8.310
De 25 a 29 anys	4.747	5.036	9.783
De 30 a 34 anys	6.787	6.551	13.338
De 35 a 39 anys	8.597	7.984	16.581
De 40 a 44 anys	7.943	6.925	14.868
De 45 a 49 anys	7.230	6.503	13.733
De 50 a 54 anys	6.604	6.567	13.171
De 55 a 59 anys	5.859	5.742	11.601
De 60 a 64 anys	4.984	4.926	9.910
De 65 a 69 anys	4.303	4.850	9.153
de 70 a 74 anys	3.052	3.636	6.688
De 75 a 79 anys	2.989	4.041	7.030
De 80 a 84 anys	2.503	3.905	6.408
De 85 anys i més	1.889	4.068	5.957
Total	91.260	93.143	184.403

Fig. 35. Població per sexe i edat quinquennal (2014). Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Població per sexe i edat quinquennal. Bages. 2014

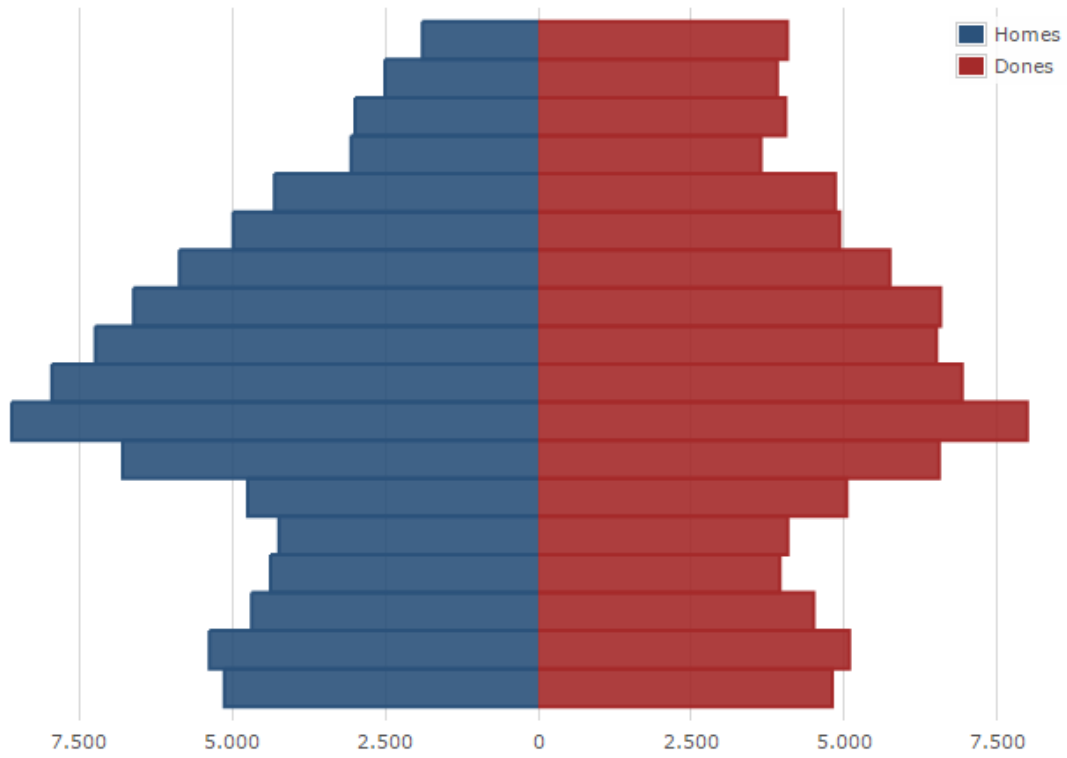

Fig. 36. Població per sexe i edat quinquennal (2014). Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Població del Bages per grups d'edat

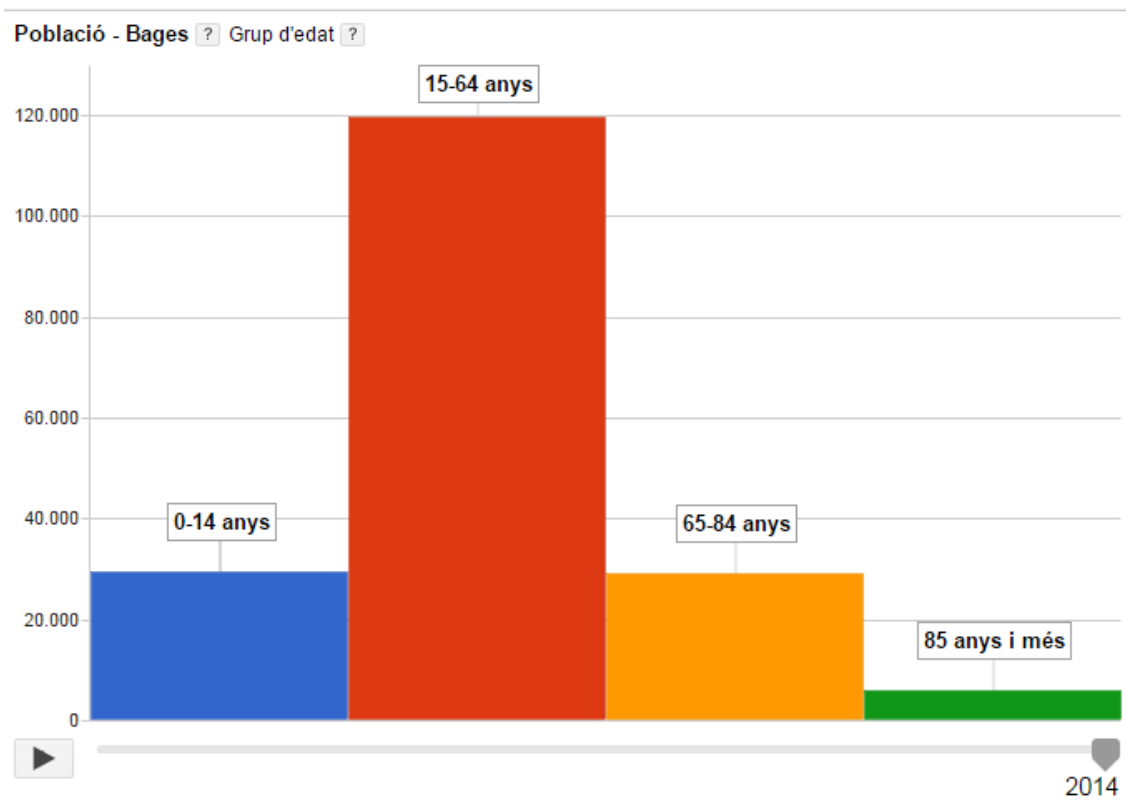

Fig. 37. Població del Bages per grup d'edat. Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Població segons sexe i edat any a any. Bages. 2014

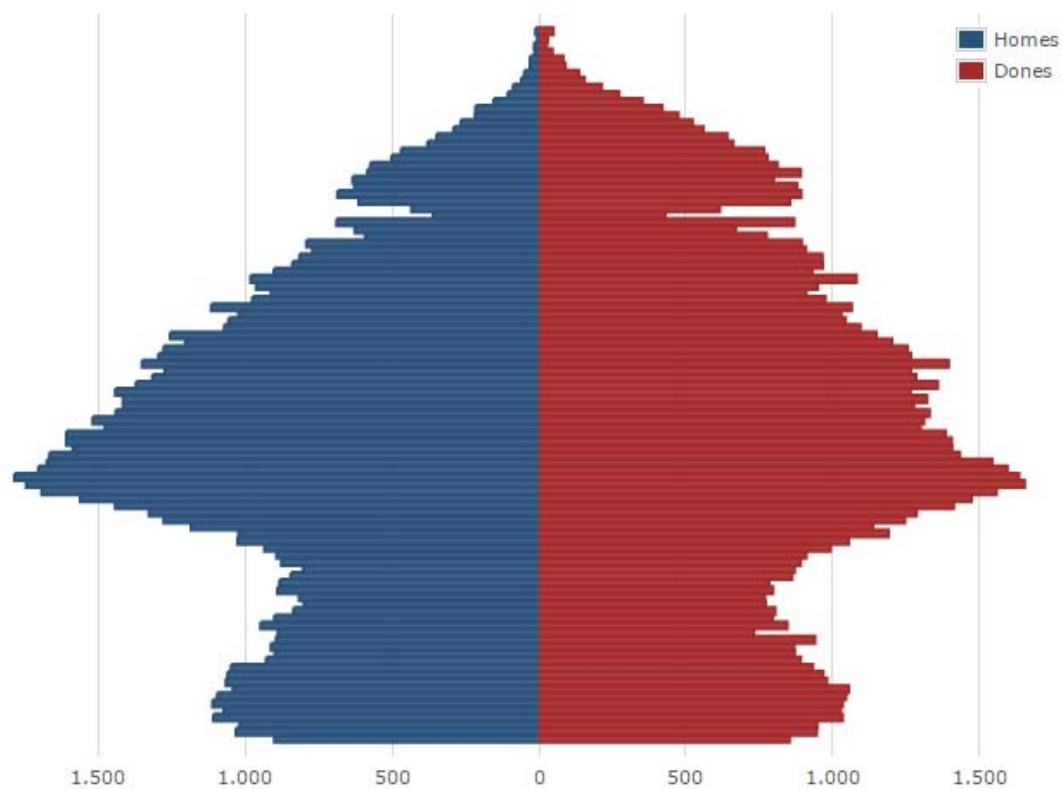

Fig. 38. Població per sexe i edat any a any. (2014). Font: Institut d'Estadística de Catalunya

10.2. Annex 2: Qüestionari

Aquesta investigació té lloc en el marc del treball de Final Grau d'una estudiant de quart curs d'Educació Social de la Universitat de Barcelona. L'estudi té com a finalitat identificar quins estereotips (afirmacions preconcebudes) hi ha al voltant del col·lectiu amb discapacitat intel·lectual i després, contrastar aquesta informació amb la vivència que han tingut diferents persones amb discapacitat.

Li demanem que contesti de la forma més espontània i sincera que li sigui possible i que no tingui cap dubte a preguntar a l'entrevistador per qualsevol dubte o aclariment que li sorgeixi.

El qüestionari és totalment anònim, per tant, en cap moment se li demanen dades personals que puguin identificar-lo.

Tot seguit es trobarà un ventall de 11 preguntes dividides en cinc blocs diferents (benestar material, desenvolupament personal, relacions interpersonals, inclusió social i autodeterminació) que surten de les vuit dimensions del concepte de qualitat de vida, sobre els quals li demanarem la seva opinió. Totes les preguntes del qüestionari són de resposta tancada on, per tant, hauran d'escollir una resposta de les opcions que li oferim. Tot i això, al final del qüestionari li oferim la possibilitat d'afegir algun comentari/observació.

En cas que estigui interessat a saber el resultat de la investigació, no tingui cap dubte en facilitar-nos una adreça de mail o a posar-se en contacte amb nosaltres. Per aquest fet li facilitem la següent adreça electrònica: ntatjepo7@alumnes.ub.edu¹

Li agraïm molt amablement la seva col·laboració.

¹ S'adjunta el qüestionari amb la lletra assignada a cada pregunta per poder-ho relacionar amb la taula d'especificació mostrada en l'apartat de metodologia quantitativa

Dades bàsiques:

Sexe: Home Dona

Edat: 15-30 31-45 46- 65 65- 80

Coneix algú amb discapacitat intel·lectual: Sí NO

Benestar material

1. Marqui amb una X en quina d'aquestes professions creus que pot treballar una persona amb discapacitat Intel·lectual. (A)

Sector primari	Sector secundari	Sector terciari
Recol·lector de fruita	Treballador d'una mina	Transportista
Sembrador (plantar les llavors)	Treballador en una central elèctrica	Monitor de menjador
Ensulfatar un camp (Tirar productes fitosanitaris al camp)	Treballador en una fàbrica de producció de sabons	Periodista
Recol·lector d'herbes medicinals	Treballador en una fàbrica de producció de paper	Regidor en un ajuntament
Pastor	Treballador en un fàbrica d'edició de llibres	Cambrer
Responsable d'una explotació ramadera	Treballador en un laboratori farmacèutic	Infermer
Cuidador d'animals	Treballador en un escorxador	Zelador
Apicultor (treballador d'una explotació d'Abelles)	Forner	Dependent
Patró d'un vaixell de pesca	Responsable d'una secció en una fàbrica tèxtil	Professor en un institut
Netejar boscos	Peó d'obra	Porter en una escola

2. Les persones amb discapacitat intel·lectual haurien de treballar en: (B)

Empreses ordinàries Centres especials de treball Cap de les dues opcions

3. Contractaries alguna persona amb discapacitat intel·lectual, que disposa de les habilitats suficients per realitzar la feina, en un establiment de cara al públic? (C)

Sí NO

4. Voldries tenir a una persona amb discapacitat intel·lectual, que disposa de les habilitats suficients per realitzar la feina, com a company de treball? (C)

Sí NO

Desenvolupament personal

5. En quin grau està conforme amb les afirmacions següents?

	Molt d'acord	D'acord	Ni d'acord ni en desacord	En desacord	Molt desacord
5.1. Les persones amb discapacitat intel·lectual haurien d'anar en escoles d'educació especial. (D)					
5.2. Les persones amb discapacitat intel·lectual haurien d'anar en escoles ordinàries (les mateixes escoles que els altres nens/es). (D)					
5.3. L'educació en escoles d'educació especial ha de ser escollida com a última opció per les persones amb discapacitat. (D)					
5.4. A partir d'un cert grau de discapacitat haurien de ser recomanades les escoles d'educació especial. (D)					
5.5. S'ha d'evitar la interacció escolar entre persones amb discapacitat i persones sense discapacitat. (E)					
5.6. S'han d'impulsar programes que promoguin la interacció de persones amb discapacitat i persones sense. (E)					

6. Marqui en quins estudis creu que s'hauria d'adaptar el currículum (el contingut a treballar) perquè sigui accessible per les persones amb discapacitat intel·lectual. (F)

- Primària
- ESO (Educació Secundària Obligatòria)
- Batxillerat (Formació post obligatòria)
- FP (Formació professional post obligatòria)
- Formació universitària.

Relacions interpersonals

7. Creu que les persones amb discapacitat intel·lectual poden tenir parella? (G)

- SÍ NO

8. Majoritàriament, creu que la parella de les persones amb discapacitat intel·lectual hauria de ser una altra persona amb discapacitat intel·lectual? (G)

- SÍ NO

9. Creu que les persones amb discapacitat intel·lectual poden tenir una vida sexual activa? (H)

- SÍ NO

Inclusió social

10. Marqui quina d'aquestes accions de la vida quotidiana creu que pot realitzar, tota sola, una persona major d'edat amb discapacitat intel·lectual: (I)

- Anar al metge
- Comprar el menjar per la setmana
- Anar a comprar roba
- Passejar pel carrer
- Anar a un bar a fer un cafè
- Anar de vacances a la platja
- Anar de vacances a un altre país
- Anar amb transport públic
- Estar una tarda a casa

Àmbit d'autodeterminació

11. En quin grau està conforme amb les afirmacions següents:

	Molt d'acord	D'acord	Ni d'acord ni en desacord	En desacord	Molt desacord
11.1. Una persona amb discapacitat intel·lectual pot viure sol (J)					
11.2. Una persona amb discapacitat intel·lectual pot portar la comptabilitat de casa seva (J)					
11.3. Una persona amb discapacitat intel·lectual ha d'estar tutelada per algun familiar o institució (J)					
11.4. Una persona amb discapacitat intel·lectual es pot responsabilitzar d'un animal de companyia (K)					
11.5. Una persona amb discapacitat intel·lectual es pot fer càrrec de l'educació del seu fill/a (K)					

Observacions

	Dimensions	Indicadors	Preguntes
Esterotips en discapacitat intel·lectual	Benestar material	Àmbits professionals (A)	1
		Lloc de treball (B)	2
		Integració (C)	3, 4
	Desenvolupament personal	Tipus d'escolarització (D)	5.1, 5.2, 5.3, 5.4
		Nivells d'estudi (E)	5.5, 5.6
		Polítiques escolars (F)	6
	Relacions interpersonals	Parella (G)	7, 8
		Vida sexual (H)	9
	Inclusió social	Activitats de la vida quotidiana (I)	10
	Autodeterminació	Autonomia (J)	11.1, 11.2, 11.3
		Responsabilitats (K)	11.4, 11.5

Fig. 11 Taula d'especificació. Elaboració pròpia

10.3. Annex 3. Guió orientatiu de l'entrevista

No es seguirà aquest guió de forma detallada, s'aniran preguntant de forma progressiva de forma que s'estableixi una conversa, tot i que s'intentaran tocar tots els indicadors que es mostren al quadre.

Estudis (desenvolupament personal)

1. Quins estudis tens? On els has realitzat? (A)
2. Voldries haver estudiat alguna cosa més? Que hauries volgut fer? Perquè no ho vas fer? (A)
3. Que penses de les escoles d'educació especial? I de l'escolarització en centres ordinaris? (B)
4. Et van deixar escollir on volies estudiar? Si poguessis decidir ara, què faries? (B)

Laboral (Benestar material)

5. On Treballes? On has treballat? Son C.E.T o EO? (C) I (D)
6. Has Tingut possibilitat de treballar en altres llocs? En quins? (C)
7. On hauries volgut treballar? (però no has pogut per x motiu, quin són aquests motius) (C)
8. Com t'han tractat en les feines? (C) i (D)
9. En alguna d'elles t'has sentit discriminat/da? (C)
10. Què en penses de les E.O. I dels C.E.T? Què t'agrada més? (D)

Relació interpersonal

11. Quin tipus de relacions socials mantens? Amb amics, de parella, amb els veïns... (G)
12. Com les qualificaries? (positives, negatives) (G)
13. Et relaciones majoritàriament amb gent amb discapacitat o sense? (G)
14. Quines relacions de parella has tingut o has pogut tenir? (H)
15. Amb qui eren? (persones amb o sense discapacitat) (H)
16. Vida sexual?(depenent dels nivells de confiança) (H)

Inclusió social/ Autodeterminació

17. Quin és el teu dia a dia? (Accions de la vida quotidiana) (I)

- Anar a comprar (menjar/ roba)
- Passejar pel carrer
- Anar a un bar a fer un cafè..
- Anar al metge
- Etc

18. La majoria d'accions les fas sol o acompanyat? Em podries posar algun exemple? (I)

19. Quines responsabilitats tens? Quines tasques fas? (J)

- Comptabilitat de casa?
- Cuidar un animal de companyia
- Fer X tasques

20. Hi ha alguna cosa que no et deixin fer però voldries fer-ho? (K)

21. Hi ha alguna cosa que creus que no pots fer? (K)

En algun moment t'has sentit discriminat/da?

	Dimensions	Aspectes concrets	Preguntes
Vivències personals	Desenvolupament personal (món escolar)	Relació personal en l'àmbit escolar (experiències) (A)	1, 2
		Opinió personal sobre l'escolarització en centres d'educació especials (B)	3, 4
	Benestar material (món laboral)	Relacions personals en el món laboral (experiències) (C)	5, 6,7,8,9
		Opinió sobre el treball en empreses ordinàries i en centres especials de treball (D)	5, 8, 10
	Relacions interpersonals	Relacions personals en general (G)	11, 12, 13
		Relacions de parella (H)	14, 15, 16
	Autodeterminació i inclusió social	La seves accions quotidianes (I)	17, 18
		Responsabilitats/ tasques (J)	19
		Limitacions (K)	20, 21

Fig. 13. Taula d'especificació entrevista. Elaboració Pròpia

10.4. Annex 4: Recull d'observacions del qüestionari

1. Segons el grau de discapacitat, pot ser més independent o més dependent.
2. Crec que tot depèn del grau de discapacitat intel·lectual que presenti la persona.
3. Sempre depèn del grau de discapacitat.
4. En aquesta enquesta tot depèn del grau de discapacitat.
5. Algunes opcions depenen del grau de discapacitat.
6. L'enquesta m'ha resultat difícil de contestar, ja que no s'especifica el grau de discapacitat.
7. 11.1 i 11.5 segons el grau de discapacitat.
8. Totes les preguntes són relatives al grau de discapacitat intel·lectual de la persona, ja que deu haver-hi un gran ventall de discapacitats i l'educació que ha rebut la persona i l'autonomia que l'han fet tenir influeix molt en el seu desenvolupament dins la societat. És a dir, no es pot tractar per igual a tothom, ni aplicar la mateixa "norma". Però ha estat molt interessant el qüestionari, gràcies!
9. Ostres, estic contestant i ara en el programa Viajando con Chester hi ha en Pablo Pineda... em dona deu voltes en competència; un crac.
10. Depèn de la discapacitat que tinguin.
11. Depèn del grau de discapacitat amb tutoria o tutelat.
12. 5.1 i 5.2 depèn del grau de discapacitat.
13. Crec que hi ha un factor que fa que les respostes variïn molt, que és de quin tipus i de quin grau de "discapacitat" estiguem parlant. Això determina molt les respostes.
14. Tot dependent del grau de discapacitat.
15. Caldria definir el grau de discapacitat. Caldria definir les tasques a realitzar, i no només el sector (pregunta1).
16. Moltes respostes depenen del grau de discapacitat... és difícil contestar sí o no.
17. Tot això depèn del grau de discapacitat.
18. Es fa difícil respondre sense saber el grau de discapacitat intel·lectual del que estem parlant. En funció d'aquest, pot variar molt la resposta a seleccionar.

19. Depèn del grau de discapacitat estàs mes d'acord o més en desacord.
20. Las preguntas que contesté como ni de acuerdo ni desacuerdo era porque en realidad necesitaba otra opción que no estaba especificada.
21. Todas estas respuestas son depende del grado de discapacidad de cada persona.
22. Tot depèn del grau de discapacitat.
23. Depèn del grau.
24. És un qüestionari complex. Les respostes no sempre són les correctes, en molts casos tot depèn del grau de discapacitat intel·lectual.
25. 5.3, 5.4, Depèn de cada cas 11.3. Depèn 11.5, No ho sé.
26. 6- Los estudios que esten capacitados 10- Depende de su movilidad.
27. Crec que aquestes respostes dependran del grau de discapacitat de la persona propera amb la que estem pensant. Ja que hi ha persones amb discapacitat intel·lectual que poden portar una vida quasi normal com la nostra i hi ha persones que no es poden quedar una tarda sols a casa.
28. Moltes de les respostes depenen del grau de la discapacitat.
29. Tot és relatiu, depèn del grau de discapacitat.
30. En tots els casos respondre aquest qüestionari amb tota la certesa és bastant difícil. Sempre dependrà d'una gravetat o de la discapacitat.
31. La resposta depèn sempre i en tot cas del grau d'incapacitat. No és el mateix una incapacitat greu, que una lleu o molt lleu.
32. Algunes d'aquestes preguntes depenen del cas. És a dir, hi ha realitats que s'han de tractar persona a persona, especialment en aquests casos i que la pregunta genèrica no es pot respondre.
33. Depèn del grau de discapacitat.
34. El qüestionari és molt dependent del grau de la persona.
35. Depèn del grau de discapacitat.
36. Totalmente depende del nivel de discapacidad.
37. Fas preguntes amb opcions massa àmplies. Existeixen molts graus de discapacitat intel·lectual que sens dubte no poden ser considerats per igual. Tingues en compte que la gent tant et pot respondre pensant en una persona amb Síndrome d'Asperger lleu com en una persona amb Autisme profund... O

amb una persona amb Síndrome de Down... Cada persona és un món, i més en aquests casos. Jo he respost pensant en algú amb una discapacitat intel·lectual lleu.

38. Les preguntes no permeten poder matissar, ja que evidentment en la discapacitat intel·lectual hi ha molts graus i per tant cal tenir-ho present. Tot i així, la resposta genèrica sens dubte és que les persones amb discapacitat intel·lectual haurien d'anar en escoles ordinàries (les mateixes escoles que els altres nens/es), puguin treballar a qualsevol empresa ordinària i ser el màxim d'autònomes, vivint soles o en parella.
39. S'hauria d'especificar el grau de discapacitat intel·lectual.
40. Depèn del grau de discapacitat.
41. Depèn del grau de tots els casos.
42. Crec que s'hauria d'especificar millor el grau de incapacitació, ja que en funció d'això algunes opcions escollides variarien.
43. Tot depèn del grau de discapacitat.
44. Totes les respostes estarien condicionades pel grau de discapacitat, ja que en algunes respostes, canviaria.
45. Tots els ítems respostos s'han d'entendre tenint en compte el grau de discapacitat de la persona o en funció de les seves capacitats i potencialitats.
46. Depèn del grau de discapacitat.
47. Caldria saber el grau de discapacitat intel·lectual per contestar segons quines preguntes.
48. 5.1. Depèn del grau 8. Ho acostuma a ser.
49. Cal matissar en alguns punts. No hi ha opcions de 50%.
50. Hi ha molts tipus de discapacitat intel·lectual, evidentment cada resposta s'ha d'adaptar als diferents tipus de discapacitat.
51. El que té una discapacitat ha d'estar tutelat i protegit per alguna administració.
52. Totes les preguntes depenen del grau de discapacitat de l'individu.
53. Evidentment totes les respostes estan condicionades, segons el grau de discapacitat que pugui tenir cada persona.
54. De quin grau de discapacitat estem parlant? Diferents graus.
55. Tot i això també s'ha de tenir en compte el grau de discapacitat.

56. Crec que depèn molt del grau de discapacitat del subjecte.
57. Cada cas és diferent i depèn molt del grau de discapacitat de la persona per aquest motiu es fa difícil contestar l'enquesta.
58. Totes les respostes depenen del grau de discapacitat del que parlem.
59. Tot sempre dependrà del grau de discapacitat que tingui la persona i com s'hagi treballat la seva autonomia de forma independent.
60. En algunes de les afirmacions hagués calgut saber el grau de discapacitat, ja que això hagués influït en la resposta.
61. Moltes preguntes són de difícil resposta donat que el grau de discapacitat és molt important.
62. Les preguntes no estan ben formulades, ja que una persona amb discapacitat té uns graus de classificació, hauries de pensar en això al fer el 10.
63. Dependrà de quin grau de discapacitat. Tutelat.
64. Tot depèn del grau de discapacitat.
65. Totes les respostes estan subjectes al grau de discapacitat de la persona.
66. Bona tarda, les respostes a aquestes preguntes depenen del grau d'incapacitat de la persona. És impossible generalitzar.
67. Tot depèn del grau.
68. És complicat contestar exactament sobre aquest tema, perquè hi ha molts nivells diferents de discapacitat intel·lectual, i segons el nivell la persona estarà més capacitada o menys per fer segons quines coses.
69. Moltes preguntes depenen del grau de discapacitat de la persona.
70. Trobo que es generalitza massa el concepte de discapacitat intel·lectual. És un terme molt ampli, amb molts graus d'afectació. Crec que discapacitats lleus o moderades sí que poden ser compatibles amb un nivell d'estudis, relacions i feina normals. Per altra banda, discapacitats més severes sí que crec que necessiten programes d'educació adaptats, llocs de treball amb personal que els tuteli de forma adequada i ajuda en la seva vida privada si ho necessiten (comptabilitat, mobilitat, etc.) per part de familiars o cuidadors. Crec que el problema més gran és on fixar la línia que marca una discapacitat lleu d'una greu, pensant que tots els individus són iguals, que es poden classificar en grups, és un error. No hi ha dues persones iguals, no es poden utilitzar les

mateixes eines de forma sistemàtica. S'hauria de fer un seguiment individualitzat de cada persona, ajudar-la en el que ho necessiti, però alhora donar-li llibertat en els aspectes que pugui capacitar-se per si mateixa.

71. Depèn de la discapacitat.
72. Tot depèn del grau de discapacitat intel·lectual.
73. Tot depèn del grau de la persona.
74. L'enquesta no especifica el grau d'incapacitat per tant les respostes no poden ser adequades ni valorables. Depèn del grau.
75. Totes les respostes depenen del grau de discapacitat intel·lectual que tinguin. Caldria especificar-ho perquè així no tindrà validesa.
76. Tot depèn del grau de cada persona.
77. Tot depèn del grau de discapacitat que tingués, ja que hi ha persones molt independents.
78. Entenc que hi ha diversos graus de discapacitat intel·lectual, al respondre el qüestionari he pensat en una persona amb un grau baix de discapacitat intel·lectual.
79. Las afirmacions varien depenent del grau. Penso que han de poder ser el màxim d'autònoms, però sempre han d'estar recolzats per una persona que els ajudi i que eviti que es puguin fer mal. Penso que són necessàries les escoles especials perquè no se sentin diferents i alhora fomentin programes d'interacció amb escoles ordinàries per millorar el respecte i evitar la segregació.
80. Penso que és molt difícil respondre el qüestionari perquè està molt generalitzat. La major part de respostes depenen del grau d'afectació de la discapacitat.
81. Sempre dependrà del grau de discapacitat i del grau d'autonomia en les actituds de la vida diària.
82. Tot depèn del grau de discapacitat.
83. Depèn molt del grau de discapacitat de la persona. 5.2. Sempre i quan la seva qualitat de vida sigui l'adequada a l'entorn ordinari 10. Depèn molt del grau. He marcat fent referència a un grau poc sever.
84. Tot dependrà del grau de discapacitat, és molt subjectiu.

85. Les qüestions a les que he respost ni d'acord ni en desacord és senzillament perquè crec que tot depèn del grau de discapacitat de la persona.
86. És molt genèric, tot depèn del grau de discapacitat.
87. Crec que les meves respostes poden variar depenent del grau de discapacitat que tingui. La resposta no reflecteix el grau d'afectació en cap pregunta.
88. No sabia què contestar perquè tot depèn del grau de discapacitat.
89. Discapacitat intel·lectual en quin grau? En quines aptituds concretes?
90. Depèn del grau de discapacitat es poden respondre de manera afirmativa o negativa.
91. El terme discapacitat intel·lectual és molt ampli i en algunes preguntes és complicat contestar si no es concreta més.
92. En molts àmbits penso que dependrà del grau de discapacitat de la persona.
93. Les respostes són en base a un grau de discapacitat moderat-lleu, ja que crec que depèn molt i pot variar molt segons el grau que presenti.
94. Tot això depèn del grau de discapacitat que tingui la persona.
95. Totes les preguntes estan condicionades al grau de discapacitat. En casos molt aguts les respostes serien diferents.
96. Tot depèn del grau de discapacitat.
97. El treball, sempre i quant estigui preparat, crec que pot fer la feina que més li agradi.
98. Tot depèn del grau.
99. Penso que depèn del grau de discapacitat intel·lectual, si es pot poden fer moltes més coses.
100. Pregunta 10, depèn del grau.
101. Depèn del grau de discapacitat estàs més d'acord o més en desacord.
102. Podríeu facilitar una definició de discapacitat intel·lectual.
103. M'ha semblat un tema de treball de fi de grau molt útil i interessant. Tot i això, crec que hi ha preguntes que depenen del grau de discapacitat de la persona, és a dir, hi ha discapacitats intel·lectuals que realment necessiten una tutela, ja que el grau de discapacitat que tenen fa que el necessitin.
104. Totes les respostes estan condicionades segons el grau de discapacitat.
105. Depèn molt del tipus de discapacitat intel·lectual i del grau d'afectació.

106. Depèn del grau de la persona estàs més d'acord o més en desacord.
107. Penso que s'hauria d'haver especificat el tipus de discapacitat, i en quin grau es dóna. Malgrat això, penso que són capaços de tot.
108. Algunes de les preguntes podrien tenir una resposta o altra depenent del grau de discapacitat.
109. Cal apuntar que com que els percentatges de discapacitat poden ser molt variats, les respostes tenen un punt de relativitat. (segons quin sigui aquest nivell).
110. Aquestes respostes poden oscil·lar depenent del grau de discapacitat de la persona discapacitada intel·lectualment.
111. Depende del grado de discapacidad.
112. Tot depèn del grau de discapacitat que presenti més l'educació rebuda, ja que poden ser molt autosuficients o bé, amb ajuda o suport extern poden tenir una vida força normalitzada. Tot depèn de com es miri i de qui ho miri.
113. Dependrà en qualsevol cas del grau de discapacitat, si és elevat o no, les respostes variarien.
114. Potser hagués estat bé adaptar les preguntes a diferents graus de discapacitat, ja que la resposta pot variar.
115. És difícil contestar ja que de discapacitats n'hi ha de molts graus diferents.

10.5. Annex 5. Transcripció de les tres entrevistes

10.5.1. Transcripció entrevista 1

ER: Hola!

E1: Hola!

ER: Bé, comencem l'entrevista. Voldria que m'expliquis una mica quins estudis tens, què has estudiat?

E1: Jo vaig estudiar Educació General Bàsica, EGB, que es deia abans; llavors vaig fer el batxillerat, tres anys de batxillerat; llavors vaig fer el COU, el COU el vaig fer en dos anys.

ER: Normalment és amb un?

E1: Era un any però el vaig fer amb dos anys perquè em va quedar suspesa, però bé, me'l vaig treure. Llavors vaig fer la selectivitat, em va anar bé. I llavors, encara no sabia ben bé què fer, primer m'agradava molt l'art i el dibuix. Però al final vaig anar un estiu a treballar a un Hotel a Andorra, a ajudar a la recepció i al bar. A ajudar. I em va agradar molt això de la recepció i llavors vaig voler fer turisme. Provaré de fer Turisme, la diplomatura de Turisme que és de tres anys, i llavors quan ho vaig voler fer, ho van començar a fer la Joviat que ja hi feien Hosteleria, i després van fer-hi Turisme, també a la Joviat. I ho vaig fer a la Joviat, vaig fer els tres anys de turisme. I m'ho vaig treure. Llavors hi havia la revàlida però jo ja no la vaig fer, perquè era massa difícil per mi i allò ho vaig deixar. Tinc el diploma de l'escola i ja està.

ER. La revàlida què era?

E1: La revàlida és com un examen per treure't el títol oficial de turisme. Jo tinc el diploma de l'escola i ja està, però bé, fins aquí he arribat i molt bé.

ER: Et va costar?

E1: Bé, el COU una mica. El batxillerat el vaig portar molt bé. El COU una mica perquè les matemàtiques era el que sempre més em costava, però la resta bé. I el turisme em va anar bé, també. A la Joviat m'ajudaven bastant.

ER: Feies exactament el mateix que els altres o t'adaptaven una mica el currículum?

E1: Tots iguals.

ER: Tots iguals?

E1: Sí, sí, tots iguals.

ER: Molt bé, és a dir, tu has pogut estudiar el que vas voler, realment?

E1: Sí, això, sí.

ER: No et van limitar ni res..., et van deixar? Et recolzava la família i tot...?

E1: Sí, sí, això sí. Va anar bé.

ER: Una mica què en penses de les escoles d'educació especial?

E1: Bé, potser estan bé per la gent que li costa molt. N'hi ha que sí. Hi han de ser, estan bé perquè hi ha gent que no s'adapten prou a les escoles normals i jo crec que llavors tenen aquesta opció. Està bé que hi siguin.

ER: Si haguessis de decidir, què prefereixes? Els centres ordinaris, com vas fer tu o la opció dels centres especials?

E1: Bé, depèn del que vulguis fer, o depèn de com estiguis, també, del teu entorn de l'ambient en què estàs, també influeix molt en l'estudi, l'entorn i l'ambient.

ER: Tu vas poder escollir on vas voler estudiar, realment?

E1: Si bé, perquè ho van començar a la Joviat i llavors em vaig quedar aquí Manresa a fer-ho, però sinó, clar, potser a Barcelona m'hauria costat. Ara penso que potser jo voldria anar a Barcelona, però potser era difícil, per mi també. En canvi, a la Joviat era diferent. El meu germà també hi va anar, va estudiar Hosteleria i ara és cuiner.

ER: Una mica, de la feina, on has treballat?

E1: De la feina, quan vaig acabar turisme, el meu germà va obrir, bé, perquè va acabar abans Hosteleria, va obrir un restaurant a Manresa i jo vaig anar a treballar-hi de cambrera. Vaig estar un temps treballant amb família.

ER: I llavors, d'allà?

E1: Llavors, quan va acabar, vaig estar un temps sense fer res, i vaig veure que per mi, allà amb la família estava bé, i clar, anar a un lloc amb altra gent, no... amb una empresa ordinària no sabia ben bé i llavors vam trobar l'opció d'AMPANS. I vaig fer un curs d'inserció laboral aquí a AMPANS i al cap d'un temps em van cridar per entrar a AMPANS, i ara estic aquí a la recepció.

ER: I treballar? Vas treballar amb la família, i després de la família, on vas anar a treballar?

E1: Sí, vaig estar un temps sense fer res i llavors, sí...

ER: Quines tasques estàs fent?

E1: Aquí? Bé, aquí, atendre el telèfon, atendre a visites.

ER: Atendre a la gent, i a gent que et vénen i et diuen: “vull parlar amb...”

E1: Sí, sí.

ER: I quan estaves amb la família, què feies?

E1: Allà al restaurant estava treballant al menjador de cambrera.

ER: De cambrera?

E1: Sí, sí. També agafava notes, i una mica de tot, cafès...

ER: Del que vas estudiar, no n’has treballat?

E1: Bé, a fora vaig estar aquell estiu treballant a la recepció i al bar d’un hotel a Andorra. Més que res, ajudant allà i em va agradar. Em va agradar el tracte amb la gent i això...

ER: D’aquí vas decidir estudiar... i llavors no has provat d’anar a un altre lloc?

E1: No, llavors no, tampoc ho he provat.

ER: Vas trobar això, i... bé, també té una mica de relació...

E1: Sí, aquí, sí ...

ER: A les feines com t’han tractat? O com t’has sentit?

E1: Bé, per ara de moment bé.

ER: Aquí, bé? I quan estaves amb la família?

E1: Sí, allà també...

ER: No t’he demanat per les escoles... A les escoles com et vas sentir?

E1: Bé, a l’escola... a l’escola bé. Allà a EGB de moment bé. Al batxillerat vaig trobar un grup d’amics i també, bé. Vaig estar molt bé. I el COU també. Alguns també van venir amb mi a fer el COU. I turisme, bé, crec que tothom anava més a la seva, i ja és diferent, també, però bé, també. Bé, bé.

ER: De moment no et vas sentir discriminada, ni...?

E1: No, això, no.

ER: Molt bé. D’acord, tu has estat treballant aquí, que és un centre especial de treball. A empreses ordinàries m’has dit que no. No voldries? T’hagués agradat? O tu ja vas decidir que no voldries?

E1: Bé, em van donar aquesta opció i...

ER: i et va agradar...?

E1: Sí, està bé, però, home, també si ho proves... També, si algun dia ho volgués provar, ho podré provar i a veure què passa...

ER: Una mica sobre les relacions que tens? Vols parlar-ne...? De les relacions personals, d'amistat o amb gent, de parella... tens cap problema?

E1: No, no tinc cap problema.

ER: Amb la gent, amb qui mantens relacions? Sobretot d'amistats o...

E1: Aquí a AMPANS?

ER: No, en general...

E1: En general... bé, aquí, més o menys, tinc relació de feina, però d'amistat no. A fora, no. No en tinc.

ER: Amb gent d'aquí, no.

E1: Aquí amb la feina, però llavors, ja amb la família i ja està.

ER: No mantens relació amb amics que havies estudiat, o...?

E1: Bé, ara clar, tot ha canviat...i és diferent, ja no...

ER: Es va perdent...

E1: Sí, sí...

ER: Les relacions amb els companys, bé, no?

E1: Sí, bé, bé.

ER: Majoritàriament et relaciones amb gent amb discapacitat o amb gent sense discapacitat?

E1: Bé, aquí on estic, al centre és més o menys gent més com jo, sí. Però bé, de vegades de tant en tant, també una mica amb els altres...

ER: Molt bé. Relacions de parella, n'has tingut...?

E1: En vaig tenir quan vaig acabar turisme i treballava al restaurant de la família. Però bé, va durar un any i després, ja no... i es va acabar.

ER: Qui era? Una persona que vas conèixer...

E1: Sí, bé, és què jo havia anat amb el grup de castellers de Manresa i era un noi d'allà als castellers i va durar un temps i després ja no. Ja es va acabar. I després ja no vaig tenir-ne cap més.

ER: Era na persona amb discapacitat?

E1: No, ell no.

ER: Que també hi ha molt l'estigma que ha de...

E1: Sí, també. sí. Ara de moment ja estic bé.

ER: Molt bé. Hi mantenies relacions sexuals?

E1: Bé, sí, alguna cosa sí.

ER: D'acord, i una mica més el teu dia a dia... m'expliques una mica en què consisteix el teu dia a dia. Què fas, quan et lleves? Més o menys.

E1: Bé, el que és habitual. Em llevo, esmorzo, m'arreglo, i bé, si he fer alguna cosa per allà, a part de fer el llit, doncs faig alguna cosa. I ja està. Després agafo l'autobús per venir cap aquí – AMPANS -. Si no tinc cap activitat, cap aquí, però si tinc alguna activitat ja vaig directament cap allà.

ER: Tu no vas amb el bus d'AMPANS? Tu vas amb el de línia?

E1: Amb el bus de línia, sí.

ER: Després, estàs aquí al matí...

E1: Sí, estic aquí tot el dia.

ER: Dines aquí?

E1: Sí, dino aquí. Hi estic tot el dia fins a les 5. Com tothom. Bé. L'horari ...

ER: Sí, l'horari és de 9:30 a 17. Més o menys, no?

E1: Sí. I a les 5 ja torno a agafar l'autobús.

ER: I llavors vas a casa normalment?

E1: Sí, vaig a casa. De vegades vaig a donar un vol i sinó a casa a descansar una mica...

ER: Amb qui vius? Vius sola, amb família...

E1: Amb els pares.

ER: Per exemple, tu fas la compra de casa...o...

E1: Bé, de vegades vaig amb la meva mare. Si estic a casa, i l'haig d'acompanyar, vaig amb ella i l'ajudo. Però sinó, també normalment ho fa ella.

ER: Per exemple, per anar a comprar, si vas a comprar roba o això, que hi vas tu sola?

E1: Sí, de vegades hi vaig jo. Algun cop també vaig amb la meva mare...

ER: Amb algun amic, a vegades, també...?

E1: Sí, algun cop.

ER: Tu vas pel carrer... o sigui, tu agafes el bus tu sola...? Ho fas totalment sola...

E1: Sí, això sí.

ER: Per exemple, anar al metge, normalment hi vas tu sola...?

E1: Bé, al metge... jo vaig a Barcelona perquè tinc una assegurança i vaig a l'hospital de Barcelona. I quan he d'anar a visitar-me allà Barcelona hi vaig amb ma mare.

ER: Responsabilitats, quines responsabilitats tens?

E1: Bé, responsabilitats... home... Jo crec que ajudar amb tot el que pugui a la família i aquí també. Al centre, també. No sé... tenir bona relació amb tothom.

ER: Tu, per exemple, aquí cobres un sou i tot. I te l'administres tu mateixa?

E1: Bé, tinc una petita paga. M'ho administra la meua mare, se'n cuida ella. Llavors m'ho dona a mi.

ER. Hi ha alguna cosa, per exemple, que tu vulguis fer i no et deixin? Que et diguin "això no ho pots fer"?

E1: No, de moment no. Crec que no.

ER: En algun moment t'has sentit discriminada? A qualsevol ambient o al carrer?

E1: Bé, és que, abans de fer turisme, quan vaig haver acabat el COU i la selectivitat, em van operar d'allargament perquè jo tenia un problema d'estatura. Intel·lectual, també, clar. D'estatura un problema que afecta les noies. No és un "cromosopatia". Només afecta les noies. Però també tenia talla baixa i em van operar d'allargament. Per això vaig estar un temps sense fer res. Quan era petita, per exemple, no sé, nou o deu anys, més o menys, o potser, vuit... Sí que m'havien dit alguna cosa pel carrer... i jo anava amb el meu germà. I el meu germà em va dir "no els hi facis cas". Sí, sí, però després ja no. Després vaig estar bé.

ER: Quina edat tens? Això t'ho havia d'haver demanat al principi... i no t'ho he demanat. Quants anys tens?

E1: 46.

ER: Quin tipus de discapacitat tens? Això de l'alçada, per exemple...? Més o menys...

E1: Sí, bé, i llavors una mica d'intel·lectualitat. Intel·lectual baixa, ja està. Tinc un 65% de discapacitat.

ER. Per exemple amb els veïns, mantens relacions normals...

E1: Sí, sí. El que és típic, ens saludem i tal. Si pots parles una mica...

ER: Per exemple, però, no tens un grup d'amics?

E1: Ara un grup d'amics per sortir i això?

ER: Sí.

E1: No, ara no.

ER: Quan eres una mica més jove sí que en tenies?

E1: Llavors, sí. Mentre vaig fer batxillerat, COU... Vaig trobar un grup d'amics. Sí, sí.

ER: Amb gent que estudiaves?

E1: Sí que sortíem. Sí, estudiàvem... i llavors quan em van operar em venien a veure també. Molt bé, va durar temps. Ara ja clar, ara és diferent. Vaig anar als seus casaments i tot... Ara quan ja han tingut fills i tot... se n'han anat... un se n'ha anat a viure a fora, ja és diferent. Ja no et veus tant...

ER: Ara que dius això de tenir fills. Tu havies pensat en la possibilitat de tenir fills, o, t'agradaria?

E1: Bé, és que jo el problema que tinc, és que no en puc tenir. Afecta les noies, a part de la talla baixa, no en puc tenir. Quan m'ho van dir, a mi no em va afectar gaire. No em va afectar, a mi ja m'està bé, no.

ER: Bé, ja no t'ho havies plantejat...

E1: No. No, no, perquè a més, també crec que és responsabilitat... Segons quina responsabilitat ja veig que poder no la podria fer...

ER: Bé, així, tu creus que hi ha alguna responsabilitat que no podries fer, per exemple, tu creus que podries viure sola?

E1: Jo crec que sí. Home, a la millor un quan temps, sí. No sé, es podria provar.

ER: La responsabilitat d'haver de portar una casa, de fer la compra... ho veus complicat?

E1: Sola... home... potser em costaria una mica. Segons què potser no ho faria.

ER: Bé, tu a mi ara em plantejes viure sola i també em costaria.

E1: Joestic molt bé amb els pares. I llavors, el dia que no pugui estar amb ells, llavors tinc l'opció d'entrar en una llar d'AMPANS.

ER: Hi ha llars més individuals per a vosaltres?

E1: Sí, no ho sé. Sé, per exemple, que hi ha les Llars, (FONÈTICA 19:23) les vaig anar a veure... ja les he vist i estan bé.

ER: Així com a responsabilitat, per exemple, tenir un animal de companyia? T'agradaria tenir-ne?

E1. Sí, tenim un gat, nosaltres. I el pis de sobre, que està sense obra, tenim un gos també.

ER: I te'n fas tu responsable, per exemple, els cuides, tu?

E1: Bé, el gos se'n cuida més el meu pare i el gat sí, jo li poso el menjar, de vegades.

ER: Teniu un gat entre tots.

E1: El gat no dóna molta feina tampoc.

ER: Està a casa i entre tots el cuidem. Per exemple, fas el menjar, tu?

E1: El menjar? Bé, jo em faig alguna cosa. Cuinar ho fa la meva mare. Jo no. Jo ajudo més a parar la taula... i si hi ha alguna cosa que puc fer també ho faig. Però, més que res ho fa la meva mare, de cuinar. Jo porto les coses a la taula.

ER: Sabries fer-ne? Si jo ara et digués...

E1: De cuinar? Bé, si ho provés potser sí.

ER: I els caps de setmana? Estàs a casa, surts...?

E1: Sí, bé, els caps de setmana vaig allà, prop d'on vivim hi ha una piscina. Gimnàs i piscina. És l'Ateneu.

ER: Sí, l'Ateneu.

E1: Sí, l'Ateneu. La meva mare també està apuntada i vaig allà perquè els dies de cada dia no puc. Bé, els dimarts vaig a Manresa amb els d'AMPANS. Però els caps de setmana vaig a aquesta.

ER: Hi vas amb la teva mare o hi vas sola?

E1: A vegades hi vaig sola. Si ella pot, ve amb mi. Però de vegades, com que és a prop de casa, sinó hi vaig sola. Va bé. Va bé fer exercici.

ER: I l'Ateneu és molt maco.

E1: Sí, sí. I llavors, doncs, anem a veure la meva àvia. La mare de la meva mare que encara està viva. Viu a Sant Joan. I llavors el diumenge a casa. A vegades ve a dinar el meu germà amb la meva cunyada i les meves nebodes. Que tinc dues nebodes. I mira, a vegades també me'n vaig a donar un vol, sola.

ER: Per exemple has fet viatges tu sola o amb els amics o amb la família o amb qui?

E1: Amb la família, ara fa temps que no, però si podem marxem uns quants dies amb els meus pares.

ER: I per últim, em va semblar molt interessant allò que em vas explicar l'altre dia, allò que fèieu intercanvis.

E1: Sí.

ER: Em pots explicar una mica què és? Em va semblar molt interessant.

E1: Sí, això és. Aquí a AMPANS hi ha un grup d'autogestors que és un grup que parla de temes, de qualsevol tema.

ER: Em pots posar un exemple d'un tema?

E1: Per exemple, un tema seria la responsabilitat.

ER: D'acord.

E1: Llavors, uns quants d'aquest grup d'autogestors estem dins un altre grup que es diu projecte Força que ens trobem de tant en tant. I bé, és per conèixer gent d'altres centres d'altres països d'Europa, de la Comunitat Europea. I per saber què fan, què tenen. Per conèixer-los a ells, i després ells també vénen aquí. Ja van venir un cop. I també veuen el que fem, el que tenim. Uns intercanvis.

ER: Que sou un grupet quan marxeu?

E1: Bé, dels altres viatges que s'han fet, jo en vaig anar a un. Marxàvem dues persones amb dos professionals. I al pròxim viatge, doncs, ara hi anem més gent. Perquè ara, bé, ara ja s'acaba el projecte aquest. Va començar el 2014 i s'acaba ara el 2015. S'acaba ara al juny, el 2 de juny. I ara hi anem més gent.

ER: Si em vols dir alguna cosa que creguis important. Alguna cosa rellevant a la teva vida. Alguna cosa que creguis important. Que t'hagi marcat.

E1: Bé, jo crec que és important. Allà al lloc de feina on ets és molt important l'ambient, l'entorn en què estàs treballant.

ER. Bé, ja està.

E1: Moltes gràcies.

ER: No, gràcies a tu.

10.5.3. Transcripció: Entrevista 2

ER: Hola

E2: Hola. He preparat una cosa que m'agradaria llegir-te.

ER: Endavant.

E2: Soc la Rosa Carné, tinc 19 anys i treballo a AMPANS de recepcionista fa aproximadament 11 anys. Quan tenia nou anys vaig tenir un accident de trànsit, pel qual vaig estar un mes i mig en coma profund. Vaig haver de tornar a aprendre-ho tot

ja que: no coneixia, no parlava, no caminava... Ara faig vida el 100% normal. M'ha quedat uns minusvalidesa física que no m'impedeix ser feliç.

ER: Bé, moltes gràcies pel relat. Si vols comencem un mica. Sí que hi ha preguntes, però també és perquè tu m'expliquis una mica. Pel que fa al tema dels estudis, què has estudiat? Com va anar?

E2: Vaig fer primària normal, fins a 5è. A 5è vaig tenir això de l'accident, doncs a mig 6è, m'hi vaig tornar a posar. Vaig aprovar primària, vaig fer la ESO normal, sense repetir cap curs. Després vaig fer un cicle formatiu de grau mig d'administrativa que no vaig poder acabar perquè, a l'hora de fer pràctiques, no em van deixar fer-les. Perquè clar, estava molt pitjor que ara. I clar, en aquells moments l'empresa volia algú ràpid i bé. Jo bé, potser sí, o tampoc, però ràpid, no. Total, que després vaig fer un curs de (Fonètica 0:42) d'empresa i després em sembla que ja vaig començar a treballar.

ER: Els estudis on els vas realitzar? El cicle on el vas fer?

E2: A la Joviat. Bé, primària a Sant Joan a l'escola (Fonètica 2:59). L'institut a l'IES Quercus. I el cicle formatiu a la Joviat.

ER: T'hagués agradat estudiar alguna cosa més?

E2: Ara penso que ho hagués pogut fer, però clar, en aquell moment, no. No estava preparada per...

ER: És a dir, tu vas començar el cicle i et va quedar la part de pràctiques, no?

E2: Sí.

ER: Una mica què penses de les escoles d'educació especial?

E2: Ja l'hem liat...

ER: Tu vas fer l'escolarització en escoles ordinàries, escolarització normal, completament.

E2: Normal, normal.

ER: Hi estàs a favor o tu prefereixes l'escolarització a escoles ordinàries?

E2: Clar, és que si hi ha gent que ho necessita, ho trobo perfecte, perquè així preparen la persona amb discapacitat per tenir un futur per poder tirar endavant.

ER: Sí.

E2: Però clar, jo tampoc ho sé, mai hi he anat.

ER: Sí, sí. És a dir, tu vas poder escollir el que volies estudiar i tot?

E2: Sí, bé, dintre del meu... perquè clar, jo abans de l'accident volia fer psicologia o logopèdia, però clar, amb l'accident i tot, és diferent.

ER: És clar.

E2: Perquè encara que no ho sembli, tinc això físic i alguna cosa de psicològic, molt poc, casi res, alguna cosa de memòria o així, res, perquè no se'm nota.

ER: Bé, ara anem més a l'àmbit del treball. M'has dit que treballes aquí de recepcionista. Has treballat a altres llocs?

E2: No.

ER: Vas començar aquí i ja...

E2: Fins que m'agafi la jubilació...

ER: T'agrada treballar aquí?

E2: Sí.

ER: On hauries volgut treballar, per això?

E2: On hauria volgut treballar? M'hagués agradat estar a una recepció, més recepció, perquè clar, aquí, clients en vénen molt pocs, els que són pares d'usuaris i això. Llavors, feines, he de fer fotocòpies, però molt de tant en tant i ja està. Al matí passo la llista, apunto els que han vingut i els que no. Llavors he d'enviar un e-mail al cuiner per dir-li el número de menjar que ha de fer i res més. I clar, a mi m'hagués agradat fer una feina...

ER: Fer una feina que hi hagués més feina...

E2: De papers o... No sé, per exemple a Sant Joan de Déu a recepció. O algun lloc així.

ER: Bé, tu has tingut només aquesta feina. Com t'han tractat? T'han tractat bé?

E2: Sí, sí; a part que hi a un programa més individual.

ER: Molt bé, una mica sobre les relacions. Del teu ambient social, amb qui et relaciones? Amistats? Et relaciones amb la gent d'aquí?

E2: Sí, és clar.

ER: Després fora d'aquí tens amics?

E2: Amics, quatre comptats. Després de l'accident... Bé, abans de l'accident jo era una nena, que les meves amigues es picaven i tot per poder estar amb mi, però un cop vaig tenir l'accident em van deixar. Des de llavors, res, quatre. La gran majoria són de la relació amb el meu xicot perquè sinó...

ER: Tens parella?

E2: Sí.

ER: Des de quan fa?

E2: El 23 farà (Fonètica 7:28) mesos.

ER: Relacionat amb la vida de parella. Has tingut més parelles?

E2: Per sort o per desgràcia, sí.

ER: Per exemple, la teva parella té discapacitat?

E2: Sí. Bé, té esquizofrènia. En té, però no en té. La va tenir, però està recuperat al 100%. Fa més de dos anys que no té cap problema.

ER: I les altres parelles que havies tingut eren amb discapacitat o no tenia perquè?

E2: No, sí, la gran majoria sí.

ER: Per exemple, els amics que tens són companys de feina?

E2: No, no.

ER: Els has mantingut de fora ?

E2: De fora. Amb la gent d'aquí també em faig molt, però per quedar i això, no.

ER: Aquesta pregunta, si vols no contestis. Tens una vida sexual activa? Amb la parella o amb les parelles que has tingut en general?

E2: Amb la d'ara sí, amb les d'abans, no. Ara sí, perquè amb aquest estic més en serio i...

ER: I porteu ja un temps...

E2: Sí.

ER: Molt bé, aquesta és molt més àmplia. Sobre el teu dia a dia. Si m'haguessis d'explicar el teu dia a dia, què fas tu, el dia a dia? Des que et lleves fins que te'n vas a dormir, més o menys?

E2: Doncs venir a treballar i atabalar-me molt. T'explico, perquè aquí quan no tinc feina, m'atabalo molt, per això estic malament i tot. I després quan plego, me'n vaig, em ve a buscar el meu xicot cada dia amb el cotxe.

ER: Dines aquí, per exemple?

E2: Sí.

ER: Esmorzes a casa, véns aquí, dines aquí.

E2: Sí.

ER: A quina hora plegues?

E2: A les sis. Faig de dos quarts de deu a les sis.

ER: Després a les sis et ve a buscar la teva parella.

E2: Sí.

ER: Te'n vas a casa normalment?

E2: No, normalment m'estic amb ell fins a quarts de nou, les nou o així. I llavors em deixa a casa. Sopo, miro la televisió una estona i me'n vaig a dormir.

ER: Molt bé. L'estona que esteu amb la parella, què feu? Aneu a fer un cafè, passegeu, aneu al cinema o coses així?

E2: Sí, sí.

ER: I per exemple, els caps de setmana, què fas quan no véns aquí? Més o menys, o a les vacances?

E2: Estic sempre amb el meu xicot. Els caps de setmana marxo al pis amb el meu xicot que viu sol i ja, no sé... No ho se, potser...

ER: Vius amb els teus pares? Vius sola?

E2: Amb la meva mare.

ER: Amb la teva mare. Per exemple, diferents accions de la vida quotidiana? Per exemple tu vas a comprar menjar o coses així?

E2: No, però ho puc fer tranquil·lament. No hi tinc cap problema.

ER: Per exemple, vas a comprar roba tu sola?

E2: Sí, sí que hi vaig, sí.

ER: Tu sola? O sigui, 100% autònoma?

E2: Sí, sí.

ER: Molt bé. O sigui que les diferents accions de la vida quotidiana, o sigui, anar a comprar, anar al metge o anar amb els amics... ho fas tu sola?

E2: Sí, sí.

ER: Molt bé. Podries posar algun exemple de coses que fas?

E2: Un exemple, com?

ER: Per exemple, surts amb algú a fer un cafè?

E2: Mmmm, sí, sí...

ER: No pateixis, no, no, està bé. Per exemple, responsabilitats? D'alguna manera, quines tens?

E2: Llevar-me i venir a treballar.

ER: Per exemple, aquí en tens de responsabilitats, no?

E2: Home, sí, és clar.

ER: Pots explicar una mica quines?

E2: He de controlar els que vénen i els que no. Si agafen l'autobús o no. Si marxen abans o no.

ER: I per exemple, a casa?

E2: A casa? Les mínimes. No perquè no vulgui, sinó perquè ma mare que em té com si fos petita.

ER: Tens la sensació que et limita? Que podries fer més coses?

E2: Sí, sí.

ER: Per exemple, t'autogestiones tu mateixa els teus propis diners? Te'ls gestiona la teva mare o te'ls gestiones tu?

E2: Sí, sí.

ER: Per exemple, alguna cosa que la teva mare no et deixi fer i tu creus que podries fer?

E2: Mmmm...

ER: Per exemple, cuines? O t'agradaria o tu fa ella?

E2: Bé, cuinar, depèn. A vegades ho faig jo, a vegades ho fa ella...

ER: T'estàs atabalant o alguna cosa?

E2: No, no al contrari. Atabalant, no. O sigui...

ER: Si vols que parem...

E2: No, no...

ER: Per exemple, tu vius amb ta mare, però et veuries capaç de viure tu sola?

E2: Sí.

ER: Sense cap problema.

E2: Sí, sí.

ER: Molt bé. Per exemple, tu sents que alguna cosa no puguis fer? O sigui diferent de la resta...

E2: Sí, saltar. La resta gairebé tot. Potser tardo més, però...

ER: Molt bé. En algun moment t'has sentit discriminada?

E2: Sí, anys enrere. Sobretot quan vaig començar a caminar. Vaig estar uns anys amb cadira de rodes. Li van dir a ma mare, que comprés una cadira amb motor, que mai a la

vida caminaria. Que quedaria en una cadira vegetal per tota la vida, que no es podria comptar mai per res amb mi...

ER: És molt fort que et diguin això.

E2: Sí, sí. Imagina't amb nou anys. I això, quan vaig començar a caminar, allà a l'institut on jo anava, van haver d'expulsar a un parell, més de tres setmanes o així per ficar-se amb mi. Ho passava molt malament. Arribava cada dia a casa plorant. Cada dia.

ER: Per tant, la part que tu et vas sentir més discriminada és sobretot a l'escola quan tu vas haver de reincorporar-te després de l'accident.

E2: Sí, exacte.

ER: Llavors, a part d'aquí? Els altres llocs? Quan tu vas estudiar el cicle o això? En les pràctiques potser, quan et van dir que no?

E2: Ah, bé, sí.

ER: A part, d'això?

E2: No.

ER: Molt bé. A part d'això, crec que ja estem. Hi ha alguna cosa que tu vulguis explicar? Que tu sents que és important a la teva vida o t'ha marcat?

E2: No...

ER: Doncs ja estaria.

E2: He fet la pena.

ER: No, només faltaria...

E2: No, segur?

ER: Ho has fet bé. Realment, són preguntes que...

E2: Ja però em costa molt.... i perdona, perquè sempre no sé, no sé...

ER: No, perdona per res. A vegades també és difícil ... Per exemple, amb el que tens més experiència, de les parelles que has tingut, sempre t'has sentit bé?

E2: Sí. Està bé. Moltes gràcies.

ER: Et servirà?

E2: Sí, Sí.

10.5.4. Transcripció entrevista 3

ER: Hola!

E3: Hola!

ER: Bé, comencem l'entrevista. Primer de tot, quants anys tens?

E3: Em dic Ester i tinc 44 anys.

ER: Quins estudis tens?

E3: Bé, vaig fer fins a 8è.

ER: Què era?

E3: EGB, que ara és...

ER: L'ESO? L'obligatòria per dir-ho d'alguna manera.

E3: Sí.

ER: On els vas realitzar?

E3: Bé, al col·legi de les monges dels Infants, que ara son les Vedrunes.

ER: D'acord. Voldries haver estudiat més i ja no vas poder?

E3: Vaig intentar de treure'm el graduat, però és clar, a mi em costa. M'ha costat sempre molt estudiar. Vaig estar un curs, però no em va servir casi de res.

ER: No et vas sentir ajudada?

E3: No, perquè és clar, eren unes preguntes molt complicades, era per gent que estudiava, que volia fer uns estudis més forts.

ER: No vas estudiar perquè realment no...

E3: No.

ER: Voler potser sí que volies, però no... Et vas sentir limitada?

E3: Sí.

ER: Una mica. D'acord. A veure, què en penses de les escoles d'educació especial?

E3: Bé, perquè t'ajuden a realitzar-te fins a on pots arribar. Estan molt bé.

ER: Tu per exemple, l'escolarització t'hagués agradar fer-la a una escola d'educació especial?

E3: Bé, jo havia anat sempre el col·legi aquest dels Infants des de petit, i ja no m'he mogut d'allà.

ER: Si poguessis tornar a escollir ara, triaries el mateix lloc?

E3: Sí, sí.

ER: Molt bé. Més o menys, de la feina, on has treballat?

E3: Jo vaig treballar, vaig fer un curs de tres mesos de neteja i llavors em van agafar, amb contracte vaig estar quatre anys treballant de neteja allà dalt a AMPANS. I llavors vaig plegar perquè me'n vaig anar a treballar al Trocados, que és una empresa estil com AMPANS, que és a Cardona.

ER: D'acord.

E3: Però llavors no em va anar bé i vaig estar quatre anys repartint propaganda. Llavors vaig plegar, perquè vaig tenir seriosos problemes a casa meva, la meva mare es va posar malalta i això. I llavors vaig estar un temps sense fer res i llavors em va sortir l'oportunitat de venir aquí al Canonge.

ER: Per tant, més o menys has treballat, per exemple, un lloc era AMPANS... Quan reparties propaganda. Que era una empresa...

E3: Sí, l'empresa Publi Manresa.

ER: Era una empresa ordinària?

E3. Sí, era una empresa ordinària.

ER: Et vas sentir bé, com et van tractar?

E3: Sí, sí, em van tractar bé.

ER: Molt bé. Tu has treballat més als centres especials de treball. Un era AMPANS...

E3: Sí.

ER: L'altre centre... no el conec.

E3: Bé, aquesta empresa on vaig anar a treballar jo, era aquí..., bé allà a Cabrianes. Que diguéssim, aquí hi ha el Troquelados i al davant la fàbrica de Stradivarius.

ER: Ah, sí.

E3: Doncs a davant. La fàbrica aquella que es veu que és d'una gent que van venir de Terrassa, perquè es veu que per la gent que tenien se'ls va quedar petit el..

ER: El local?

E3: El local, sí. I van venir aquí.

ER: Quan estaves a l'altre AMPANS, que era de neteja? Què feies normalment?

E3: Bé, primer vaig estar a baix al centre ocupacional, i llavors, per un seguit de coses que a ells els hi va convenir, vaig anar a la residència.

ER: I allà feies feines de...

E3: Sí, sí de neteja, igualment.

ER: A l'altre què feies?

E3: També igual, també estava de neteja.

ER: Neteja, molt bé.

E3: Neteja, el que passa és que es van canviar amb una d'aquí la residència. Jo vaig anar a la residència i la que estava a la residència la van portar a baix.

ER: I ara aquí, què hi fas?

E3: Ajudo a les monitores i faig treballs manuals.

ER: Treballs manuals?

E3: Sí, sí. Ara ens estem preparant per això de Sant Jordi.

ER: Ah, és clar. Molt bé. T'has sentit bé en tots els treballs?

E3: Sí, sí.

ER: Quan estaves a la publicitat m'has dit que també?

E3: Sí, sí.

ER: Molt bé. On hauries volgut treballar, per això?

E3: Bé..., neteja ja m'estava bé...

ER: T'estava bé?

E3: Sí, sí.

ER: Molt bé. En algun d'aquests llocs t'has sentit discriminada?

E3: No, en cap.

ER: En l'empresa ordinària tampoc, oi? M'has dit.

E3: No, tampoc.

ER: Perfecte. Doncs una mica sobre les relacions socials, quines relacions socials mantens?

E3: Com vols dir?

ER: Relacions per exemple, amb amics, amb veïns, amb familiars...

E3: Bé, de vegades m'he trobat amb dues o tres persones d'aquí he anat al cinema o a passejar i això.

ER: Per exemple tens amics de l'escola o amics d'altres llocs?

E3: No, amics de l'escola, més aviat amics d'aquí AMPANS.

ER: D'aquí a AMPANS. Gent que has anat coneixent. Com dels companys? Que dels companys se'n fan amics.

E3: Sí.

ER: Molt bé. Tens parella?

E3: No.

ER: No sé si vols parlar de tema.

E3: Bé, n'havia tingut, però les coses no van anar gaire bé.

ER: Era una persona amb discapacitat?

E3: Sí. Bé, al principi no se li notava, però quan l'anaves tractant sí que li veies que tenia una mica de...

ER: Això és una mica... teníeu una vida sexual activa?

E3: No.

ER: D'acord. A part d'aquesta persona has tingut més relacions?

E3: Bé, després vaig intentar..., No sé si es pot dir sortir, "tontejar" amb un altre, però tampoc va anar bé.

ER: No va anar bé, i...?

E3: No.

ER: D'acord. Una mica, el teu dia a dia? Explica'm una mica què fas el teu dia a dia. Des que et lleves fins que te'n vas a dormir, més o menys.

E3: Al matí em llevo, després faig una mica el llit i això. Llavors vaig a fer algun encàrrec si haig de fer alguna cosa. I llavors ja vinc aquí. I bé, llavors aquí ja són quatre hores que vinc.

ER: A quina hora t'hi poses?

E3: A les deu fins a la una. Llavors a la una ja vaig cap a casa. Dino. A vegades, miro una mica la televisió i si haig d'acabar fer algun altre encàrrec, el faig.

ER: I els caps de setmana, per exemple? O els períodes de vacances que no véns aquí.

E3: Bé, vaig estar un temps amb això del voluntariat dels gossos. El meu germà era d'això de la protectora de Can Pocoli.

ER: La protectora d'animals?

E3: Sí. Alguna vegada també anava a ajudar-los.

ER: A passejar els animals?

E3: Sí. I llavors, bé, em vaig quedar un cadell, però per les circumstàncies no el puc tenir i llavors el vaig portar aquí a Viladordis, al refugi de gossos. Al poble de Viladordis.

ER: Sí, jo sóc de Viladordis.

E3: Sí, però és al poble de Viladordis.

ER: Sí, jo visc allà.

E3: Diguéssim que hi ha tots aquells camps, que hi ha granges. Doncs diguéssim que aquí a mà dreta hi ha com un refugi. És com un estil això dels camps de les ovelles, però un d'això de gossos. I es veu que una de les parelles que se'n cuiden es veu que és una mestra de l'escola d'AMPANS.

ER: D'acord, i llavors hi vas anar...

E3: Sí, perquè el meu germà amb un altre noi que hi havia anat, es veu que el seu germà col·laborava allà i el vaig poder portar allà. I alguns diumenges hi hem anat allà també.

ER: Per veure'l?

E3: Sí. I per passejar algun gos, i una mica col·laborar.

ER: Com és que no el vas poder tenir?

E3: Bé, perquè ara fa quatre mesos que es va morir el meu pare, i fa tres anys que es va morir la meva mare, i ara fa quatre mesos... i clar. I a més a més, és que era un gos molt gros. Són gossos que han de tenir molt espai per córrer. I ara tinc la sort que me l'han adoptat. Una gent de Monistrol es veu que l'han adoptat. Ara ja estarà bé.

ER: Però el podries cuidar bé? La responsabilitat de treure'l i tot...

E3: Sí, perquè anàvem allà i anàvem a treure'l i estaves una estona amb ell. I allà també ha estat molt bé.

ER: I quan el tenies tu? Vull dir, el cuidaves? Tenies la responsabilitat de treure'l i tot això, oi?

E3: Sí, sí.

ER: Va ser més que res perquè la situació i això...

E3: Sí, perquè a vegades anàvem a dalt. Allà al Puigberenguer. I llavors, al castell, també, que llavors sempre hi havia tot de gent que portàvem els gossos i això, llavors, clar, anàvem a d'alt i estàvem tot el matí allà amb ell. Bé, bé.

ER: Vius sola?

E3: Amb el meu germà.

ER: Amb el teu germà. Quants anys té? És gran?

E3: No, és més petit, una mica més petit. En té 42 ell, ara.

ER: Heu viscut sempre amb els pares?

E3: Vivíem amb els pares fins ara. Ja et dic, fa tres anys que es va morir la meva mare i ara fa quatre mesos que es va morir el pare.

ER: I viviu els dos sols?

E3: Ara vivim els dos sols. Sí.

ER: Sense cap problema per fer les feines de casa.

E3: No, perquè si hi ha alguna cosa, com que hi han els tiets al costat. Llavors, segons quins temes anem amb els tiets. Si hi ha alguna cosa.

ER: I viviu independentment, és a dir, sols, però teniu el suport de que si passa qualsevol cosa...

E3: Sí, sí.

ER: La comptabilitat i això? La porteu vosaltres? O potser amb ajuda?

E3: Amb ajuda. Sí, sí. Amb l'ajuda dels tiets. Hi ha els tiets, que diguéssim porten el tema dels comptes i això.

ER: Molt bé. Per tant, aneu a comprar vosaltres el menjar i ho feu tot sols.

E3: Sí, sí, no hi ha cap problema.

ER: Perfecte. Hi ha en alguna cosa que tu tens la sensació que et limiten d'alguna manera?

E3: Bé, jo si és tema de la feina per qualsevol cosa m'adaptaria bé. A vegades, suposo que, per exemple, en els primers moments suposo que al tenir una mica de disminució i això, potser tens més dallonses, però si ensopegues amb la gent que t'ajuda no hi ha d'haver problema. Perquè jo, de moment, he tingut molta sort que allà al (FONÈTICA 10:46) m'han ajudat molt. I diré mentida si dic que no.

ER: Molt bé. No t'has sentit que et limitin. Potser quan has estat a l'escola, més? Quan volies estudiar?

E3: Sí, sí, a l'escola, sí.

ER: En aquest àmbit sí, però en els altres no.

E3: No, no, en els altres no.

ER: Molt bé. Alguna cosa que tu creguis que no pots fer?

E3: No, em sembla que no. Si tu proposes no hi ha cap problema. Màxim és els (FONÈTICA 11:16) Els (FONÈTICA 11:19) és el que més. Amb la resta sempre m'he adaptat molt bé.

ER: Molt bé. Algun moment de la teva vida en què t'hagis sentit discriminada?

E3: Bé, hi ha alguns moments que sí. Perquè clar, segons quines coses a mi em costen molt i potser al costar-me tant, llavors és quan, a vegades, estàs molt al marge de la gent. I llavors, clar, això a vegades també, et porta una mica de problemes en aquest sentit, perquè a vegades també estàs molt al marge de la gent. Però, bé, per totes les altres coses no he tingut mai problemes.

ER: Les preguntes que tenia pensades estan més o menys totes. Per exemple el teu germà tenia també discapacitat.

E3: Sí, sí, sí. Ell treballa, bé, fa tres hores durant tres dies a la setmana, fa unes hores allà dalt a AMPANS als tallers. I ell treballa, diguéssim a l'empresa Rossinyol que també li va buscar AMPANS. Allà a Artés que hi ha l'empresa aquella dels esquís.

ER: Sí.

E3: Doncs ell treballa allà. Fa de una a sis.

ER: És una empresa que col·labora amb AMPANS?

E3: Sí, sí. Allà també tenen gent amb discapacitat i això.

ER: Tu voldries afegir alguna cosa?

E3: No.

ER: Alguna cosa que creguis important a la teva vida, o...?

E3: No, bé. Jo l'única cosa és això, que la disminució i això, també a vegades, potser tens molts avantatges a vegades, depèn d'on vas tens moltes possibilitats, però trobo que una mica, també, en part tens molts desavantatges. És que clar, molta gent quan dius o saben que estàs a AMPANS, doncs, clar, com que a AMPANS normalment saben que som gent que tenen aquesta disminució, doncs, clar, ja et titllen del que no ets. I això, també, a vegades, en lloc d'ajudar, una mica, et desmoralitza. Però bé, un cop que estàs posat allà dintre tampoc hi ha cap problema. Perquè si ensopegues amb la gent que t'ajuda no hi ha cap problema. Doncs això, em sembla que no vull dir res més.

ER: Doncs ja estaríem. Moltes gràcies.

